

Täysistunto

Keskiviikko 11.6.2025 klo 14.00—22.39

5. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 6/2025 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan Markus Lohen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen ministeri Anna-Kaisa Ikoselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.11 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tila on sen verran huolestuttava, että mietintömme on niin pitkä, että en tätä esittele kokonaisuudessaan, vaan nostan täältä esille muutamia keskeisiä, tärkeitä huomioita, joita julkisen talouden suunnitelman osalta valtiovarainvaliokunta mietinnössään on halunnut tuoda esille. Valiokunnan perustelut alkavat talouden näkymillä ja haasteilla. Voi alkuun todeta, että julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026—2029 pohjautuu valtiovarainministeriön huhtikuussa julkaistuun ennusteeseen. Ennusteessa on huomioitu hallituksen keväällä 2025 päättämien kasvutoimien välittömät vaikutukset julkisen talouden tuloihin ja menoihin.

Julkisen talouden alijäämä oli vuonna 24 ennakoitua syvempi: 4,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Elpyvän taloussuhdanteen ja hallituksen päättämien sopeutustoimien arvioidaan pienentävän alijäämää vuodesta 25 lähtien. Tästä huolimatta alijäämä pysyy koko kehyskauden yli kolmessa prosentissa suhteessa meidän bruttokansantuotteeseen. Myös suhdannevaikutuksista puhdistetun rakenteellisen jäämän ennustetaan olevan kehyskaudella 2,4—3,3 prosenttia alijäämäinen suhteessa meidän bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta toteaa, että talouskehitykseen liittyy tällä hetkellä poikkeuksellisen suurta epävarmuutta. Maailmantalouden näkymät ovat hyvin epävakaat, ja elpymistä varjostavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

kauppa ja geopoliittiset jännitteet sekä protektionismin kasvu. Suomen talouden tilanne voi näin ollen kehittyä myös ennustettua heikompaan suuntaan.

Valiokunta on huolissaan julkisen talouden jatkuvasta velkaantumisesta. Näköpiirissä oleva tulokertymä ei riitä rahoittamaan menoja tulevaisuudessa. Valtiovarainministeriö arvioi kestävyysvajeen olevan noin kaksi ja puoli prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen eli seitsemän ja puoli miljardia euroa vuoden 2029 tasolla.

Väestön ikääntyminen luo merkittävän haasteen julkiselle taloudelle ja sen kestävyydelle. Tarpeiden kasvaessa kykyä julkisten menojen kasvun hillitsemiseen sosiaali- ja terveyspalveluissa pidettiin asiantuntijakuulemisessa Suomen julkisen talouden kannalta kohtalonkysymyksenä. Myös voimakas puolustusmenojen lisääminen heikentää julkisen talouden kestävyyttä, minkä ohella talouteen kohdistuu muita paineita, kuten varautuminen ilmastonmuutokseen sekä julkisen infrastruktuurin uusimis- ja korjaustarpeisiin. Näistä puolustusmenojen lisäämisestä valiokunnan mietinnössä on tarkemmin myöhemmin, ja palaan siihen tässä esittelypuheenvuorossa myöhempanä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen bkt:n kehitys on ollut heikkoa ja jäänyt verrokkimaiden tasosta jo 17 vuoden ajan. Tuotantoresurssimme ovat alikäytössä, ja olemme menettäneet sen arvonalisäyksen, joka tuona aikana olisi ollut mahdollista resursien täystyöllisyydellä saavuttaa. Valtiovarainministeriö ennustaa Suomen potentiaalisen tuotannon kasvavan keskimäärin noin 0,9 prosenttia vuodessa 2025—2029. Kehitys riippuu työpanoksen, pääomakannan ja kokonaistuottavuuden kehityksestä. Heikko tuottavuuden kasvu on yleistä myös muualla kehittyneissä talouksissa, mutta Suomessa työn tuottavuuden kasvu on ollut erityisen hidasta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että talous- ja tuottavuuskehitykseen saadaan muutos. Uusiutumisen- ja uudistumiskykyä tarvitaan niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla, jotta vähemmillä panoksilla saadaan aikaan enemmän ja parempaa. Tarvitaan kannustimia ja rohkeutta investoida pääomaan ja inhimilliseen pääomaan.

Arvoisa puhemies! Suomi haki huhtikuussa 2025 EU:n finanssipoliittisen lainsäädännön mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointia kasvavien puolustusmenojen vuoksi vuosille 2025—2028. Lauseke mahdollistaa väliaikaisen poikkeamisen nettomenopolusta siten, että jousto on rajoitettu puolustusmenoihin ja vuosittain enintään puoleentoista prosenttiin suhteessa bkt:hen. Toteutuessaan joustolla on suuri merkitys Suomelle julkista taloutta koskevien EU-sääntöjen noudattamisen arvioinnissa. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kasvavista puolustusmenoista aiheutuu merkittävää velkaantumista. Tarve puolustusmenojen lisäämiseen on pysyvä, ja näiden menojen rahoittamiseen on löydettävä ylivaalikautiset ratkaisut.

Ulkoinen toimintaympäristö on ollut vaalikauden ajan epävarma, ja julkisen talouden alijäämän supistuminen on ollut hankalaa heikossa suhdannetilanteessa. Matalasuhdanteessa myöskään rakenteelliset työllisyystoimet eivät tuo odotettua vaikutusta. Suomen talouskehitys on ollut EU-alueella heikoimpien joukossa, joten kasvun vauhdittaminen on erityisen akuutti kysymys Suomelle. Valiokunta pitää tärkeänä kasvun nostamista talouspolitiikan keskiöön, sillä julkisen talouden kestävyyttä on mahdotonta turvata ilman riittävän nopeaa talouskasvua.

Valiokunta pitää kuulemisen asiantuntijoiden tavoin hallituksen uusia linjauksia merkittävänä suunnanmuutoksena. Puoliväliriihen verolinjaukset ovat rohkeita ja kunnianhimoisia. Veronkevennyksillä hallitus tavoittelee ennen kaikkea talouden kannustimien vahvistamista. Valiokunta kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että valtion budjettitalouden ali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

jäämätilanne paranee hetkellisesti vuosina 26—27 mutta kehyskauden lopulla alijäämä on jälleen yli 12 miljardia euroa. Keskeinen, kertaluontoinen alijäämää parantava tekijä on VERistä tuloutus valtion talousarvioon. Asiantuntijakuulemisessa kyseisen tuloutuksen tarkoituksenmukaisuutta on kuitenkin haastettu. Vuodesta 2001 lähtien VERin nimellistuotto on ollut keskimäärin viisi ja puoli prosenttia vuosittain, kun taas valtionvelan efektiivinen keskimääräinen korkokustannus on ollut vain kaksi ja puoli prosenttia. Kokonaisuutena valiokunta kuitenkin pitää niin kutsuttua siltarahoitusta tarpeellisena toimenä ennen verotoimien dynaamisten vaikutusten realisoitumista.

Taloukskasvun tukemista on pidetty valiokunnan asiantuntijakuulemisessa laajalti perusteltuna, sillä talous-, työllisyys- ja tuottavuuskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Valiokunta ottaa mietinnössään kantaa hallituksen kehysriihessä linjaamiin veroratkaisuihin, joita ovat muun muassa ansiotuloverotuksen keventäminen ja yhteisöverotus, josta valiokunta toteaa mietinnössään muun muassa seuraavaa: ”Yhteisöverotusta hallitus keventää laskemalla yhteisöverokantaa kahdella prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin vuonna 2027. Sen staattinen vaikutus verotuloihin on arviolta 830 miljoonaa euroa tuloja vähentävä. Valtiovarainministerin muistion mukaan yhteisöveron alentamisen itserahoitusaste on noin 60 prosenttia. Asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että yhteisöveron alentamisen itserahoituksesta on olemassa vähemmän ja epävarmempaa tutkimusnäyttöä kuin ansiotulojen ylimpien rajaveroasteiden alentamisen vaikutuksista.”

Asiantuntijoista osa kiinnitti huomiota siihen, että yhteisöveron alentaminen saattaa olla kallis ja tehoton kasvutoimi. Suomen nimellinen yhteisöverotus on jo nykyisellään melko kilpailukykyisellä tasolla. Toisaalta efektiivisesti taso ei ole niin matala kuin nimellinen veroaste antaa ymmärtää. Kuulemisessa tuotiin esiin, että yhteisöverokannan alentamisen kannustinvaikutusta heikentää se, että osa verokannan alennuksesta kohdistuu aiemmin tehtyjen investointien tuottoihin. Verokannan laskun lykkääminen vuoteen 27 pienentää tätä ongelmaa mutta ei poista sitä kokonaan. Esiin nostettiin myös, että valtiovarainministeriön muistio sisälsi laskuteknisen virheen ja tämäkin huomioon ottaen itserahoitusaste on todellisuudessa merkittävästi alempi kuin 60 prosenttia. Kuulemisessa nousi esille, että verokannusteen tarkempi kohdentaminen saattaisi olla tehokkaampi keino lisätä yritysten investointeja, joskin hallinnollinen taakka olisi silloin suurempi.

Valiokunta ottaa mietinnössään kantaa myös panostuksiin t&k-toimintaan ja osaamiseen, työllisyyttä koskeviin toimiin, investointiohjelmaan ja muihin toimiin kasvun tukemiseksi. Mutta aivan erityisesti, ehkä aikaisemmista vuosista poiketen, meillä on täällä mietinnössä laajasti tekstiä puolustuksen rahoituksesta, josta jo alussa mainitsin. Siellä valiokunta muun muassa toteaa kannanotossaan, että puolustusmenojen bkt-osuutta merkittävämpää on se, millainen suorituskyky rahoituksella konkreettisesti saavutetaan ja millä aikajänteellä se on mahdollista saavuttaa. Tähän vaikuttaa esimerkiksi puolustusmaterian maailmanlaajuinen kysynnän kasvu ja siitä aiheutuvat hintapaineet ja toimitusvaikeudet. Muun muassa toimitushaasteiden takia materiaalihankintojen kohdennetun määrärahan siirtyvä erä on jo noussut poikkeuksellisen suureksi ollen noin 2,3 miljardia euroa vuoden 24 tilinpäätöksessä. Valiokunta korostaa, että puolustuksen kehittämisen keskeinen edellytys on tasapainoinen ja kestävä julkinen talous. Samalla vahvan puolustuskyvyn omaava maa on turvallinen ja vakaa toimintaympäristö ulkomaisille investoinneille, mikä parantaa puolestaan julkisen talouden näkymää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Näiden mietinnössä esiin tulleiden asioiden jälkeen valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton valtioneuvoston selonteon 2/25 johdosta niin, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.22 Martin Paasi kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen aloittaessa talous polki paikallaan. Sekä sote-kustannukset että valtionvelan korkomenot olivat kasvussa. Kymmeniä vuosia odotetut työmarkkinauudistukset olivat edelleen tekemättä, ja julkinen talous oli retuperällä. Tilanteen korjaamiseksi hallitus päätti historiallisen isoista, yhdeksän miljardin euron sopeutuksista julkiseen talouteen. Karsimme menoja, virtaviivaistimme Suomen rakenteita ja pyrimme turvaamaan hyvinvointivaltion edellytykset tuleville sukupolville.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan velkasuhteen kasvu saadaan tasaantumaan hallituskauden loppuun mennessä, [Välihuuto vasemmalta] kun hallituksen sopeutusohjelma toteutetaan täysimääräisesti. Mikäli tämäkään ei riitä, olemme valmiit tekemään myös lisää toimia Suomen talouden oikaisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Yksistään säästämällä taloutemme suunta ei kuitenkaan käännä. Tarvitsemme kasvua eli lisää työtä, yrityksiä ja investointeja. Vain sitä kautta saamme niitä verotuloja, joilla voimme rahoittaa koulutuksen, terveydenhuollon ja muut hyvinvointiyhteiskunnan palvelut.

Kaikki julkiset palvelut maksetaan niillä euroilla, jotka syntyvät yksityisellä sektorilla. Se on se puro, joka pyörittää julkisen talouden vesiratasta. Jos yksityinen liiketoiminta tyrehtyy, myös julkisen sektorin toiminta ennen pitkää sakkaa. Tähän puroon tarvitaan siis lisää virtaa. Virran lisäämiseksi Orpon hallitus päätti heti alkuun merkittävistä kasvutoimista: sujuvoitamme luvitusta, panostamme koulutukseen, puramme yrittämisen esteitä ja uudistamme Suomen työmarkkinoita. Kevään 2024 kehysriihessä näitä toimia täydennettiin kasvurahoitusta lisäämällä ja uudella puhtaan siirtymän investointien verokannustimella. Yhteensä olemme tehneet päätöksiä yli 600 kasvutoimesta.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei kuitenkaan tyytynyt tähän. Puoliväliriihessä esitettiin historiallinen kasvupaketti. Kevennämme työnteon ja yrittämisen verotusta kahdella miljardilla eurolla. Pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotus kevenee hallituskauden aikana yhteensä 1,2 miljardilla eurolla. [Pia Viitanen: Paljonko jää käteen?] Esimerkiksi kaksilapsiselle opettajaperheelle hallituksen veropäätösten jälkeen jää yli tuhat euroa vuodessa lisää rahaa käteen. [Pia Viitanen: Järjestäytyneellekö? — Ben Zyskowitz: Ajatella, oli Viitaselle vastaus valmiina!] Yhteisövero alenee 18 prosenttiin, mikä luo tilaa yrityksille investoida ja kehittää toimintaansa. Tuoreen yrittäjägallupin mukaan yhteisöveron alennus lisää investointi- ja kasvuhaluutta yli puolessa yrityksistä. Se on yhdeltä toimenpiteeltä valtavan paljon. Vain opposition aatteissa kasvua voidaan synnyttää valtiovetoisesti velkarahalla ja veronkorotuksilla. Onkin korkea aika sisäistää, että mikäli korkealla verotuksella saisi kasvua aikaiseksi, Suomen talous kasvaisi tällä hetkellä nopeimmin koko Euroopassa. Kestävä talouskasvu syntyy kuitenkin yksinomaan siitä, että Suomessa tehdään enemmän ja tuottavammin. [Välihuuto vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Opposition hallituskritiikissä ei ole pohjaa eikä johdonmukaisuutta. Yhtenä päivänä tehdään välikysymys velkaantumisesta, seuraavana päivänä vaaditaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

jo velkaantumista hillitsevien päätösten perumista. Tälläkin hetkellä toteutamme niitä toimia, joita keskustakin on vuosia ajanut. Viime viikolla saimme tietää, että SDP:n talousvaihtoehdossa ei olla valmiita priorisoimaan vaan vaikeat päätökset kuitataan muiden rahoilla. Jopa varallisuusvero on nyt SDP:n pöydällä. Taidatte tietää tämän itsekin: teiltä puuttuu visio — kokonaisvaltainen käsitys siitä, miten Suomi korjataan. [Välihuuto vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat enemmän kuin jatkuvaa pelottelua ja veronkorotuksia. Suomalaiset ansaitsevat hallituksen, joka uskaltaa uudistaa, kantaa vastuuta ja rakentaa tulevaisuutta. [Vasemmalta: Ja nostaa yhteisövero!] Myös oppositio on tervetullut mukaan tähän työhön. Ei ole myöhäistä tuoda pöytään oma konkreettinen, paperille las-kettu vaihtoehto, jos sellainen löytyy. Elämme aikaa, jolloin päätösten paino ja tulevaisuuden vastuut ovat poikkeuksellisen suuret. Talouden suunnanmuutos on välttämätöntä. Siihen tarvitsemme pitkäjänteisyyttä. Orpon hallitus tekee kaikkensa, jotta Suomi olisi jatkosakin vahva, välittävä ja toimintakykyinen. [Ben Zyskowitz: Tätä olisi kuunnellut pidempäänkin! — Vasemmalta: No, nyt meni viisi minuuttia nelkyt sekuntia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

14.27 Jari Koskela ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee Suomen mittakaavassa historiallisen suuren sopeutusurakan, jolla turvataan hyvinvointivaltion tulevaisuus. Samaan aikaan oppositio keskittyy maalaamaan uhkakuvia hyvinvointivaltion romahduksesta. Tämä on paitsi harhaanjohtavaa myös vaarallista, sillä se lisää tarpeettomasti vastakkainasettelua. Oppositio lisäksi unohtaa mainita, että omissa vaihtoehtobudje-teissaan se nielee suuren osan hallituksen linjauksista — ristiriitaista ja vastuutonta.

Keskustan vastalause on 33-sivuinen kokoelma hajanaisia ajatuksia ja lisäksi 81 lausumaa. Herää väistämättä kysymys, miksi näitä ideoita ei nähty hallitusneuvotteluissa. Tyhjä paperi oli silloin, [Markus Lohi: Ei ole, ei ole tyhjä paperi!] ja nyt jälkiviisuus laukkaa. Suomalaiset kyllä ansaitsevat parempaa. Muutenkin opposition vastalauseet ovat lähinnä toiveiden tynnyreitä, joilta puuttuvat sekä pohja että rahoitus. Vastuuttomat vaihtoehtonne johtaisivat loputtomaan velkakierteeseen. Sitäkö haluatte?

Arvoisa puhemies! Venäjän käymä hyökkäyssota Ukrainassa, hybridi-vaikuttaminen ja Euroopan rajoilla kasvava epävarmuus pakottavat meidät panostamaan lisää puolustukseen. Perussuomalaiset pitävät puolustusmenojen nostamista välttämättömänä. Turvallisuudesta tinkiminen olisi vastuutonta uhkapeliä, joka tulisi joka tilanteessa kalliimmaksi kuin nämä nyt tehtävät lisäpanostukset. Opposition äärilaidalta kantautuneet puheet, joissa puolustuspanostukset kyseenalaistetaan, ovat erikoisia. Pidätte epärealistisina puolustusbudjetin tavoitteita mutta kannatatte ylikireitä ilmastotavoitteita, jotka todella ovat epärealistisia ja kävisivät suomalaisille ja yhteiskunnalle todella kalliiksi. Muistetaan, että puolustuspanostuksissa kyse ei ole hetkellisestä kulusta vaan kansallisesta investoinnista. Turvallisuudesta huolehtiminen on valtion tärkein tehtävä. Meidän on myös vaikutettava siihen, että koko Eurooppa herää. Kylmän sodan jälkeinen sinisilmäinen ajattelu liberaalista maailmasta on tullut nyt tiensä päähän.

Me perussuomalaiset muistutamme, että myös maa- ja metsätalous on turvallisuuskysymys. On hyvä, ettei hallitus leikkaa maataloudesta, mutta lisää toimia tarvitaan. Myös turvetta emme saa unohtaa. Se on tämän päivän ja, uskallan myös sanoa, tulevaisuuden inno-vaatioiden raaka-aine ja energiahuoltovarmuutemme turva — kannattaa painaa muistiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on elänyt liian pitkään velaksi. Edelliset hallitukset ovat liisänneet julkisia menoja ilman vastuuta tulopuolesta. Nyt lasku erääntyy. Nykyhallitus on ryhtynyt tarvittaviin toimiin. Talouden ja hyvinvointivaltion pelastaminen vaatii kuitenkin päättäväisyyttä yli vaalikausien. Kasvu ei synny velkarahalla rahoitetuista julkisista projekteista vaan suomalaisesta työstä ja yrittämisestä. Hallitus tekee oikeita asioita: säästöjä, työllisyystoimia, verotuksen painopisteen siirtoa. On tärkeää, että ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kynnyksestä pk-yrityksissä madalletaan, yritysten kasvun esteitä puretaan. On myös hyvä muistaa, että veronkevennykset eivät ole tulonsiirtoja vaan sijoitus työhön, tekoon ja tulevaisuuteen. Valitettavasti meillä ei ole omaa valuuttaa tukemassa hallituksen toimia. Euro on haasteellinen kilpailukyvyllemme, ja lisäksi liian tiukka rahapolitiikka ajaa yrityksiä ongelmiin. Yksi merkittävä haaste on julkisen puolen heikko tuottavuus. Tuloksia syntyy vain, jos julkinen sektori toimii nykyistä tehokkaammin. Paremman tiedolla johtamisen kautta säästämme rahaa, aikaa ja ihmisten jaksamista.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset seisovat hallituksen vastuullisen ja isänmaallisen linjan takana. Me puolustamme suomalaista työtä, yrittämistä, turvallisuutta ja suomalaisia arvoja. Hallituksen toimet ovat tärkeä suunnanmuutos siitä holtittomuudesta ja julkisten menojen kasvattamisesta, jota liian monet edeltävät hallitukset ovat harjoittaneet. Tulevaisuus rakennetaan suomalaisin käsin — työllä, järjellä, tahdolla ja yhteistyöllä.

Lopuksi kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja lausuntovaliokunnille perusteellisesta julkisen talouden suunnitelman käsittelystä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.33 Seppo Eskelinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen eduskunta-vaaleja kokoomus ja perussuomalaiset puhuivat kovaan ääneen velkaantumisen taittamisesta. Hallituksen mukaan on pakko leikata yhteiskunnan palveluista ja saksia tulonsiirroista, koska muita vaihtoehtoja ei tunnu olevan. Nyt kun hallituskautta on kaksi vuotta kulunut, niin velkaantuminen on vain kiihtynyt. Valtiontalouden tarkastusvirasto sanoikin sen tällä viikolla suoraan: hallituksella ei ole uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi. [Ben Zyskowiec: Toista se on demareilla!] Orpon—Purran hallitus tulee rikkomaan suomenennätyksen velkaantumisessa, ja taakse jää jopa koronan kanssa kamppaillut Marinin hallitus, joka on nyt sitten leivottu syntipukiksi nykyisen hallituksen osalta.

Suurin syy hallituksen talouspolitiikan epäonnistumiseen löytyy työllisyydestä. Kaksi vuotta te olette katsoneet toimeettomana vierestä, kun rakennusala on kamppaillut vaikeuksien kanssa. Alan konkurssiaalto etenee ennätysvauhtia, sen huhtikuun luvut osoittavat. Te olette leikanneet pienituloisilta vähistäänkin euroista ja kuvitelleet näin saavanne talouskasvua. Te olette iskeneet pienyrittäjiin arvonnalisämoukarilla. Te olette haavoittaneet suomalaisten luottamusta talouteen ja tulevaisuudenuskoon. Me olemme varoittaneet teitä, mutta nämä ovat kaikkuneet kuuroille korville, kuten myös talousasiantuntijoiden varoitukset. Arvoisa hallitus, kuinka monta kertaa vielä voitte politiikallanne ajaa päin mäntyä?

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan jälki on murheellista. Työttömyys kasvaa, ja pitkäaikaistyöttömyys lähenee jo 1990-luvun lamavuosia. Työvoimapalvelut on tämän vuoden alusta siirretty alimitoitetulla rahoituksella kunnille. Nyt monen alueen määrärahat ovat lopussa. Työvoimapalveluita saavien määrä ja palvelut ovat romahtaneet. Suuri joukko ihmisiä uhkaa nyt pysyvästi jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Samaan aikaan konkurssien määrä on noussut jo 2000-luvun ennätykseen. Erityisesti kärsijänä on ollut rakennusala, mutta yhä vahvemmin myös monet palvelualan yritykset, kun kotimarkkinat ovat hallituksen leikkausvimman jäljiltä heikentyneet ja kuluttajien epävarmuus kasvanut. Kuinka monen kahvilan, ravintolan, parturin tai siivousyrityksen pitää vielä laittaa lappu luukulle ennen kuin hallituksen suunta muuttuu?

Arvoisa puhemies! Kaksi vuotta te olette puhuneet velkaantumisen taittamisesta ja julistaneet, että rahaa ei ole. Kevään kehysriihessä puhe kuitenkin muuttui ja teillä olikin yhtäkkiä sitten rahaa. Mutta ei teillä oikeasti rahaa ole, vaan tämänkin seurauksena velkavuori vain jatkaa kasvuaan ja on tämän vuoden lopussa jo yli 30 miljardia. Samalla te kevennätte rikkaiden verotusta velaksi.

Yhteisöveron kevennysten vastapainoksi olisi tarvittu muita toimenpiteitä, kuten listamattomien yritysten osinkoverotuksen uudistamista ja tehottomien yritystukien karsimista, mutta nämä eivät teille kelvanneet. [Ben Zyskowicz: Kelpasivatko teille viime kaudella?] Nyt te olette puhkoneet jälleen uuden aukon julkiseen talouteen.

Arvoisa puhemies! Myös SDP jakaa huolen julkisen talouden vakauttamisesta. Me olemme johdonmukaisesti esittäneet hallituksen politiikalle oman vaihtoehdotomme: [Oikealta: Oho!] Rakennusalan tilannetta tulee nyt helpottaa investointiavustuksia vahvistamalla ja pitämällä kiinni julkisesta asuntotuotannosta, jota hallitus kovaa kyytiä on ajanut alas. [Arto Satonen: Päinvastoin, lisätty!] Veronkevennykset tulee suunnata pieni- ja keskituloisille luottamusta ja ostovoimaa vahvistamaan, kuten SDP on pitkään esittänyt. Pienyrityksiä tulee rohkaista kasvamaan arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostamalla ja vahvistamalla yritysten kotimaista kasvurahoitusta.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden menopaineet eivät ole kadonneet, ja puolustuksessa on merkittävä tarve lisärahoitukselle. Samalla on tärkeää muistaa, että emme aseta hyvinvointiyhteiskuntaa ja turvallisuutta vastakkain. Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut hallituksen toimille tylyn tuomion: teidän toimillanne velkaantuminen jatkuu ja julkinen talous ei vakaudu. Te olette kasaamassa seuraavalle hallitukselle sellaista kuormaa, jota ei ole ennen nähty. Arvon hallitus, teidän tulee vihdoinkin tuoda vaikuttavia, konkreettisia kasvutoimia tasavertaisesti koko Suomeen, myös sinne Itä-Suomeen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan SDP:n eduskuntaryhmän vastalause.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.38 **Hannu Hoskonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kodeissa ja työpaikoilla pärjätään, Suomi menestyy. Minä ihmettelen, missä todellisuudessa hallituksessa eletään. Eihän tässä maassa kasva mikään muu kuin velka, työttömyys ja toivottomuus. Tavallisilla ihmisillä on aidosti hätä.

Kotiseudullani Pohjois-Karjalassa koetaan, että meidät itäsuomalaiset on jätetty täysin oman onnemme nojaan.

Mitä perussuomalaiset hallituksessa oikein tekevät, silittävätkö kokoomuksen selkää? Kun olisi pitänyt tukea tavallisia ihmisiä, tuettiin raharikkaita. Kun olisi pitänyt tukea pieni- ja yksinyrittäjiä, tuettiin suuryrityksiä ja ulkomaisia sijoittajia. Hätkähdyttävintä on perussuomalaisten täydellinen alistuminen tälle hirmuiselle keskittämiselle. Se näkyy itäisen Suomen ja laajemminkin maakuntien täydellisenä laiminlyöntinä. Pärjätäkää, jos pärjäätte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Presidentti Kekkonen nimitti aikanaan hätätilahallituksen, kun työttömiä oli 60 000. Nyt työttömiä on kahdessa vuodessa tullut saman verran lisää. Kortistossa on jo nyt yli 300 000 ihmistä. Samaan aikaan velkaa otetaan niin, että Kreikkakin alkaa näyttää mallioppilaalta. Valtiontalouden tarkastusvirasto lyttäsi hallituksen politiikan, ja syystä. Eikö tämä ole hätätila jos mikä?

Rakas isänmaa menee tällä menolla päin seinää. Suuntaa pitää muuttaa ja kiireellä. Suomi pitää nostaa lamasta kasvuun. Tähän pitää hallituksen reagoida heti. Tästä suosta nousee vain työllä, yrittämisellä ja sillä, että koko valtakunnassa on elämisen mahdollisuuksia. [Ben Zyskiewicz: Hyvin sanottu!] Minkään kolkan, etenkin itäisen Suomen tyhjeneemiseen ei ole varaa. Venäjä on ja pysyy itärajan takana.

Arvoisa puhemies! Työpaikat tulevat ennen muuta pieniin ja keskiisuuriin yrityksiin kautta Suomen. Siksi keskusta esittää investointihyvitystä myös pienemmille yrityksille. Alentaisimme myös yrityksen sisään jätetyn tuloksen veroa. Se toisi investointeja ja loisi talouden kasvua ja työpaikkoja Suomeen. Hallituksen linjalla raha ei jää kotimaahan.

Kotitalousvähennyksen raju heikentäminen oli hallituksen paha virhe. Keskusta palauttaisi kotitalousvähennyksen ehdot ennalleen. Työtä syntyy, kun ihmisillä on varaa teettää töitä. [Timo Heinonen: Ei korottaisi!] Alentaisimme tavallisten ihmisten tuloverotusta. [Arto Satonen: No sitähan tehdään!] Tavalliset, työtä tekevät perheenäidit ja -isät ovat veronalennuksensa ansainneet. Ja sitä perheet nimenomaan nyt tarvitsevat. [Timo Heinonen: Sen teemme!]

Arvoisa puhemies! Kannustaisimme eläkeiän täyttäneitä jatkamaan työelämässä tuntuvalle verohelpotuksella. Tässä maassa pitää arvostaa kokemusta paljon nykyistä enemmän. Kokeneimmilla työntekijöillä on paljon annettavaa, kunhan kannustimet työelämässä jatkamiselle ovat kunnossa.

Laittaisimme eräille sosiaalivakuutusmaksuille katon. Työn tekemisen pitää olla aina kannattavaa. Marginaaliverojen alentaminen pakollisia vakuutusmaksuja laskemalla on osa tätä ratkaisua.

Arvoisa herra puhemies! Tekisimme itäisestä Suomesta erityistalousalueen kymmeneksi vuodeksi. Myös Itä-Suomi-ohjelman erityislähettiläs Harri Broman pitää erityistalousaluekokeilua itäisen Suomen kehittymisen kannalta ehdottoman keskeisenä hankkeena. Hallituksen on toimittava tässä asiassa välittömästi. Valitettavasti näyttää vain siltä, että erityistalousalueen perustamisen sijaan hallitus on nyt siirtämässä itäisen Suomen aluekehitysrahat pois sieltä, missä niitä kipeimmin tarvitaan. Se on kertakaikkisen väärää politiikkaa.

Arvoisa herra puhemies! Miksi hallituspuolueiden itäisen Suomen ministerit ja kansanedustajat ovat tässä asiassa tuppisuuna, aivan hiljaa? Keskusta esittää, että nämä rahat kohdennetaan uudelleen maakuntien sisällä.

Arvoisa puhemies! Sanotaan, että sekasorto on kolmen menetetyn aterian päässä. Nyt viljelijät sinnittelevät. Pelloilla tehdään tappiota. Kauppojen tyhjien jauheliuhalyhlyjen pitäisi herättää myös hallituksen herrat ja rouvat. Jos Suomella ei ole ruokaa ja energiaa omasta takaa, hukka perii tämän maan. [Arto Satonen: Turve vielä!] Metsät ja muut kotimaiset luonnonvarat ovat työtä, toimeentuloa ja turvallisuutta. Siksi koko Suomi tulee pitää elinvoimaisena — koko Suomi tulee pitää elinvoimaisena.

Arvoisa herra puhemies! Nyt pitää saada aikaan käänne parempaan, muuttaa toivoton toivoksi koko maassa. Kyllä me siihen pystymme, mutta vain yhdessä. Yhteistyö on Suomen voima. Luottamus on Suomen liima. Hallituksen tulee käynnistää parlamentaari-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

nen yhteistyö, jossa valmistellaan ylivaalikautinen sitoumus julkisen talouden pitkäjänteisestä tervehdyttämisestä ja kunnianhimoisiin kasvutoimenpiteisiin satsaamisesta.

Arvoisa herra puhemies! Esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalause numero 2.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.44 **Saara Hyrkkö vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talouden haasteet ovat kiistattomia. Väestö ikääntyy, ja työllisyys laahaa. Geopoliittiset jännitteet luovat epävarmuutta. Tuottavuus on jäänyt verokkimaista, ja luonnonvaroja kuluu reippaasti yli EU:n keskiarvon. Velkaantuminen, no, se on ennätyskorkealla, ja julkinen talous on kroonisesti alijäämäinen.

Olisi helppoa vaipua epätoivoon ja heittää hanskat tiskiinkin kaiken tämän edessä. Ja kieltämättä tuntuu siltä, että hallitus on niin tehnytkin. [Ben Zyskiewicz: Höpö höpö!] Sen verran rempseästi lensivät hallituksen itselleen asettamat taloustavoitteet roskakoriin puoliväliriihessä. Sen verran erikoinen on ollut hallituksen yritys kaunistella yhden vuoden velkalukua vippaamalla rahaa Eläkerahastosta. Ja sen verran holtitonta on ollut veropolitiikka, jossa veroalennuksia jaetaan velaksi suuryrityksille ja suurituloisille. Ikään kuin ei olisi minkäänlaista huolta huomisesta.

Arvoisa puhemies! Tehoton, kallis, iso riski — näin asiantuntijat luonnehtivat päätöstä, joka poraa ammottavan aukon valtion verotuloihin historiallisten menopaineiden kynnyksellä. Hallitus väittää vahvistavansa taloutta, mutta yhteisöveron laskeminen syö pohjan näiltä puheilta. Rahoittaakseen näitä mittavia veroalennuksia hallitus jatkaa epäreilua leikkauspolitiikkaa. Leikkaukset koulutuksesta, kehitysyhteistyöstä ja sotejärjestöiltä saattavat tuoda säästöjä hetkellisesti, mutta ne tulevat kalliiksi myöhemmin. Kaikki me tunnemme sanonnan housuun pissaamisesta pakkasella.

Arvoisa puhemies! Vihreät kantavat huolta huomisesta, ja me emme, totta vie, ole heittäneet hankkoja tiskiinkin. Vihreiden tavoitteena on tehdä Suomesta hiilinegatiivinen ja luontopositiivinen hyvinvointivaltio, jossa ihmiset ja eläimet voivat hyvin ja talouskin on tasapainossa. Vihreiden finanssipoliittinen tavoite on se, että julkisen talouden kestävyys olisi jatkuvasti siinä määrin vahva, ettei finanssipoliitiikkaa jouduta kiristämään kriiseihin vastattaessa. Haluamme toteuttaa vihreän verouudistuksen, joka vähentää päästöjä, torjuu ylikulutusta ja varmistaa hyvinvointivaltion rahoituksen oikeudenmukaisella tavalla.

Talouden vahvistamisessa keskittyisimme erityisesti neljään kokonaisuuteen. Panostaisimme koulutukseen kaikilla koulutusasteilla, sillä vahvaa taloutta ei ole ilman vahvaa osaamista. Varmistaisimme, että kymmenien miljardien investoinnit vihreään siirtymään eivät mene Suomelta sivu suun ja että krääsätaloudesta siirrytään kiertotalouteen. Tekisimme kaikkemme sen eteen, että Suomeen halutaan ja pystytään tulemaan tekemään töitä, yrittämään ja rakentamaan elämää, sillä väestökehityksen kääntäminen on yksi hyvinvointivaltion kohtalonkysymyksistä. Emmekä me tyytyisi alkutuottajan tai raaka-aineviejän rooliin Suomelle, vaan tähtäisimme siihen, että meiltä lähtee maailmalle korkean jalostusarvon tuotteita. Parantaisimme tuottavuutta ja hakisimme uutta vauhtia talouteen esimerkiksi luovilta aloilta.

Arvoisa puhemies! Koulutuspolitiikassa hallituksen linja vaikuttaa olevan täysin päinvastainen. Koulutuksesta leikkaaminen on lyhytnäköistä aina, mutta erityisen älyvapaata se on tilanteessa, jossa taloutta pitäisi vahvistaa pitkäjänteisesti ja nuorille tarjota eväät pärjätä muuttuvassa maailmassa. Korkeakoulujen leikkauksia hallitus on pehmitellyt kerto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

malla sadan miljoonan euron kertapanostuksesta koulutustason nostamiseen. Yllätys oli-kin suuri, kun kävi ilmi, että noita mainostettuja lisärahoja ei julkisen talouden suunnitel-
masta löydykään. Nähtäväksi jää, tuleeeko tästä jälleen yksi petetty koulutuslupaus.

Arvoisa puhemies! Luottamus ja laajapohjainen yhdessä sopiminen turvaavat jatkuvuut-
ta asioissa, joissa tempoiiluun ei ole varaa. Esimerkiksi tällä kaudella tehdyt tki-panostuk-
set pohjaavat kaikkien puolueiden yhteiseen sopuun viime kaudelta. Miljardiluokan panos-
tuksia ei siis noin vain ladottu tämän hallituksen maksettavaksi. Tämä hallitus on valinnut
toimia toisin. Sen sijaan, että hallitus olisi käynnistänyt jo vaikkapa vuoden alussa selkeän
parlamentaarisen prosessin Suomen puolustusmenoista ja Nato-kannoista sopimiseksi,
hallitus töräytti oman kantansa ulos — kappas vain — juuri ennen vaaleja.

Euroopan heikentyneen turvallisuustilanteen takia puolustusmenojen kasvattamista it-
sessään voidaan pitää perusteltuna, kunhan se tapahtuu tarvelähtöisesti. Puolustusmenojen
noususta ei kuitenkaan saa tulla keppihevosta uusille leikkauksille sosiaaliturvasta, koulu-
tuksesta tai sosiaali- ja terveystaloukselta. Se olisi kohtalokasta kokonaisturvallisuudelle.

Det räcker inte att förbereda sig för hot, vi måste också försöka förebygga dem. Den glo-
bala utvecklingen bör också bemötas på andra sätt än att satsa på försvar. Regeringen gör
dock tvärtom även här och skär ner ännu mer från världens fattigaste.

Arvoisa puhemies! On puheita ja on tekoja, ja kun nämä kaksi ovat ristiriidassa keskenään,
teot puhuvat tuhat kertaa voimakkaammin. Tämän hallituksen teot kertovat, että elinvoi-
maista luontoa ja elinkelpoista planeettaa tärkeämpää on turvata veroetuja varakkaille ja
että velkaantumisen taittaminen oli kiinnostavaa niin kauan kuin sen varjolla pystyi leik-
kaamaan heiltä, joilla on jo valmiiksi vähän.

Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vihreiden vastalauseen mukainen kannanotto-
ehdotus. Se sisältää [Puhemies koputtaa] 26 lausumaa, joilla korjataan hallituksen lyhytnä-
köisen talouspolitiikan virheitä ja raivataan uutta suuntaa Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.49 **Hanna Sarkkinen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahaa ei ollut,
kunnes sitä sitten olikin. Hallitus sanoi, että rahat ovat loppu ja siksi pitää leikata sairailta,
työttömiltä ja opiskelijoilta, mutta yhtäkkiä rahaa löytyikin miljarditolkulla jaettavaksi
suurituloisille ja suuryrityksille. Valtion velkaantuminen ei ollutkaan enää ongelma, kun
rikkaimmille piti räätälöidä veroale. Näitä veroaleja hallitus kutsuu kasvutoimiksi, mutta
talouden sijasta ne kasvattavat lähinnä valtionvelkaa. Jälleen siis näemme, että politiikka
on mahdollisuuksien taidetta. Kun on tahtoa, niin löytyy tie. Tahtoa oli, ja hallitus löysi tien
rikkaiden veronalennuksiin.

Arvoisa puhemies! On tullut jo selväksi, ettei hallituksen tärkein tavoite tainnut olla-
kaan Suomen velkasuhteen taittaminen. Tärkein tavoite vaikuttaa olevan muuttaa yhteis-
kuntaa pienituloisten tappioksi ja hyvätuloisten eduksi, romuttaa hyvinvointivaltion perus-
rakenteita kansalaisten tappioksi ja terveysjätien eduksi, muuttaa työmarkkinoiden tasa-
painoa työnantajien eduksi ja palkansaajien tappioksi.

Arvoisa puhemies! Kuten julkisen talouden suunnitelmasta selviää, hallitus ei tule saa-
vuttamaan talouspolitiikan tavoitteitaan eikä velkalaiva käänny, kuten pääministeri Orpo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

ennen vaaleja lupaili. Hallitus ottaa velkaa edeltäjäänsä enemmän. Miljardiluokan pikavippi Eläkerahastosta ei riitä muuttamaan tätä tosiasiaa.

On suorastaan tragikoomista, että niin kutsutussa kasvuriihessä päätettiin uusista koulutusleikkauksista. Haluankin kysyä hallitukselta: Mihin analyysiin ja tilannekuvaan perustuu linja, jossa koulutuksesta leikataan mutta yhteisöveroon on varaa tehdä roima alennus? Uskotteko todella, että tällä reseptillä saadaan Suomen talous nousuun? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan lisäksi epäonnistunut on myös työllisyyspolitiikka. Pitkäaikaistyöttömien määrä uhkaa nousta lähelle 90-luvun laman jälkeistä ennätystasoa. Mitä tekee hallitus? Missä ovat toimet, missä ovat hätäkokoukset? Nyt olisi jo syytä tunnustaa, että sosiaaliturvan leikkaaminen ei auta pitkäaikaistyttömiä töihin.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tasapainon ja kansantalouden tilan parantaminen on haastava tehtävä mille tahansa hallitukselle. Talouden haasteiden taustalla on rakenteellisia ongelmia, ja ulkoiset šokit luovat epävarmuutta. Kuitenkin hallituksen ostovoimaa syöneet sosiaaliturvaleikkaukset, arvonlisäveron korotukset ja irtisanomisiin johtavat julkisen sektorin leikkaukset ovat pitkittäneet ja syventäneet matalasuhdannetta.

Hallituskauden alussa työllisyys oli ennätystasolla. Vaikeat olosuhteet koettelevat nyt koko Eurooppaa, mutta muualla työllisyys on pysynyt korkealla. Suomessa taas miesten työttömyys on nyt Euroopan kärkeä. Hallitus ei siis voi paeta vastuuta huonosta työllisyys-tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden sorvaamassa mietinnössä painetaan villaisella lukuisten asiantuntijoiden toteama tarve pidentää hyvinvointialueiden alijäämien kattamisvelvoiteaikaa. Alijäämien kattamisaika on liian lyhyt, ja se uhkaa johtaa hallitsemattomiin ja kalliiksi tuleviin leikkauksiin. Hyvinvointialueet ovat mahdottoman tilanteen edessä, kun velvoite kattaa alijäämät uhkaa kykyä järjestää palvelut. Kun suurin osa alueista ei meinaa saada alijäämiään katetuksi, on kyseessä systeeminen ongelma, joka vaatii järjestelmän korjaamista, ja se on eduskunnan tehtävä.

Vetoan teihin hallituspuolueiden edustajiin: Te varmasti tiedätte, kuinka vaikea tilanne kotimaakunnassanne on. Jos te ette tee nyt muutosta rahoituslakiin ja anna lisää aikaa alijäämien kattamiseen ja talouden sopeutukseen, tulevat alueenne asukkaat kärsimään siitä. Vetoan teihin, en itseni vaan äänestäjienne tähden.

Arvoisa puhemies! Me emme voi teeskennellä, ettemmekö näkisi virtahepoa olohuoneessa. Puolustusmenojen kasvutavoite kolmeen prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen, viidestä prosentista nyt puhumattakaan, tulee valtiontaloudelle kalliiksi. Kun puolustusmenotavoite on sidottu bkt:hen, ei edes talouskasvu auta meitä, sillä kun talous kasvaa, niin puolustukseen käytettävät rahat kasvavat samalla. Vaihtoehdoksi jää siis menojen kattaminen veroilla, leikkauksilla tai velalla.

Vasemmistoliitto näkee, että puolustusmenot tulee mitoittaa tarveperusteisesti. Me hyväksymme tarpeelliset korotukset, mutta me emme sitoudu prosenttitavoitteisiin. Kaava-mainen prosenttitavoite on tehoton ja kallis tapa päättää rahankäytöstä. Meillä on myös oltava selkeä kuva siitä, miten kasvavat puolustusmenot rahoitetaan. Näin merkittävästä kysymyksestä täytyy käydä avointa parlamentaarista keskustelua, ja pelkkä informointi ei ole sitä.

Arvoisa puhemies! Esitän vasemmiston vastalauseita numero 4 käsittelyn pohjaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, var så god.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

14.55 **Henrik Wickström r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Jatkuva keskittyminen ongelmiin johtaa harvoin parannuksiin, ellei uskalla ehdottaa ja ryhtyä konkreettisiin toimiin. Ja toimia, juuri niitä tämä hallitus on toimittanut.

Kahdeksantoista heikon kasvun vuoden jälkeen hallitus on näyttänyt päättäväisyyttä. Suomen talous halutaan laittaa liikkeelle veronalennuksilla, yrityksiä koskevilla uudistuksilla ja lapsiin ja hyvinvointiin tehtävillä panostuksilla — ei teoriassa, vaan suoraan ihmisten arjessa.

Puoliväliriihessä tehtiin päätöksiä, jotka aidosti vauhdittavat maamme taloutta. Päätökset parantavat ihmisten arkea ostovoimaa vahvistamalla, mikä luo uskoa tulevaisuuteen. Kun ihmiset luottavat tulevaisuuteen, he uskaltavat myös panostaa siihen, kuluttaa ja luoda uutta. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä Suomeen tarvitaan sellaista ilmapiiriä, jossa työntekeä, yritysten perustaminen ja investoiminen on kannattavaa. Siten turvaamme hyvinvointimme pitkällä aikavälillä.

Ärade talman! Ett viktigt steg för att stärka drivkraften för arbete är att sänka inkomstskatterna, för de här skatterna syns direkt i människors plånböcker. Ändringen träder i kraft redan från inkomster på 20 000 euro, vilket innebär att även låg- och medelinkomsttagare kommer att märka en tydlig förbättring.

Det är inte bara symbolpolitik regeringen håller på med. Vi ser nu verkliga resultat. Hushållens köpkraft stärks när skattesänkningar kombineras med sjunkande inflation och räntor. Ensamförsörjartillägget höjs. Det här är ett konkret stöd till barnfamiljer som har det tufft. Momssänkningen på mat är ett direkt försök att pressa ner vardagskostnader, och vi uppmanar dagligvaruhandeln att låta det slå igenom i priserna. Skattefriheten i arvs- och gåvoskatten höjs, vilket är välkommet för många hushåll.

Elinkeinoelämälle puolestaan annetaan kunnolliset kasvun edellytykset. Yhteisöveroa lasketaan, mikä vahvistaa yritysten halua investoida ja asettua juuri Suomeen. Ympäristöinvestointien verokannustinten voimassaoloa jatketaan, ja hallitus on valmis tukemaan alueita, joilla on potentiaalia. Tämä on tärkeää ilmaston lisäksi myös koko maan työpaikkojen ja teollisuuden kannalta.

Tillväxten ska inte ske på bekostnad av de mest utsatta. Det har varit en hörnsten för svenska riksdagsgruppen, och det har vi levererat. Kombinationsförsäkringen blir verklighet, vilket betyder att de som kombinerar företagande och lönearbete äntligen får bättre trygghet. Egenläkarmodellen införs på försök. Det ökar tillgänglighet och kontinuitet inom vården. Ersättningen till närståendevårdare höjs, vilket är ett viktigt steg för att stärka jämlikhet. En skattemorot för återflytt införs för att locka hem vårdpersonal och annan kompetens från utlandet.

Svenska riksdagsgruppens prioriteringar syns tydligt i regeringens satsningar, inte minst i satsningarna på barn och unga. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet görs permanent. Det här är en framgångssaga som nu alltså blir permanent. Barn från alla bakgrunder får nu möjlighet till en meningsfull fritid. Extra resurser går till språkundervisningen i svenska eller finska som andraspråk för elever med ett annat modersmål samt till förberedande undervisning. Det här är en direkt åtgärd som stärker jämlikhet i skolan. Grundskolan skyddas också från nedskärningar, och det här är en prioritering som vi är speciellt stolta över.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Olemme tienhaarassa: joko pysähtyneisyys tai kasvu, epäröinti tai usko tulevaisuuteen. Tämän hallituksen johdolla ja ruotsalaisen eduskuntaryhmän selkeällä äänellä Suomi on valinnut suunnan: Me valitsimme tulevaisuuden. Me valitsimme toiminnan. Olemme tuoneet kotitalouksille lisää ostovoimaa. Olemme luoneet paremmat edellytykset yrityksille. Olemme turvanneet sosiaali- ja terveydenhuollon ja panostaneet lapsiin ja nuoriin. Olemme kantaneet vastuamme. Näin rakennetaan vahvaa Suomea, ei iskulauseilla vaan uudistuksilla ja teoilla, jotka näkyvät, tuntuvat ja muuttavat arkea. Tulevaisuutta rakennamme yhdessä mutta vain, jos uskallamme edetä, ja me uskallamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.00 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen talouskasvu on viivästynyt jo useiden vuosien ajan. Nyt on ratkaisevan tärkeää saada aikaan käänne talouden ja tuottavuuden kehityksessä. Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoja, kääntää talous kestäväan kasvuun ja taistaa hyvinvointia uhkaava velkakehitys. Tarvitaan kannustimia ja rohkeutta investoida pääomaan ja osaamiseen. Hallituksen pitkäjänteinen linja rakentaa vakaata, hyvinvoivaa Suomea — ei vain seuraavaksi vuodeksi vaan myös tuleville sukupolville.

Kireää ansiotulojen ja yritysvoittojen verotusta pidetään yleisesti talouskasvulle haitallisenä. Siksi hallituksen kasvutoimissa veronalennuspäätökset keskittyvät juuri niihin. Kevennykset parantavat työn kannustimia ja ostovoimaa. Myös yhteisöveron alentamisella on kasvua tukevia vaikutuksia, joskin niiden suuruusluokka on tutkimusten mukaan epäselvempi. Kasvutoimia on kuitenkin syytä katsoa kokonaisuutena, joka parhaimmillaan luo positiivisen kierteen, jossa tuottavuuden kasvu kiihtyy, työllisyys paranee, verotulot nousevat ja elintaso paranee.

Arvoisa puhemies! Tiedostamme, että hallituksen toimet tuntuvat monista vaikeilta, mutta pitkällä tähtäimellä ne koituvat kaikkien eduksi. Julkisen talouden suunnitelmassa on myös konkreettisia parannuksia arkeen. KD:n tavoitteena on ollut, ettei lapsiperheiden etuja ja palveluja leikata. Olemme tyytyväisiä nuorten mielenterveyspalvelujen ja päihdetyön vahvistamiseen. Terapiatakuu on toteutettu, ja sen rinnalle tarvitaan toimiva palveluketju. Omaishoidon tuen alaraja ja perhehoidon palkkiot nousevat. Helpotamme kodin hankintaa nuorille ja perheille kevyemmällä asuntolainasääntelyllä.

KD korostaa veropolitiikassa oikeudenmukaisuutta ja kohtuullisuutta etenkin pienituloisten ja lapsiperheiden osalta. Lapsiperheiden verotus kevenee: työtulovähennyksen lapsikorotus nousee 50 eurosta 105 euroon. Ruuan ja lääkkeiden arvonlisäveron alennus vahvistaa suhteessa eniten pienituloisten ostovoimaa.

Hyvinvointialueiden rahoituksessa KD painottaa, että palvelutarpeen kasvu huomioidaan. Vaikka valtion rahoitus alueille hieman laskee vuoteen 28 mennessä, vuoden 25 lähes puolentoista miljardin euron lisäpanostus edesauttaa, ettei sote-palveluiden laatu heikene kriittisissäkään tilanteissa. Myös valtiovarainvaliokunta painottaa, että palvelutarveperusteisuus säilyy rahoituksen keskiössä ja että hyvinvointialueiden taloutta seurataan tarkasti. Tämä tukee hoitoonpääsyä ja vähentää alueiden välisiä eroja.

Värderade talman! Oberoende om vi ser det kortsiktigt eller långsiktigt så är vår ekonomiska tillväxt helt beroende av våra företags välmående. Staten i sig kan inte stå för tillväxten,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

endast skapa förutsättningar och en sådan verksamhetsomgivning som gör det möjligt för företagen att växa.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu syntyy ensisijaisesti yrityksissä. Valtio ei tee itse kasvua, mutta takaa toimintaympäristön, jossa se on mahdollista. Suomessa on luotava rohkeasti uusia innovaatioita ja tuettava yrityksiä, joilla on kasvupotentiaalia ja työllistävä vaikutus. Hallituksen kasvutoimilla huolehditaan koko maasta muun muassa itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien edistämiseksi.

Pohjanmaalle tulevat investoinnit uusiutuvaan energiaan ovat erinomainen esimerkki siitä, miten kestävää yritystoimintaa saadaan liikkeelle eri puolilla Suomea. Haluamme mahdollistaa hankkeita, joilla lisäämme omavaraisuusastetta ja kokonaisturvallisuutta. Hallitus haluaa varmistaa, että suomalainen ruoka, maatalous ja maaseutu voivat hyvin myös tulevaisuudessa. Puoliväliriihessä oli lukuisia toimenpiteitä, joilla jatkamme määrätietoista työtä viljelijöiden aseman parantamiseksi, alkutuotannon vahvistamiseksi ja ruokaviennin edistämiseksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Hyvinvointi ja vastuullisuus eivät ole toistensa vastakohtia. Ne ovat toistensa edellytyksiä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee tätä suunnitelmaa, ja teemme työtä sen onnistumisen eteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.05 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalainen perinne on aina ollut se, että talo ja tila jäävät seuraavalle sukupolvelle paremmassa kunnossa. Tällä hetkellä meillä on kaikki edellytykset rakentaa Suomea, joka tarjoaa jokaiselle nuorelle vahvan perustan elämään ja menestymiseen.

Suomi on täynnä osaamista, innovaatioita ja mahdollisuuksia kehittyä. Me voimme luoda nuorille kannustavat ja vakaat työmarkkinat, joilla koulutusta arvostetaan ja osaamisesta palkitaan. Tulevaisuuden työpaikat eivät synny itsestään, mutta rohkeilla päätöksillä, panostamalla kasvuun ja investointeihin, voimme luoda uusia mahdollisuuksia.

Nuorten ääni on tulevaisuuden ääni. He tuovat mukanaan uusia ajatuksia, rohkeutta ja kykyä uudistua ja kehittää Suomea. Heidän intoaan ja luovuuttaan pitää vahvistaa, ei heikentää. Meidän tehtävämme on varmistaa, että jokainen sukupolvi saa mahdollisuuden rakentaa tulevaisuutta täällä Suomessa.

Ymmärrän nuoria. Minulla on kolme lasta, joille haluan jättää jotain parempaa.

Ei ole ihme, että nuoret kääntyvät pettymyksissään pois politiikasta. He eivät edes äänestä, kuten viime vaaleissa näimme. Mutta se ei tarkoita, että he eivät ymmärrä. Päinvastoin. Tämän päivän nuoret ovat fiksuja. He ymmärtävät erittäin hyvin, mikä maa tarjoaa mahdollisuuksia ja mikä ei. Ja jos Suomi ei pysty tarjoamaan kestävää tulevaisuutta, he lähtevät ulkomaille etsimään parempaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meidän on varmistettava, että puolustus ja turvallisuus ovat kunnossa. Se on kaiken perusta. Terve talous on myös turvallisuutta. Viisi prosenttia on paljon rahaa. 2,5 prosenttia lisää tarkoittaa, että ensi vuosikymmenen alkuun mennessä käytämme 30 miljardia euroa lisää puolustukseen ja turvallisuuteen. Mistä otamme ne 30 miljardia euroa, joita tulevina vuosina aiotaan käyttää puolustukseen? Emme voi tuudittautua ajatukseen, että talouskasvu hoitaa kaiken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Meidän on kehitettävä puolustusteollisuutta niin, että osa siitä rahasta jää tänne. Puolustuksen rahoituksesta on sovittava yli puoluerajojen, sillä kyseessä ei ole yhden hallituksen ratkaisu vaan pitkän aikavälin sitoumus, joka ylettyy yli vaalikausien. Voimme tehdä yhteistyötä Yhdysvaltojen ja Ukrainan kanssa ja perustaa yhteisyrityksiä sekä voimme investoida vielä enemmän omaan puolustusteollisuuteen, niin saamme jotain rahoista takaisin.

Meidän ei tarvitse tyytyä siihen selitykseen, että maailmantalouden suhdanteet ohjaavat kaikkea. Voimme ottaa mallia Tanskasta ja Ruotsista, joissa talouskasvu on ollut vahvaa usean vuoden ajan maailmantaloudesta huolimatta. Suomi voi tehdä saman, mutta se vaatii pitkäjänteistä suunnitelmaa, uskallusta tehdä oikeita päätöksiä ja panostusta kotimaiseen tuotantoon ja vientiin. Hallitus on nyt tehnyt hyviä aloitteita, mutta ne eivät riitä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että jos talous ei ole kehittynyt moneen vuoteen, meidän on tarkasteltava tehtyjä päätöksiä ja löydettävä uusia ratkaisuja. Nyt on oikea hetki luoda pitkän aikavälin suunnitelma, joka tuo mukanaan täysin uusia näkökulmia sekä säästöihin että investointeihin.

Eläkkeet ovat tulevaisuuden turva, ja meidän pitää huolehtia siitä, että nuoret voivat luottaa järjestelmään myös vuosikymmenten päästä. Vahvistamme talouskasvua ja kilpailukykyä. Sillä tavalla voimme turvata eläkejärjestelmän, niin että nuorison ei kannata kantaa siitä huolta.

Suomella on mahdollisuus menestyä, ja se tapahtuu määrätietoisesti rohkean työn, rohkeiden päätösten ja sukupolvien välisen yhteistyön kautta. Nuorten tulevaisuus on Suomen tulevaisuus. Rakennetaan yhdessä maa, jossa jokainen voi luottaa siihen, että huomien on parempi kuin tämä päivä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.10 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle mietinnöstä. — Hallitus antoi huhtikuun lopussa eduskunnalle selonteon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 26—29. Hallituksen keskeisenä tavoitteena on parantaa julkisen talouden kestävyyttä ja vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Sen saavuttamiseksi hallitus on päättänyt julkista taloutta yhdeksällä miljardilla eurolla vahvistavista toimenpiteistä. Näiden toimien toimeenpanoon hallitus on sitoutunut, ja hallitus myöskin seuraa näiden tilannetta säännöllisesti ja on päättänyt tarvittaessa myöskin korvaavista toimenpiteistä.

Valtiovarainvaliokunta jakaa mietinnössään hallituksen huolen velkaantumisesta, tukee hallituksen talouspoliittisia tavoitteita ja pitää julkisen talouden tasapainottamista välttämättömänä. Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, julkisen talouden kestävyyttä on mahdotonta turvata ilman nopeaa talouskasvua. Kestävä talous turvaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja sen palvelut kaikkein parhaiten. Siksi kasvua tukevat ja kasvun esteitä poistavat toimet on julkisen talouden suunnitelmaan sisällytetyillä uusilla kasvutoimilla nostettu entistä voimakkaammin hallituksen talouspolitiikan keskiöön.

Suomen talouden kehitys on finanssikriisin jälkeen ollut heikkoa ja työn tuottavuuden kasvu hidasta. Tämän pitkittyneen heikon kehityksen kääntäminen vaatii meiltä konkreettisia, järeitä ja kunnianhimoisiakin toimia. Julkisen talouden suunnitelmassa viedään eteenpäin hallituksen jo aiemmin päättämiä kasvutoimia, kuten kolmen miljardin euron investointiohjelmaa infrastruktuurihankkeisiin eri puolille Suomea, sosiaaliturvan uudistamista, työmarkkinoiden joustavuutta lisääviä rakenteellisia uudistuksia ja t&k-panostuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

sien lisäyksiä. Nämä ovat sellaisia uudistuksia, joita keskeiset kilpailijamaamme ovat tehneet jo vuosikymmeniä sitten. Näiden avulla saamme etumatkaa kurottua kiinni.

Jo aiemmin päätettyjä toimia vahvistetaan nyt kymmenillä uusilla päätöksillä. Pääministerin kutsuma, Risto Murron kokoama työryhmä on tuottanut keväällä hallituksen puoliväliriiheen useita talouskasvua vauhdittavia uudistuksia, ja näistä reilusti yli puolia ollaan nyt toteuttamassa. Osana kymmenien uusien kasvupäätösten kokonaisuutta toteutetaan myöskin runsaan kahden miljardin euron uudistukset verotukseen. Työn verotuksen keventämisellä ja veroprogressiota lieventämällä parannetaan työn vastaanottamisen kannustimia ja vahvistetaan myöskin ostovoimaa. Lisäksi hallitus keventää yhteisöveroa, jotta Suomeen investoiminen ja yritysten kasvaminen olisi kannattavaa.

Kasvupaketti yhdessä muiden hallituksen päättämien kasvutoimien kanssa vahvistaa edellytyksiä sille, että pitkään jatkunut heikko talous- ja tuottavuuskehitys viimein kääntyy ja Suomi pääsee aiempia vuosia voimakkaammalle kasvu-uralle. Uusien kasvutoimien rahoitus ei ole vain niistä syntyvien positiivisten kasvuvaikutusten varassa, vaan toimia rahoitetaan myöskin menosäästöillä, välillisen verotuksen kiristyksillä ja veropohjaa tiivistämällä. Siltarahoituksena Valtion Eläkerahastosta tehdään myöskin kertaluontoinen tuloutus. Tämä pienentää edelleenkin velanottotarvetta ennen kuin kasvutoimien suotuisat vaikutukset talouskasvuun realisoituvat täydessä mitassaan.

Arvoisa puhemies! Toinen kevään päätösten merkittävä painopiste on ollut turvallisuus. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi huolehtii puolustuskykynsä ylläpidosta ja kehittämisestä ottaen huomioon turvallisuusympäristön muutokset. Tällä hetkellä tilanne on huoletuttava. Hallitus huolehtii päätöksillään myös sisäisestä turvallisuudesta ja varautumisesta. Julkisen talouden suunnitelmassa puolustusmenot nousevat kolmeen prosenttiin eli 3,6 miljardilla eurolla vuoteen 29 mennessä. Turvallisuustilanne edellyttää panostuksia niin Maavoimien uudistamiseen, ilmatorjuntaan kuin Naton yhteisiin toimintoihin. Puolustusmenojen tuleva taso perustuu puolustusliiton yhteisiin suorituskykytarpeisiin, jotka perustuvat edelleen vallitsevaan uhkakuvaan. Liittyessämme puolustusliittoon tiesimme hyvin, että yhteisen puolustuksen vaatimukset ovat nousussa. On Suomen etu, että Suomi yhtenäisenä sitoutuu ja että muut maat sitoutuvat Euroopan turvallisuuden vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Puolustusmenojen kasvun lisäksi julkisen talouden epätasapainoa ovat kasvattaneet myöskin hyvinvointialueiden menot, jotka ovat kasvamassa tällä kehyskaudella vuoden 2023 budjetoiduista noin 22 miljardista eurosta jo yli 27 miljardiin euroon. Valtion korkomenot olivat vuonna 22 hieman yli 0,8 miljardia, kun kehyskauden lopulla ne ovat kasvamassa lähes viiteen miljardiin euroon.

Julkisen talouden vahvistamiseen tähtäävä työ ei siis lopu tähän hallituskauteen. Jo hallitusohjelmaa laadittaessa hallitus totesi, että velkaantumisen saaminen hallintaan on usean vaalikauden työ. Hallitus on myöskin sitoutunut siihen, että mikäli talouspolitiikan tavoitteet uhkaavat karata, on hallitus sitoutunut uusiin toimiin vielä tämän hallituskauden aikana. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

15.16 Martin Paasi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä epävarmassa maailmanpoliittisessa ajassa on entistä tärkeämpää, että laitamme Suomen asiat kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Samalla kun sopeutamme julkista taloutta yhdeksällä miljardilla, panostamme merkittävästi kasvuun esimerkiksi alentamalla työnteon ja yrittämisen verotusta.

Sen sijaan täytyy tätä opposition politiikkaa ihmetellä. Viime kauden velkajuhlien aikaan ei tuntunut olevan huolta huomisesta, ja velkarahankin piti olla ilmaista. Nyt olettekin yhtäkkiä huolissanne velkaantumisesta. Kuitenkaan teiltä ei ole vielä saatu konkreettista vaihtoehtoa siitä, mistä te itse sopeuttaisitte. Oikeastaan ainoat selkeät ehdotetut sopeutustoimet esimerkiksi demareilta ovat miljardien veromoukari suomalaisten yrittämiseen ja omistamiseen. Viimeisimpänä olette väläyttäneet jopa varallisuusveron palauttamista Suomeen. Uskotteko te todella, että miljardien veronkiristyksillä tämän maan suunta saadaan käännettyä? [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

15.17 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kahden vuoden ajan olemme kuunnelleet opposition varsin monenkirjavaa kritiikkiä hallitukselle. Melkein kaikkia hallituksen toimia olette ensin vastustaneet, mutta sittemmin vaihtoehtobudjeteissanne olette ne hyväksyneet. [Vasemmalta: Ei olla!]

Alkuvuonna väititte virheellisesti, että hallitus ei tee kasvutoimia. Nyt kun puoliväliriihessä sellaista tehtiin mittavasti ja aiemmin päätettyjen päälle, haukutte niitäkin. Mielenkiinnolla odotan, mitkä kaikki nyt päätetyt uudet päätökset kuittaatte loppuvuonna vaihtoehtoisianne. Arvoisa oppositio, teiltä puuttuu selkeä linja ja vaihtoehto. Viestinne on kylä väkevä, mutta sisällössä ja johdonmukaisuudessa on vielä rutkasti parantamisen varaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.18 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Aika erikoista, jos tämmöiseen talouspolitiikkaan ja tämmöiseen työllisyystilanteeseen ei pikkuisen kritiikkiä täältä opposition puolelta tule: [Oikealta: Pikkusen!] ennätystyöttömyys, ennätysvelkalaivatulos ja ennätyskonkurssit. Ihmettelen vain, kun täällä puhutaan sadoista kasvutoimista, että missä ihmeessä ne tulokset näkyvät. Veikkaan, että ensi viikon talousennusteissa, tuoreimmissa, edelleen mittari on punaisella. [Timo Heinosen välihuuto] — Väitättäkö, että olen väärässä? No, se nähdään ensi viikolla, mutta veikkaan vain, että edelleen mennään alaspäin. — Eli eivät nämä kasvutoimet niin hirmuisesti ole näkyneet.

Mutta isoin ongelma on, että kotitalouksilla ja yrityksillä ei ole luottamusta investoida eikä laittaa rahaa tulevaisuuden rakentamiseen. Sitten vielä suomalaiset työmarkkinat on pistetty aivan sekaisin, ja lisää on tulossa, mutta luotan nyt uuteen työministeriin, että hän palaisi sopimisen kulttuuriin sitten jatkossa eikä sanelupolitiikkaan työmarkkinoilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.19 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelman toteuttaminen niin, että julkinen talous saadaan kuntoon, tarkoittaa tietenkin sitä, että sekä suomalaisissa kodeissa ja perheissä että pienissä yrityksissä kaikilla menee hyvin. Se tie, mikä on kuljettu nyt, on käyty loppuun. Meidän pitää saada tähän maahan investoinnit liikkeelle. Ensimmäisenä tietenkin pitää huoli siitä, että tätä val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

tavaa byrokratiaa, mikä on eri lupien ympärille rakennettu vuosikymmenten aikana, on ruvettava määrätietoisesti purkamaan. [Ben Zyskowicz: Hallitus on purkanut!]

Toisena asiana, arvoisa puhemies, tämä metsäteollisuuden alennustila, mitä olemme kaikki olleet tavalla tai toisella kannattamassa. Meillä palaa mäntytukkia kattiloissa tänäpäpä. Perussuomalaiset esittivät, että turve on saatava takaisin. Se pitää saada takaisin ihan oikeasti. [Jari Koskela: No niin!] Tiedän erään yrityksen, jolle kasvuturpeen markkinointi maailmalle onnistuisi, mutta toistakymmentä vuotta on lupia odotettu. Eihän se näin voi mennä.

Meillä Suomessa on mahdollisuuksia vaikka kuinka paljon. Itä-Suomi tarvitsee sen kasvupaketin ja erityistalousalueen. Uskokaa nyt, hyvät ystävät, tilanne on niin huono siellä, että meille pitää saada itärajan pintaan vahvistusta. Muuten meille käy niin, että me olemme kohtapuolin Naton 5 artiklan koealuetta. Tämä on vakava asia, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.20 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vakuuttelu vastuullisesta taloudenpidosta on sanalla sanoen epäuskottavaa, kun asiantuntijat joutuvat korjailemaan hallituksen vaikutusarvioita, ministeriö oikomaan pääministerin kirjoituksia ja Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa täyslaidallisen pyyhkeitä.

No, hallituksen tekojen lisäksi silmiinpistävää on se, mitä jää tekemättä. Koulutuspanostuksissa puheet ovat kovia mutta eurot loistavat poissaolollaan. [Timo Heinonen: 200 miljoonaa peruskouluun!] Samoin luonto- ja ilmastotoimet puuttuvat kokonaan, ja se tulee muuten kalliiksi. Ja liikenteen verotuksen uudistaminen ei vielääkään lähde käyntiin, vaikka verokertymä sulaa väijäämättä.

Kokoomus huutelee muilta ratkaisujen perään, mutta kertokaapa itse, miten te aiotte rahoittaa miljardikaupalla lisämenoja lähivuosina samalla, kun verotulot vähenevät sekä teidän tekojenne että tekemättömyksienne takia. Leikkaatteko nuo miljardit koulutuksesta, sotesta ja sosiaaliturvasta? Suomalaisilla on oikeus tietää. [Välihuutoja — Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.21 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat hallituksen edustajat, nykyinen hallitus siis ottaa enemmän velkaa kuin edeltäjänsä. Te olette nyt vallassa. Älkää syytelkö edellistä hallitusta vaan kantakaa suoraselkäisesti vastuutanne. [Ben Zyskowicz: Eikö edes korkomenoista?]

Arvoisa puhemies! Ei ole löytynyt juurikaan riippumattomia asiantuntijoita, jotka olisivat uskoneet yhteisöveroalennuksen talouskasvua nostavaan vaikutukseen. Sen uskotaan lähinnä kasvattavan valtiontalouden alijäämää. Sen sijaan koulutus nähdään yksimielisesti keskeisenä talouskasvun lähteenä. Silti siihen päätettiin lisäleikkauksia.

Arvoisa puhemies! Veronalennusten hyöty syödään pois monilta pieni- ja keskituloisilta leikkaamalla ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeus pois kokonaan. Lisäksi hyötyä syö työttömyysvakuutusmaksujen todennäköinen nousu, jonka syy on kasvanut työttömyys. Eli hallituksen verolinja on plus miinus nolla monille pieni- ja keskituloisille. Paljas totuus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

taitaakin olla se, että hallituksen tavoite on järjestäytymisasteen laskeminen: [Puhemies koputtaa] valtasapainon muutos työmarkkinoilla työntekijöiden tappioksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.22 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä olisi virheviisa — etsi viisi virhettä — niin oppositio varmaan voittaisi sen kisan, mutta en ole vielä kuullut minkäänlaisia ratkaisuja. [Aino-Kaisa Pekonen: Niitä on täällä aika paljon!] Keskustan ryhmäpuheenvuorossa oli osin ihan hyviä nostoja, mutta ne olivat toisaalta myöskin niitä asioita, mitä tämä hallitus on nimenomaan korjaamassa.

Sitten nämä tietyt asiat, mitä te esitte sen lisäksi, mitä tämä hallitus tekee, ovat kuitenkin mittaluokaltaan aika pieniä. Periaatteessa niitä voisi toteuttaa, mutta sitten se vaatisi myöskin, että löydetäisiin rahoitusta niihin. Tai onko sitten vaihtoehto se, että otettaisiin vielä lisää velkaa tämän nykyvelkavuoren päälle? Tämä on kysymys, mitä minä esittäisin oppositiolle. Enemmän ratkaisuja, ja jos te esittäte ratkaisuja, niin esittäkää myöskin, mistä rahat. [Saara Hyrkkö: Esittäkää itse, mistä rahat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.23 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me voimme puhua mitä vain täällä, mutta numerot ratkaisevat. Otamme tänä vuonna lisävelkaa noin 15 miljardia. Vuoteen 2029 mennessä ottaa kuntatalous viisi miljardia lisävelkaa. Korkotulot lisääntyvät, joudumme puolustukseen ottamaan lisävelkaa kymmeniä miljardeja, sote tulee viemään miljardeja. Tämän päälle Suomen Pankki on ilmoittanut — vaikka täällä puhutaan koko ajan, että talous kasvaa — että tänä vuonna talous kasvaa 0,5 prosenttia ja seuraavana vuonna vähän yli prosentin. Minä voin kertoa teille, että tämä yhtälö ei toteudu, että me lopetettaisiin velkaantuminen. Me velkaannutaan koko ajan lisää. Jos me ei tehdä uusia toimia, niin tämä päättyy konkurssiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska ministeri Ikonen joutuu pian poistumaan, annan hänelle tässä vaiheessa minuutin vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä.

15.24 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin VTV:n raportin eroista. Käytännössä ainoa keskeinen muutos heidän aikaisempaan arvioonsa on se, että VTV ei laske tässä kasvuriihen verotoimille lainkaan dynaamisia vaikutuksia toisin kuin valtiovarainministeriön arvioinnissa. [Joona Räsänen: Niin kuin ei kuulukaan laskea! Voi herranjumala!] Kyllä näillä merkityksensä on, ja on ihan tärkeää, että tunnistamme ne ulottuvuudet.

Sitten kysyttiin koulutuksesta ja kuntataloudesta. Kun me katsomme tätä kehyskautta, kuntatalous vahvistuu tällä kaudella, ja sitä kautta me saamme vahvistettua myöskin esimerkiksi perusopetusta, että luomme sitä osaamisen pohjaa. Samoin tällä kaudella on jo aikaisemmin tehty ja nyt tehtiin aloituspaikkojen lisäyspäätöksiä.

Ja kun kysyttiin vielä kasvutoimista ja investointien houkuttelusta, niin nyt jos kelataan aikaa tunti taaksepäin, me juuri täällä salissa teimme päätöksen aluehallintouudistuksesta, joka aivan merkittävällä tavalla sujuvoittaa luvitusta ja on yksi todella tärkeä tekijä. Muistetaan iloita myöskin näistä asioista. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.26 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se tosiasia on, että tämä hallitus tekee velkaantumisen suomenennätyksen, ja tosiasia on myös, että tämä hallitus on esimerkiksi tavallisen suomalaisen verotuksen kiristänyt korkeimmilleen kymmeneen vuoteen. Ja mitä tehdään kehysriihessä? Luulisi, että toimeen tartutaan, mutta valitettavasti se vastaus, ministeri Ikonen, kyllä nyt vaan löytyy täältä VTV:n raportista. Tuore vastaus on: kehysriihen päätökset heikentävät julkista taloutta, hallitus ei esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi. Arvoisa hallitus, tämä on kyllä aika kova tuomio.

On kummallista, että hallitus löysi tässä kehysriihessään miljardin veronkevennykset kaikkein rikkaimmille ja kaikkein varakkaimmille. [Timo Heinonen: Pieni- ja keskituloisille!] — Ja mitä puhutte pieni- ja keskituloisten veronkevennyksistä? Kun samaan aikaan tulee täsmäveronkiristys, muun muassa tämä järjestäytyneitten palkansaajien kostovero, tulee työhuonevähennyksen poisto [Ben Zyskowitz: Hetkinen, sitä meillä ei vielä ole!] ja kulman takaa kurkistaa heikosta työllisyyden hoidosta johtuva työttömyysvakuutusmaksujen nosto, niin kyllä siinä monella pieni- ja keskituloisella [Puhemies koputtaa] jää pakkasen puolelle se kukkaro.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.27 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa tuli aivan erityisesti esille yksi näkökulma julkisen talouden tasapainottamiseksi, ja se on se, että meidän pitää kyetä tulevaisuudessa erityisesti julkisissa sosiaali- ja terveystalouksissa parantamaan tuottavuutta. Se ei tarkoita sitä, että hoitajat ja lääkärit juoksisivat nopeammin oravanpyörässä, vaan sitä, että me alamme kiinnittämään huomiota siihen, mitä tehdään ja miten tehdään. Nyt olemme odottaneet kaksi vuotta, ja mitään toimenpidettä hallitukselta ei ole tullut tämän asian parantamiseksi vielä, ja odottajan aika on aika pitkä. Tämä on sen takia tärkeää, että ministeri Ikonen, joka juuri lähti täältä, joutuu aika tukalaan tilanteeseen loppukaudesta, kun rahat loppuvat hyvinvointialueilta.

Kuten täällä edellä todensi edustaja Viitanen, Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut aika tyrmäävän lausunnon hallituksen toimista ja toteaa muun muassa, että puoliväliriihen päätökset heikentävät julkista taloutta, vievät kauemmaksi hallituksen tavoitteista ja yhdeksän miljardin sopeutustavoitteesta on toteutumassa vain 2,6 miljardia. Nyt haluan kysyä paikalla olevilta ministereiltä: voitteko yhtyä virkavastuulla tehtyyn arvioon, vai onko [Puhemies koputtaa] teillä joku muu näkökulma tähän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.28 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla särähtää erityisen pahasti korvaan joka kerta, kun hallituspuolueista joku väittää, että te panostatte lapsiin ja te panostatte nuoriin. [Miko Bergbom: Panostetaan!] Te olette leikanneet pelkäättään sosiaaliturvaa 1,5 miljardia euroa.

Tähän kokonaisuuteen kuuluu esimerkiksi toimeentulotuen asumisnormin kiristys ja asumistukeen liittyvät leikkaukset, jotka ovat johtaneet siihen, että monet köyhät lapsiperheet joutuvat muuttamaan pois niiltä alueilta, joilla he asuvat, mikä tarkoittaa sitä, että lap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

set revitään pois sieltä heidän juuriltaan ja pakotetaan muuttamaan johonkin muualle. Tämä koskee nimenomaan kaikista heikoimmassa asemassa olevia suomalaisia lapsia.

Toinen asia, yksi julmimmista päätöksistä, mitä minun on hyvin vaikea ymmärtää, on se, että te olette poistaneet työttömyysturvasta lapsikorotuksen — työttömyysturvan lapsikorotuksen poisto, ja sitten te täällä väitätte kirkkain silmin, että tämä hallitus ajattelee lapsia. Kaikista heikoimmassa asemassa olevat [Puhemies koputtaa] suomalaiset lapset ovat tämän hallituksen jäljiltä entistä heikommissa asemassa. [Vasemmalta: Näin on! — Miko Bergbom: Törkeetä puhetta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.29 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää olevan hallituspuolueilla kyllä aika lailla takki tyhjä — kohta juhannus kun kolkuttelee. Mutta en yhtään ihmettele. Itsekin luin tuon Valtiontalouden tarkastusviraston arvion, ja jos edustaisin hallitusta, niin en minäkään kyllä tänne saliin kehtaisi tulla. Sen takia varmaan aika moni hallituspuolueiden jäsenkin on valinnut toisin.

Tästä kertoo aika lailla sekin, että kun ei hallitus enää keksi tapoja puolustaa omaa politiikkaansa, niin kokoomus on nyt valinnut tämän, että käyvät oikein peitset tanassa hyökäykseen tämmöistä itse rakentamaansa olkiukkoa vastaan — että täällä olisi esitelty joitain veroja, mitä tosiasiallisesti SDP ei ole edes esittänyt. [Ville Valkosen välihuuto] Ja kun sitten kysytään heiltä itseltään, miten nämä miljardien tarpeet jatkossa rahoitetaan, niin vastaushan tuli kuin apteekin hyllyltä, kun pääministeri totesi, että kyllä se varmaan hoituu sillä, kun näitä uusia kasvutoimenpiteitä tehdään. Kun jatkossa sitten nikotiinipusseista saadaan vielä kolmas kasvutoimi, niin silläkö tämä hoituu? [Naurua vasemmalta]

Kyllä nyt hallitukselta vaadittaisiin vähän skarppausta, koska tämä julkinen talous on kyllä menossa todella huonoon suuntaan teidän johdollanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Östmanin kanssa samaa mieltä, että keskustan puheessa oli nyt jo vähän yritystä. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] Edustaja Hoskosen puheessa oli sekä uusia että kannatettavia esityksiä. Ainoa ongelma oli se, että ne, mitkä olivat uusia, eivät olleet kannatettavia ja ne, mitkä olivat kannatettavia, eivät olleet uusia. Mutta nyt siinä oli, edustaja Hoskonen, kuitenkin vähän yritystä.

Suomen taloudelle ennustetaan kasvua itse asiassa nyt kaikissa tuoreissa ennustuksissa, ja esimerkiksi yritykset näkevät talouden tilanteen olevan paranemassa. Te, ministeri Marttinen, olette nyt hetken ollut työministerinä. Minkälaisena te näette tämän tulevan tilanteen ja kehysriihen päätökset ja niiden työllisyysvaikutukset? Ovatko nämä orastavat merkit, joita nyt yrityksistä kuulemme, sellaisia, jotka voitaisiin saada näillä kehysriihen päätöksillä vahvistumaan? [Hannu Hoskonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.32 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden näkymä oli erittäin huolestuttava jo vuosi sitten, ja siksi onkin hätkähdyttävää, että nyt tämä tuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

re, puoliväliriihen päätökset huomioiva suunnitelma osoittaa tuleville vuosille vielä entistäkin synkempää näkymää. Eli kyllä tämä tilanne on äärimmäisen huolestuttava ja vakava, ja se näkyy myös niistä lukuisista asiantuntijoiden lausunnoista, jotka ovat tällä kertaa siis poikkeuksellisen kriittisiä.

Puhemies! Valitettavasti onkin siis ilmeistä, että hallitusohjelman hyvät kirjaukset julkisen talouden tervehdyttämisestä on hallituksen toimesta heitetty silppuriin — ja sama koskee muuten myös monia muita sinänsä hyviä tavoitteita, joita hallitusohjelmassa on. Kun täällä hallituspuolueiden edustajat niin kovin mielellään puhuvat tyhjästä paperista esimerkiksi äsken kuullussa perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa, niin tiedättekö, mikä on se todellinen tyhjä paperi? No, se on sellainen paperi, jossa on kauniita kirjauksia ja hyviä tavoitteita mutta jonka toimet eivät johda yhtään mihinkään, ainakaan mihinkään parempaan. [Puhemies koputtaa] Eli tällainen näyttää nyt valitettavasti syntyvän Orpon hallituksen hallitusohjelmasta: tyhjä paperi. Valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.33 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on arvostellut hallituksen politiikkaa. He vaativat talouspolitiikkaa, joka turvaa koko maan elinvoiman. Se on hyvä ajatus. Sitä mekin tuemme, eikä meillä ole näistä asioista mitään erimielisyyttä, kuten edustaja Hoskonen hetki sitten ansiokkaasti todisti. Harvaan asutuille alueille parasta elinvoimaa on se, että annetaan yrityksille toimintaedellytykset. Kun kaikkialla maassa voi elää ja yrittää, tukee se kaikkien alueiden elinvoimaa. [Hanna Kosonen: Terveisiä Itä-Suomesta!]

Keskustalla on kuitenkin nyt vastalauseessaan kymmeniä sivuja lausumia siitä, kuinka tämä hallitus on toiminut väärin ja kuinka taloutta olisi pitänyt hoitaa. Tämä on sikäli perin merkillistä ja sitä kummeksun kovasti, koska, arvoisa keskusta, teillä oli keväällä 23 erinomainen mahdollisuus kertoa ajatuksianne hallitustunnustelijalle ja antaa ehdotuksenne hallitusneuvotteluissa, mutta sen sijaan te jätitte tyhjän paperin, ja nyt tulette tänne viisastelemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.34 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alan olla varsin kyllästynyt tähän hallituksen teatteriin, jossa silmät kirkkaina väitetään, että kukaan muu ei ole esittänyt mitään vaihtoehtoja. Se nyt vain ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa.

Te olette kysyneet, mistä rahat, ja minä kysyn samaa teiltä, erityisesti kokoomukselta: mistä te otatte rahat? Teidän hallituksenne poraa miljardiluokan aukot verotuloihin, liikenteen verokertymä sulaa vääjäämättä, ja te ette tee asialle yhtään mitään. Ja sen päälle meillä on miljardikaupalla menopaineita tuleville vuosille.

Ministeri Ikonen puhui täällä jälleen koulutuspanostuksista, mutta todellisuushan on se, että te leikkaatte korkeakouluilta, te leikkaatte kunnilta eli päiväkodeilta ja peruskoulusta. [Timo Heinonen: Ei, 200 miljoonaa lisätään!] Nämä paljon mainostetut sadan miljoonan euron lisäpanostukset koulutustason nostoon — niistä rahoista ei näy jälkeäkään. Mistä rahat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

15.35 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa ryhmäpuheenvuorokierroksella kristillisdemokraattien edustaja Östman totesi, että nämä päätökset eivät kaikkia miellytä mutta pitkällä tähtäimellä ne koituvat kaikkien eduksi. Minä en usko tätä.

Tiedätekö te sitä, että tämä hallitus on omilla toimillaan aiheuttanut 17 000 uutta köyhää lasta, ja tiedätekö te, millaisia vaikutuksia lapsiköyhyydellä on? Jos mennään katsomaan tutkimustietoa, niin lapsiköyhyys aiheuttaa rikollisuutta, se aiheuttaa mielenterveysongelmia, se aiheuttaa koulutusvajetta ja sitä kautta työttömyyttä.

Minä olen sitä mieltä, että näillä teidän aivan hirveillä päätöksillä hyvinvointivelka sen kuin kasvaa, ja sitä velkaa on todella vaikea kuroa umpeen. En usko, että tämä teidän hallituksen politiikka on kenellekään hyväksi, paitsi ehkä kaikista hyväosaisimmille ja rikkaille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.36 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvun puute on akilleenkantapää. Siitä me varmaan ollaan tässä yhtä mieltä. Edustaja Paasi totesi ryhmäpuheenvuorossaan, että hallituksella on 600 kasvutoimea ja niitä nyt laitetaan liikkeelle. Talous kasvaa Suomen Pankin ennusteen mukaan 0,5 prosenttia tänä vuonna. Kasvu mataa, kotimarkkina on sotkettu, kuluttajat eivät uskalla kuluttaa, työttömyys on ennätyskorkealla, 320 000, pitkäaikaistyöttömyys 90-luvun lamavuosien tasolla kohtapuoliin, konkurssiin määrä on ennätysuuri, ja kuluttajat eivät uskalla tehdä päätöksiä sen takia, että talous on näin epävarmalla pohjalla. Ovatko kaikki nämä luvut, jotka tässä tulevat, onnistuneen talouspolitiikan tunnusmerkkejä? Minusta eivät, ja odottaisinkin, että niitä kasvutoimia oikeasti nähdään täällä vielä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

15.38 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Lylyn kanssa siitä, että kasvua tässä tarvitaan, ja se, mitä hallitus on tehnyt, on se, että me ollaan meidän viennin kilpailukykyä vahvistettu todella paljon muun muassa työmarkkinauudistuksilla ja me ollaan tehty Suomesta parempi paikka ja houkutteleva paikka investoida, mikä näkyy nyt jo siinä, että näitä isoja investointeja on tullut. Mitä sitten tulee kasvuun tämän viennin lisäksi, niin kotimarkkina on tärkeä, ja toisin kuin täällä on väitetty, kuten Veronmaksajain Keskusliitto on sanonut, tänäkin vuonna keskituloisten ostovoima kasvaa merkittävästi, koska palkat kasvavat enemmän kuin inflaatio, korot ovat tulleet alaspäin ja verotus kevenee. Tässä on vain taustalla se, että 2020—2023 ostovoima laski kuusi prosenttia, ja se näkyy tässä taustalla sinä epävarmuutena. Mutta nyt mennään oikeaan suuntaan, ja tämä kotimarkkinoiden veto tulee nostamaan Suomen talouskasvuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.39 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ensin ajattelin, että en reagoisi näihin perussuomalaisten höpinöihin näistä tyhjästä pape-reista ja menneisyydestä, mutta sitten minä hoksasin, että eihän sillä ole mitään väliä, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

teille on monta kertaa kerrottu niitä meidän vaihtoehtojamme mutta te ette selkeästikään kuuntele niitä.

Ja sitten se keskittäminen: monta kertaa on käyty myös läpi se, millä tavalla tämä hallitus keskittää, ja juuri mitään muutahan te ette teekään kuin keskitätte aivan kaikella teidän politiikallanne ja toiminnallanne.

Mutta nyt kun huomaa, että täällä on paikalla tämä meidän uudehko työministeri, niin ilahduin sitten kovasti siitä. Meillähän pitäisi saada tämä työn tuottavuus nousuun, niin kuin täällä on paljon puhuttu, ja tuottavuudessa aika iso osuus on se, että ihminen on riittävän pätevä siihen työhön, ja tästä päästäänkin sitten aiheeseen koulutus. Eli hallitushan leikkasi tämän aikuiskoulutustuen, jolla jo aiemmin oli kouluttauduttu paljon nimenomaan näille työvoimapula-aloille, ja meillä on paljon aloja, joille ei voi kouluttautua työn ohessa, eli tarvitsee niin sanotusti pitää vapaata, jotta pystyy kouluttautumaan vaikkapa sairaanhoitajaksi tai muulle semmoiselle alalle, joka vaatii näitä harjoitteluita. Haluaisinkin kysyä uudelta työministeriltä: milloin me saadaan se uusi esitys aikuiskoulutustuesta, sen korvaavasta mallista? Esimerkiksi päivämäärä sille voisi olla hyvä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.40 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En pidä höpinänä sitä, että muistutetaan suomalaisia siitä, että keskusta kieltäytyi kategorisesti hallitusvastuusta. [Markus Lohi ja Olga Oinas-Panuma pyytävät vastauspuheenvuoroa] Te ette halunneet kantaa vastuuta, te ette tuoneet pöytään omia ehdotuksianne, kun tilaisuus sille oli. Ja nyt, kuten edustaja Piisinen loistavasti täällä todisti, te jälkiviisastelette. Tuotte esityksiä, joita te ette ole valmiina kuitenkaan oikeasti ajamaan, koska jos olisitte, te olisitte hallituksessa, ja te tiedätte tämän. Te olette siellä, koska te yritätte kerätä kannatusta, ja tämä on se lainalaisuus, missä nyt ollaan.

Mutta mitä tulee vasemmiston väitteisiin, että tämä hallitus on ikään kuin huono lapsiperheille ja lasten kannalta, niin se ei pidä paikkaansa. Katsokaa omaa vaihtoehtoanne. Siellä riippumattomat asiantuntijat ovat arvioineet, että Suomeen syntyisi yli 50 000 uutta työntöntä vasemmistoliiton veronkorotusvaihtoehdon seurauksena. [Hanna Sarkkinen: Se johtuu siitä, ettemme leikkaisi sosiaaliturvaa! — Minja Koskela pyytää vastauspuheenvuoroa] Mitä se tarkoittaisi usealle suomalaiselle, tuhansille suomalaisille lapsiperheille, joilta lähtisivät työpaikat alta ja joiden elintaso sitä myötä heikkenisi? Hallitus panostaa lapsiperheisiin: alle kolmevuotiaiden lapsilisiä on korotettu, peruskoulu, lasten ja nuorten terapiatakuu, työtulovähennyksen korotuksia. Täältä löytyy kyllä toimia, [Puhemies koputtaa] joita teistä ei ollut ajamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Bergbomille sanon, että totta kai te voitte puhua keskustasta ja siitä, miksi keskustasta ei toisen perättäisen vaalitappion jälkeen lähtenyt hallitukseen vaan kunnioitti vaalitulosta ja demokratiaa, jos se tuo helpotusta teille, mutta minusta kuitenkin on tärkeämpi, kun puhutaan julkisen talouden suunnitelmasta, että oltaisiin nyt yhdessä huolissamme siitä, mihin velkakurimukseen tämä maa on menossa tämän hallituksen toimesta. Katsokaa, mitä VTV sanoo: ei ole edes näköpiirissä, että valtion velkaantuminen kääntyisi laskuun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Mitä tulee sitten täällä kokoomuksen ilakointiin siitä, että Suomi on lähtenyt nyt nousuun, niin totta kai me olemme tyytyväisiä, että kasvua on ennustettu Suomen Pankinkin uusimman mukaan 0,5 prosenttia, mutta se ei riitä. Valtiovarainvaliokunnan asiantuntijoiden mukaan kasvun pitää olla korkeampaa kuin meidän valtionvelan korko, jotta me saadaan velkaantumisen haltuun. Eli kasvun pitäisi alkaa kakkosella.

Mitä tulee lapsiperheisiin, niin on se minusta arvovalinta, että tuodaan lapsivähennys verotukseen, mutta jos tuleekin perheenisäystä eli joutuu vanhempainvapaalle — tai pääsee, sehän on iloinen asia — niin menettää sen lapsikorotuksen verotuksessa. [Puhemies koputtaa] Tai jos joudut työttömäksi, menetät sen, koska se annetaan vain työtuloista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.42 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aiemminkin käynyt täällä keskustelua perussuomalaisten kanssa liittyen näihin meidän vaihtoehtobudjetin laskelmiin, joissa näkyy, että työttömyys lisääntyy. Se johtuu siitä, että me emme olisi tehneet sitä valintaa, että leikkaamme sosiaaliturvaa 1,5 miljardia euroa. [Miko Bergbom: Riippumattomat asiantuntijat!] On fakta, että se osuu nimenomaan kaikista heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Kun te poistatte esimerkiksi suojaosat, niin se vaikeuttaa työn vastaanottamista. Yksi asia on se, että te kyllä laskette dynaamisia vaikutuksia ihan joka ikiselle rikkaille tehtävälle veronalennukselle, mutta näille heikennyksille, joita te teette kaikkein pienituloisimmille ihmisille, ei tehdä mitään vaikutusarviota. Totta kai se on niin, että kun te pudotatte satatuhatta uutta ihmistä toimeentulotuella, jolta on kaikkein vaikein työllistyä, niin se silloin vaikeuttaa ihmisten työllistymistä, ei helpota sitä. Eli minä seison kyllä ihan rohkeasti ja selkä suorassa sen meidän vaihtoehtobudjettimme takana. Me olemme tehneet siinä meidän arvovalinnan, ja te olette tehneet hyvin toisenlaisen arvovalinnan. [Ben Zyskowicz: Teidän arvovalinta tekee 50 000 työtöntä lisää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.44 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on käynyt kyllä koko Suomen kansalle selväksi, että vasemmisto seisoo sen valinnan edessä, että jatkossakin työttömät pysyisivät työttöminä, mutta se ei ole tämän hallituksen linja. [Välihuutoja vasemmalta] Se ei ole tämän hallituksen valinta. Me teemme politiikkaa, jolla tavoitellaan sitä, että nämä ihmiset nousisivat sieltä työttömyydestä töihin. Silloin heidän ostovoimansa ja elintasonsa paranevat, [Hälinää — Puhemies koputtaa] mikä helpottaa myös niitä lapsia. Ja se on aivan kohtalonkysymys koko tälle maalle, että me saadaan yhä useampi ihminen työskentelemään työpaikoilla. [Pia Lohikoski: No, missä ne työpaikat on?]

Suomessa on yksi Pohjoismaiden korkeimmista rakenteellisista työttömyysasteista. Herättääkö se teillä minkäänlaisia hälytyskelloja? Eipä näytä herättävän. Teidän vaihtoehtonne on vaan laittaa lisää rahaa sosiaaliturvaan. Se ei ole kestävä vaihtoehto. Kestävää on se, että suomalaiset saavat työpaikan, ja siihen hallitus pyrkii kaikilla toimillaan, joita nyt myös puoliväliriihessä tehtiin lisää, [Pia Lohikoski: Lupasitte 100 000 lisää, missä ne on? — Välihuutoja] jotka tulevaisuudessa vahvistavat sitä, että Suomessa olisi enemmän työpaikkoja. Mikä siinä on niin kamalaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

15.45 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Täällä me huulemme toisillemme, että mistä rahat. Tosiasia on kuitenkin se, että valtavat julkisen talouden haasteet ovat Suomen ja kaikkien vastuullisten puolueiden edessä vielä vuosikausia ja useita vaalikausia.

Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn ja myös hyvin arvostettu ekonomisti Vesa Vihriälä ovat esittäneet, että Suomessa otettaisiin mallia Ruotsin finanssipolitiikan ohjauskehosta. Rehnin mukaan Ruotsissa kokonaisuuden peruspilarit ovat tasapainotavoite ja velka-ankkuri sekä niiden kanssa johdonmukainen menokatto. Hän hallituksellekin kertoi, että valtiopäivät Ruotsissa asettaa tasapainotavoitteen joka kahdeksas vuosi vaalikauden lopussa niin, että uusi tavoite koskee ennakoivasti seuraavia vaalikausia, ja velka-ankkuri puolestaan on keskipitkän aikavälin tavoite julkiselle velkasuhteelle. Mielestäni nämä Rehnin ja Vihriälän näkemykset ovat hyviä ja kannatettavia, ja kannustankin puolueita neuvotteluihin tällaisista asioista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.46 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on todellakin mennyt rajusti huonompaan suuntaan, ja kun välillä täällä salissa puhutaan piilotyöpaikoista, niin kyllä on todella onnistuttu työpaikat piilottamaan hyvin. On menty todella paljon huonoon suuntaan, yli satatuhatta työpaikkaa ollaan varmasti menetetty.

Suomen velkaantuminen on myös ennätysvauhtia tässä lisääntynyt, ja käsiteltävänä oleva selonteko julkisen talouden suunnitelmasta ei kyllä juurikaan esitä toimia tämän tilanteen korjaamiseksi. Usko ja toivo rikkaiden veronalennuksien voimaan eivät nyt auta tässä asiassa, ja tarvitaan niitä aitoja kasvutoimia, jotka tukevat pitkäjänteistä, kestäväää talouskasvua. Tähän keskeisiä keinoja löytyy teollisuus-, koulutus- ja työvoimapolitiikasta, ilmastopolitiikasta, ja kaikissa näissä hallitus on epäonnistunut.

Toivon, että jatkossa hallitus ja varsinkin työministeri Marttinen keskittyisivät aidosti kasvun luomiseen ja sen edistämiseen ja jättäisivät palkansaajien aseman polkemisen vähän vähemmälle. — Kiitos. [Markus Lohi: Erittäin hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.47 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on saanut poikkeuksellisen paljon — poikkeuksellisen paljon — talousasiantuntijoiden kritiikkiä, eikä se ole ihme, sillä asiantuntijat ovat joutuneet korjailemaan vaikutusarvioita, ja Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa todellakin pyyhkeitä.

Hallitus on puhunut siitä, kuinka velka tulee taittaa, mutta ratkaisut, mitä te esitätte, eivät vie siihen. Te olette unohtaneet myös ilmasto- ja luontovelan. Olette unohtaneet hyvinvointivelan. Nämä ratkaisut, joita te esitätte, kasvattavat myös näitä kaikkia velkoja aivan massiivisesti, ja se tulee äärimmäisen kalliiksi tulevana vuosina.

Täällä on puhuttu siitä, että meillä ei ole ollut talouskasvua. Se, mitä meidän pitäisi korjata, on jalostusarvon nosto. Me käytämme poikkeuksellisen paljon luonnonvaroja, mutta me käytämme niitä todella tehottomasti. Jotta saamme jalostusastetta nostettua, me tarvitsemme myös osaamista, koulutusta, mutta valitettavasti tästäkin te olette leikanneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrriäho, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

15.48 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallituksen kallein ministeri näyttää olevan nyt poissa. Ministeri Häkkänen ilmoitti Natossa, että eduskunta olisi kuitannut sotilasliiton uudet viiden prosentin menotavoitteet. Noin vain ministeri kuittasi Suomelle yli 16 miljardin euron laskun, vaikkemme täällä ole asiaa edes käsitelleet, saati siitä päättäneet. Jos avoimesti käsitteisimme, ei hyväksyntää tulisi, sillä niin suuren vahingon se maallemme ja kansalaisille aiheuttaisi.

Tälle vuodelle aseisiin annettiin kuusi ja puoli miljardia. Se on kaksinkertainen määrä viiden vuoden takaiseen. [Miko Bergbom: Minkähän takia?] Nykytaso on jo tarkoittanut leikkauksia hyvinvointiin. Käsitellyssä oleva julkisen talouden suunnitelma tarkoittaisi yli kymmentä miljardia sotilasmenoihin. Leikkaukset sosiaaliturvaan, eläkkeisiin ja palveluihin jatkuvat entistä ankarampina.

Opetukseen ja kulttuuriin valtio antaa vuosittain reilut kahdeksan miljardia, kahdeksan ja puoli. Päiväkodit, koulut, yliopistot, nuorisotoimi, kirjastot ja taide tässä maassa saavat sen. Jatkossa armeija saisi kaksi kertaa enemmän, 16 miljardia. [Puhemies koputtaa] Se on lähes viidenneksen valtion budjetista. Pienen kansan voima voi olla vain sivistyksessä, [Puhemies koputtaa] mutta hallitus näyttää uskovan aseisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen. Edustaja Kosonen on tainnut poistua. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.50 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tuosta perussuomalaisten puheenvuorosta, että kannetaan yhdessä huolta alueiden elinvoimasta: kyllä keskusta on monia tämän hallituksen ratkaisuja vastustanut, muun muassa tätä sairaaloiden alasajoa ja yöpäivystyksen lakkautuksia, joita perussuomalaiset ovat olleet täällä aktiivisesti viemässä eteenpäin.

Tämä kokoomuksen ensimmäinen puheenvuoro tässä keskustelussa oli aika kuvaava, kun se meni vähän niin kuin sillä entisellä parhaat päivänsä nähneellä urheilijalla, että tämä kausi nyt meni vähän huonosti, mutta odottakaapa seuraavaa kautta, sitten talous lähtee oikeenomaan. Kyllähän tämä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus oli aika korutonta kertomaa. Siinä todellakin sanotaan, että ”hallitus ei esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi”, ja se jatkuu vielä niin, että ”puoliväliirien päätökset vievät entistä kauemmaksi tästä tavoitteesta”. Mutta yhdessä kisassa pärjätte, yhden kultatitalin olette jo oikeastaan saaneet plakkariin, elikkä tulette olemaan todennäköisesti kaikkien aikojen eniten velkaa ottanut hallitus.

Arvoisa puhemies! Kun täällä on työministeri paikalla ja maatalouden kannattavuus meitä kaikkia huolettaa, [Puhemies koputtaa] niin kysyn työministeriltä: miten etenevät nämä hallitusohjelman mukaiset toimenpiteet [Puhemies koputtaa] kilpailulain tarkastelusta ja muutoksista maatalouden kannattavuuden parantamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.51 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, kyllä totuutta täytyy katsoa silmiin. Valtio velkaantuu edelleen huolestuttavasti. On useiden vaalikausien työ, että saadaan tämä oikaistua.

Mutta täällä on monesti viitattu tähän VTV:n julkaisuun. Mitä VTV oikeastaan tahtoo meille sanoa? Valtion menot kasvavat tuloja nopeammin. Käytännössä VTV esittää lisäso-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

peutusta: menoja pienemmiksi ja tuloja lisää. No, miten hallitus on toiminut? Mehän on tehty kasvupaketti, jolla ylläpidetään kansalaisten ostovoimaa. Kasvun taikaa ei saada valtion menopuolella, vaan täytyy tehdä toimenpiteitä valtion tulopuolella, ja sitä on nyt tässä toteutettu. Tuottavuutta koetetaan saada ylös, investointeja liikkeelle, ja sitä kautta kustannuskilpailukyky kasvaa, yksikkötyökustannukset lähtevät laskuun ja vienti lähtee kasvuun.

Mitä tulee sitten näihin puolustusmenopaineisiin, niin se on aivan totta, että tulevina vuosina on valtavat puolustusmenopaineet. [Puhemies koputtaa] Siihen täytyy keksiä jotakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.52 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden tilanne on erittäin vaikea, niin kuin kaikki tiedämme, ja ymmärrän keskustelun rapsakkuuden. Hallitus haukkuu oppositiota, ja oppositio haukkuu hallitusta, ja voi olla, että keskustelu lässähtää nyt tässä minun puheenvuorossani jokseenkin täysin, koska olen päätenyt seuraavanlaiseen fundeeraukseen:

Kolmea asiaa ei voi saada yhtä aikaa, oli hallitus mikä tahansa, nimittäin velan kasvun pysäyttämistä, verojen alentamista ja välttämättömän rahoituksen lisäystä niihin tarpeisiin, jotka meillä on. Kaksi näistä voidaan aina toteuttaa yhtä aikaa mutta kolmannen kustannuksella. Esimerkiksi jos velkaa alennetaan ja veroja alennetaan, silloin ei rahoitukseen jää rahaa. Tai jos velkaa alennetaan ja rahoitusta lisätään, silloin veroja ei voida alentaa. Tai kolmanneksi: jos veroja alennetaan ja rahoitusta kasvatetaan, silloin myös velkaa joudutaan kasvattamaan. Eli kolmea ei saa yhtä aikaa.

Oppikaa tämä, hyvä hallitus. Miettikää, mitkä kaksi näistä ovat mahdollisia tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.53 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan hallituksen kevään puoliväliriihen lisätoimet heikentävät julkista taloutta. Hallitus on pyrkinyt tähän asti sopeuttamaan taloutta useilla miljardeilla: rajuja leikkauksia on kohdennettu sekä sosiaaliturvaan että koulutukseen. Hallitus on toteuttanut leikkauspolitiikkaansa perustellen sitä velkaantumisen vähentämisellä. Nyt tämä velkaantumisen vähentäminen ei enää kiinnostakaan, vaan hallituksella on oma taikaseinä, josta rahaa riittää suuryritysten ja suurituloisten veronalennuksiin, kunhan ne rahoitetaan leikkaamalla pienituloisilta tai jopa velkarahalla tai pikavippinä Eläkerahastosta.

Puoliväliriihessä jatkuivat myös hallituksen hyökkäykset ay-liikettä kohtaan, ja samoin koulutuksesta leikataan jälleen. Leikkaamalla kuntien valtionosuuksista 75 miljoonaa leikataan siis varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Lisäksi korkeakoulukenttää järkytettiin 120 miljoonan leikkauksilla korkeakoulujen perusrahoituksesta. Mutta eniten ihmetyttää, ja tätä haluaisin kysyä: missä on se sata miljoonaa, jota on luvattu [Puhemies koputtaa] lisää uusiin aloituspaikkoihin? Valiokuntakuulemisessa kävi ilmi, että sitä [Puhemies koputtaa] ei ole missään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

15.55 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tilanne todella vakava tällä hetkellä on. Kun katsotaan nyt tätä Valtiontalouden tarkastusviraston tuoretta arviota tästä julkisen talouden suunnitelmasta, niin sieltä oikeastaan kaksi huomiotta nousee esille.

Ensinnäkin tämä VTV:n tuore puolueeton arvio hallituskaudella toteutuvasta julkisen talouden sopeutuksesta on luokkaa 2,6 miljardia. Siis hallituksen sopeutus ei tosiasias-
sa ole lähelläkään yhdeksää miljardia, joten nyt on lopetettava tämän mantran toistelu, koska se ei yksinkertaisesti vie asioita eteenpäin millään lailla. Toisekseen puoliväliriihen päätökset heikentävät julkista taloutta ja vievät sitä kauemmaksi hallitusohjelman sopeuttamistavoitteesta. Tässä olisi nyt erittäin vakava harkinnan paikka miettiä näitä puoliväliriihen toimia uudemman kerran.

Tilanne on siinä määrin vakava, että todella kannatan ajatusta siitä, että tarvitsemme tämmöistä pidemmän aikavälin näkymää, [Puhemies koputtaa] parlamentaarista yhteistyötä siinä, kuinka näistä tulevaisuuden haasteista selvitään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

15.56 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja tämänkin julkisen talouden suunnitelman käsittelyn aikana on käynyt selväksi, että 1) tämä hallitus tekee poikkeuksellisen kunnianhimoista ja rohkeaa talouspolitiikkaa monilla eri osa-alueilla ja 2) on ilmiselvää, että työtä riittää myös tulevaisuuteen, niin sotomenojen kasvun osalta kuin esimerkiksi puolustusmenojen kasvun osalta.

Se on tänä keväänä talouspoliittisessa keskustelussa ehkä eniten yllättänyt, että koko oppositio on kääntynyt vastustamaan näitä veronkevennyksiä, rakenteellisia muutoksia, joissa Suomen verojärjestelmää uudistetaan siten, että työ ja yrittäminen ja investoiminen kannattavat paremmin. [Pia Viitasen välihuuto] Siis se ei ole yllättänyt, että sosialisteilla menevät veronmaksajien rahat ja omat rahat sujuvasti sekaisin, mutta se, että keskusta on tässä täysin samassa rintamassa, on kyllä ollut yllättävää. Keskusta voisi vastata, mikä enää erottaa teidän veropolitiikkaa sosiaalidemokraateista.

Kokoomus on erittäin tyytyväinen siihen, että Suomessa investointien, [Puhemies koputtaa] talouskasvun, työnteon kannustimet nyt paranevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.57 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä keskustalle on täysin selvää, että yksityistä omaisuutta suojellaan ja metsiä jalostetaan ja myydään valmiina tuotteina maailmalle. Nythän sitä poltetaan. Kokoomukselta odottaisi nyt toimenpiteitä, että tämä tuhoisa politiikka lopetetaan. Meidän on saatava tähän maahan turve takaisin, muuten tässä maassa käypi todella köpelösti. Maatalous rypee niin syvällä nyt. Meiltä kohta loppuvat kuiviketurpeet, kasvuturpeet. Meillä loppuu kaikki se tavara, mikä on halpaa, edullista ja toimivaa. Se korvataan aivan sellaisilla plaseboilla, mitkä tekevät vain vahinkoa Suomen kansantaloudelle.

Meidän ainoa mahdollisuus selvitä näistä veloista on tuottaa omilla tuotteillamme lisäarvoa jalostamalla tuotteita mahdollisimman pitkälle, myymällä ne ulkomaille, koska viennin kautta tämä maa nousee, jos nousee. En halua moittia ketään, mutta totean, että nämä ovat karmeita totuuksia. Metsäteollisuuden tulevaisuus tässä maassa lietsoo samalla metal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

liteollisuutta, energiateollisuutta, kemianteollisuutta, työllisyyttä, koko tätä kuviota. Hyvät, rakkaat edustajakollegat, älkää kuvitelkokaan, että ilman sitä selviäisimme.

Ja oma leipä pitää taata. Maatalouden alasajo on lopetettava ja saatava tämä orkesteri soimaan kauniimmin. Se on helppoa, kun sitä haluamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.58 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Bergbom poistui salista, mutta olisin hänelle halunnut todeta, että tosielämässähän kenenkään työpaikka ei häviä sen takia, että sosiaaliturvaa ei leikata, ja tosielämässä myöskään kenellekään ei automaattisesti ilmesty työpaikkaa sen perusteella, että sosiaaliturvaa leikataan.

Tämä hallituksen sosiaaliturvaleikkauksiin ja laskennallisiin työllisiin perustuva työllisyyspolitiikka ei tässä tosielämässä ole nyt toiminut. Tavoitteena oli 100 000 lisätyöllistä, mutta saldona tähän mennessä on 80 000 työtöntä lisää. Erityisen paha on pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Pitkäaikaistyöttömien on usein vaikea palata takaisin työmarkkinoille, vaikka työmarkkinoiden tilanne paranisikin, ja pitkäaikaistyöttömyys muodostaa valtiontaloudelle usein pitkäaikaisen ongelman. Laskua 90-luvun laman työttömyydestä maksetaan yhä. Haluan kysyä työministeri Marttiselta: mitä te aiotte tehdä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi? Toivon, että teillä on muitakin lääkkeitä kuin sosiaaliturvan leikkaus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

16.00 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Tässä tuli kohdalaisen monta kysymystä, mutta pyrin käymään nyt läpi kaikki ne, jotka jollain tapaa tulivat omalle toimialalle tai vastuulle.

Edustaja Oinas-Panuma kysyi aikuiskoulutustuesta — hän valitettavasti on näköjään jo poistunut. Vuosi sitten keväällä hallituksen kehysriihessä varattiin erillinen määräraha nimenomaan meidän julkisen sektorin tärkeiden työtehtävien uudelleen kouluttautumistarpeita tai lisäkouluttautumistarpeita varten. Tämä ensimmäisen vaiheen pilotti on nyt ollut käynnissä. Odotan vasta sen tuloksia, ja sen jälkeen katsotaan, miten sitä koulutusmallia voidaan edelleen siis tulla kehittämään ja hyödyntämään paremmin. Elikkä määräraha meillä on käytössä. Toki se on hyvin paljon pienempi kuin mitä se aikaisemmin on ollut aikuiskoulutustuen osalta. Mutta joka tapauksessa tunnistamme sen, että meillä on iso määrä tärkeitä julkisen sektorin työtehtäviä, joissa meidän täytyy turvata ne uudelleen kouluttautumispolut — vaikka sivistyspuolen osalta taikka sitten sairaanhoitajasta aina vaikka terveystieteiden maisteriksi saakka.

Sitten täällä edustaja Lyly ja useat muutkin kollegat puhuivat kasvupolitiikasta oikein viisaasti. En usko, että lopulta meillä on itse siitä tavoitteesta mitään erimielisyyttä. Jos katsoimme tällä hetkellä näitä keskeisiä ennustelukuja, joihin tietysti itse pohjaan vahvasti työni, niin näemme sen, että talouden kasvu on lähtenyt jo tällä hetkellä liikkeelle. Kuten täällä salissa tuotiin aikaisemmin esille, niin vastaavasti myös palkansaajien ostovoima kehittyy tällä hetkellä hyvin myönteisesti. Arvio on silloin se, että tämä tukee nyt hyvin vahvasti nimenomaan palvelusektoreitten elpymistä. Elikkä nyt tässä tilanteessa, jossa edelleen kansainvälinen epävarmuus, kauppasodan uhka ja Ukrainan sota ovat asioita, jotka vaikuttavat kuitenkin hyvin voimakkaasti Suomen kaltaiseen pieneen vientivetoiseen talouteen, näyttää siltä, että se talouden elpyminen on lähtenyt liikkeelle nimenomaan meidän koti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

markkinasta käsin. Ja totta kai on näin, että mikäli kansantaloudessa tapahtuu myönteisiä liikkeitä parempaan suuntaan, niin vastaavasti niillä on erittäin voimakas vaikutus myös meidän koti-Suomen tilanteeseen. Mutta tietysti me seuraamme tarkasti tilannetta ja teemme osaltamme parhaamme, jotta muun muassa kauppasodan uhka voidaan välttää ja Yhdysvallat, USA, löytää kestävä ja tasapainoisen ratkaisun, jotta taas vastaavasti meidän yrityksille tulee vahvempaa luottamusta investoida tulevaisuuteen.

Lisäksi edustaja Viitala nosti esille työllisyyspuolen ja taisi käyttää aika tällaista mielenkiintoista retoriikkaa puheessaan. Itse en sellaista käytä. Se on, hyvät kollegat, kuitenkin niin, että tämän hallituksen tekemät uudistukset suomalaisille työmarkkinoille ovat varsin maltillisia. Niillä haetaan sitä, että suomalaiset yritykset ja ennen kaikkea suomalaiset pk-yritykset, joita me tunnemme hyvin tuolta meidän omalta kotiseudulta, voisivat vahvemmin työllistää ja kehittää omaa toimintaansa.

Nyt vaikkapa tulevan syksyn työmarkkinauudistukset kohdistuvat ennen kaikkea pienempiin suomalaisiin pk-yrityksiin ja heidän kykyynsä taas vastaavasti työllistää. Kuulen mielelläni, mitä vaihtoehtoja sosiaalidemokraateilla on, muita kuin veronkorotuksia, jotka eivät ole mikään aito kasvutoimi, sellaisia, joilla voitaisiin parantaa suomalaisten pk-yrityksien mahdollisuuksia työllistää, kehittää yritysten toimintaa. Kertokaa ihmeessä, minä otan listan vastaan, mutta veronkorotukset eivät kyllä meille kelpaa, vaan halutaan selkeää, vahvaa näkymää, jotta meidän yrittäjät voivat taas luottaa tulevaisuuteensa, ja siihen me kaikin keinoin tässä vastaavasti myös sitten pyrimme.

Rouva puhemies, ehkä tästä jatkan myöhemmin sitten tuolta... [Eduskunnasta: Maatalous unohtui!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatketaan debattia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen.

16.04 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli puhe tästä veropolitiikasta, ja mielelläni kyllä kerron SDP:n vastauksia. Nimittäin eihän SDP ole vastustanut pieni- ja keskituloisten veronkevennyksiä, päinvastoin. [Susanne Päivärinnan välihuuto] Mehän esitettiin puoli miljardia hallitusta enemmän veronkevennyksiä [Susanne Päivärinta: Nimenomaan!] jo kuluvalla vuodelle suhdannepoliittisesti oikeammin juuri pieni- ja keskituloisille.

Olemme myös esittäneet, ministeri, arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostoa, joka nimenomaan auttaisi pieniä yrittäjiä. Toivon ministeriltä kommenttia tähän. Samoin olisimme säilyttäneet kotitalousvähennyksen hoito- ja hoivatyön sekä kotitalousavun kohdalla, koska se nimenomaan tukisi naisvaltaista yrittäjyyttä sekä esimerkiksi ikäihmisten mahdollisuutta asua kotona.

Kyllä SDP:llä on hyviä veronkevennysehdotuksia. Mutta sitä me emme hyväksy, että tällaisia hyvin kalliita, tehottomia, kaikkein varakkaimmille suunnattuja veronkevennyksiä hallitus on löytänyt miljardilla. Se on kyllä täysin eriarvoistavaa ja väärää politiikkaa. Kyllä veroilla tarvitsee saada aikaan kasvua ja työllisyyttä, ei niin, että sitä vaan tungetaan rikkaille, mitä hallitus tekee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi. [Ben Zyskowitz: Kotitalousvähennystä demarit on aina kannattanut! — Pia Viitanen: Me olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet, Zyskowitz lukee!] — Edustaja Lohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

16.05 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää edustaja Zyskownicia. Aivan erinomainen puheenvuoro oli tuossa hetki sitten.

Mitä tulee edustaja Valkosen kyselyyn keskustan veropolitiikasta, keskustahan ei tulo-veroalennuksia vastusta, koska ekonomistien eli taloustieteilijöidenkin mukaan niitten itserahoitusaste on varsin korkea ja ne lisäävät kotimaista kysyntää tässä suhdannetilanteessa ja ovat järkeviä isossa kuvassa. Sen sijaan yhdeksän kymmenestä ekonomistista on sitä mieltä, että tuommoinen kaavamainen yhteisöveron alennus on erittäin kallis ja tehoton. [Pia Viitanen: Kyllä!] Me tästä tulevaisuuteen lähes miljardin joka vuosi velkaannumme sen takia. Sellaista ei kannattaisi tehdä — mieluummin joku rakenteellinen, todellinen muutos tähän. [Jorma Piisisen välihuuto]

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin tässä nostaa esille vielä yhden idean, koska me mietimme, miten tuottavuutta saadaan julkisella sektorilla parannettua. Ja ajatelkaapa, jos me säätäisimme semmoisen lainsäädännön, joka mahdollistaisi, että vaikkapa Kelan etuuksia voitaisiin automatisoida tekoälyä hyödyntäen niin, että ne, jotka ovat positiivisia päätöksiä, voisi tehdä tekoälyn avulla, ja silloin, kun tulee negatiivinen päätös, tulisi ihminen siihen mukaan. Siellä on 8 400 työntekijää, [Puhemies koputtaa] merkittävä osa etuuskäsittelyssä. Me voisimme tuottavuutta parantaa aivan valtavasti. Minusta kannattaisi lähteä miettimään tällaisia uusia ideoita, [Puhemies: Aika!] joilla me saadaan todellista tuottavuutta julkiselle sektorille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.07 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yrtti-aho otti puolustusmenot puheeksi. Haluaisin häntä muistuttaa siitä, että varautuminen, yhteistyö ja pelote ovat aina halvempia kuin mahdollinen sota. Jos tätä ei ymmärrä, niin kannattaa kysyä ukrainalaisilta. Haagin Naton-huippukokous lähestyy kesäkuun lopulla, ja siellä on pöydällä ajatus viiden prosentin puolustusmenoista, joista 1,5 prosentin on ajateltu kohdistuvan muihin kuin aivan siihen kovaan puolustuksen ytimeen. Siinä voivat tulla kysymykseen Suomen osalta ymmärtääkseni huoltovarmuuskulut, väestönsuojelumenot ja liikenteen puolustusta tukevat investoinnit. Ministeri Marttinen, miten näette, jos tähän päädytään, tämän puolentoista prosentin vaikutukset työllisyyteen? Voidaanko sitä näkökulmaa katsoa ikään kuin vivuttamisen vinkkelistä, että saadaan taloutta liikkeelle, puolustusta tietenkään unohtamatta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

16.08 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiurun puheesta on helppo jatkaa. Meidän kannattaa muistaa se, että viimeksi, kun Suomi joutui sotaan, suuri osa meidän sotilaistamme sai varusteeksi omaan karvalakkiin kokardin ja onnettoman pystykorvakiväärin. Se on kylmä tosiasia tänä päivänä, että niillä varusteilla ei itsenäinen valtio ole kovin pitkään itsenäinen valtio.

Meidän on satsattava rahaa korvetteihin. Hämeenmaa- ja Uusimaa-alukset vanhenevat.

Meidän on satsattava rahaa hävittäjiin. Hornetit ovat kohta lentotuntiansa päässä, niihin tulee hiusmurtumia. F-kolmevitokset on saatava tilalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Meillä on oltava uskottava rajapuolustus. Daavidin linko meidän on pakko saada ilma-puolustukseen. Meidän on myöskin satsattava jalkaväkimiinoihin. Se on ainoa uskottava pelote sillä kohtaa, jos tänne joku muu maa on pyrkimässä aktiivisesti hyökkäysmielessä.

Nämä asiat on erittäin hyvä muistaa. Niihin menee rahaa, mutta jos niihin ei laiteta rahaa, kohta ei myöskään ole itsenäistä maata. [Puhemies koputtaa] Suomi on ja pysyy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.09 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ihmeteltiin sitä, miksemme ole iloisia siitä, että on tehty veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille. Niistä me olemmekin tyytyväisiä. On hyvä, että työn ja yrittämisen verotusta on alennettu, mutta se, mitä hallitus on nyt tekemässä, on, että se on tämän lisäksi tekemässä myös sellaisia veronalennuksia, jotka ovat aivan turhia, niin kuin tämä yhteisöveron alennus, josta todellakin asiantuntijat sanovat, että se on aivan hyödytön mutta valtavan kallis, ja toisaalta myös ne alennukset kaikkein rikkaimmille, jotka eivät mene edes sitten kulutukseen, niin kuin näitten pieni- ja keskituloisten veronkevennykset kyllä tulevat. Ja tosiaan niiden vaikutukset jäävät pieniksi sillä, kun poistatte tämän ammatiliiton jäsenyyden verovähennyksen.

Mutta se, mitä minä ihmettelen, on se, miksi te ette vie tätä vihreätä verouudistusta eteenpäin. [Ben Zyskowitz: No sitähan just viedään, painopistettä siirretään!] Miksi te ette laita ympäristöhaitoille hintaa? Miksi te ette edistä kiertotaloutta niin, että neitseellisiä raaka-aineita verotettaisiin, mikä loisi kiertotaloutta ja sitä kautta uutta markkinaa? Miksi te ette tee tätä verouudistusta niin, [Puhemies koputtaa] että kun työtä ja yrittämistä kevennetään, niin haitalle laitetaan hinta [Puhemies: Aika!] ja sitä kautta myös ilmasto- ja luonto-toimia saadaan eteenpäin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

16.10 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä haluan nyt todella kiittää vasemmisto-oppositiota tänään oikein runsain mitoin. Kiitos teille teidän vaihtoehtottomuudestanne. Se tekee hallituksen linjasta kyllä entistä kirkkaamman. Tai no, olihan teillä vaihtoehto: se kuuluisa tyhjä paperi, jolla Suomen kroonista alijäämää ei saada korjattua eikä talouskasvua aikaiseksi. Siitähän te annoitte vahvan näytön edellisessä hallituksessa.

Ja erityiskiitos menee kyllä nyt SDP:lle, jolla on aivan poikkeuksellinen kyky esittää tänään sellaista, mitä te eilen vastustitte. [Pia Viitanen: Ei pidä paikkaansa!] Tässä nyt edustaja Viitanen juuri sanoi ja todisti, että te keventäisitte pieni- ja keskituloisten verotusta enemmän kuin hallitus. [Pia Viitasen välihuuto] Silti en ole kyllä mistään paperista löytänyt, en mistään, missä te esitätte yli miljardin veronkevennyksiä. Viime kaudella sen sijaan kiristitte palkansaajien verotusta kaikissa tuloluokissa. Minä kiitän tästäkin. Se muistuttaa suomalaisia siitä, miksi johdonmukaisuus on niin tärkeää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

16.12 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä toivoisin, että kun hallituspuolueet niin hanakasti haluavat aina arvostella SDP:tä ja SDP:n vaihtoehtoja, niin te myös tutustuisitte niihin ja lukisitte ne. Nimittäin esimerkiksi tämän vuoden vaihtoehtobudjetissamme me nimenomaan esitämme, niin kuin kerroin, puoli miljardia hallitusta enemmän veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille jo tälle vuodelle. Se lukee meidän vaihtoehtobudjetissamme, ja pidän harmillisena sitä, että esimerkiksi edustaja Päivärinta ei vaivaudu lukemaan näitä asiakirjoja mutta kovin hanakasti aina kyllä oppositiota tietenkin haukkuu ja syyllistää. Samoin viime kaudella me emme suinkaan korottaneet pieni- ja keskituloisten verotusta, päinvastoin siellä tehtiin indeksikorjaukset ym. Eli tässäkin suhteessa tämä todistus oli ikään kuin vääränlainen.

Mutta, puhemies, toden totta, me SDP:ssä pidämme oikeudenmukaisesta verotuksesta. Meidän mielestämme ei ole oikein, että nyt on esimerkiksi varaa laittaa liki miljardi yhteisöveron kevennykseen, joka kaikkien valtiovarainvaliokunnassakin kuultujen asiantuntijoiden mukaan, lähes kaikkien mukaan, on hyvin kallis ja tehoton toimi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

16.13 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt kummallista. Te sanotte, että te esitätte tuollaisia veronkevennyksiä. Kyllä minä olen teidän esitykseenne tutustunut. Samalla te jätätte kertomatta, minkälaisiin sopeutuksiin te olette valmiita. Oletteko te valmiita vain keventämään verotuksia? [Pia Viitanen: Sieltä vaihtoehtobudjetista löytyy!] Oletteko te valmiita sopeuttamaan, leikkaamaan yhdeksän miljardia? Ja kun te sanotte, että te ette kiristäneet verotusta viime hallituskaudella, niin sehän ei pidä paikkaansa. Te kiristitte kaikkien palkansaajien verotusta kaikissa tulo- luokissa. [Pia Viitanen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on hyvä muistutus suomalaisille.

Minä kyllä kiitän, jatkan näitä kiitoksia, kun kiitin teitä tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani. Kiitän myös teitä, koko oppositiota, siitä, että suomalaisille on kyllä nyt konkreetisoitunut karulla tavalla sekin, että velkaraha ei olekaan ilmaista, niin kuin te väititte, että velkaa kannattaa ottaa. Ei se luo kasvua vaan isoa laskua. Kiitos teidän nyt me makamme yksistään valtionvelan korkoa nelinkertaisen määrän verrattuna vuoteen 2022. Silloin korkomenot olivat 0,8 miljardia, [Puhemies koputtaa] nyt ne paukkuvat yli 3,2 miljardin. [Puhemies: Aika!] Kiitos siitä. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.14 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisiko olla niin, että kun virkavastuulla Valtiontalouden tarkastusvirasto on nyt tehnyt finanssipolitiikan arvioinnin ja toteaa, että yhdeksän miljardin sopeutuksesta, johon edustaja Päivärintakin edellä viittasi, on toteutumassa nyt 2,6 [Välihuuto] — yritin parhain päin ymmärtää — 2,6 miljardia on toteutumassa, niin puhuttaisiin siitä luvusta, mikä on toteutumassa? Hehän kyllä toteavat, että jos tämä työllisyystavoite, kaksi miljardia, toteutuisi täysimääräisesti ja hyvinvointialueiden säästöt, 900 000, niin silloin se sopeutus olisi 5,5 miljardia yhdeksän sijaan. Mutta meidän tiedämme, että nämä monet, sinänsä hyvät rakenteelliset työllisyysuudistukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä — silloin kun suhdanne menee semmoiseksi, että työvoiman tarjonnalla on merkitystä — joten tällä vaalikaudella ne eivät vielä ehdi. Alettaisiin puhumaan niistä todellisista luvuista, ei yhdeksästä miljardista vaan 2,6 miljardista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Olisiko, ministeri, tämä hyvä, koska näin on tehty myös virkavastuulla arvio tästä todellisuudesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.15 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppoa puhua tulevaisuudesta mutta vaikeampi tehdä päätöksiä, jotka todella rakentavat sitä. Hallitus on tehnyt valintansa. Haluan korostaa panostuksiamme osaamiseen, tutkimukseen ja nuorten mahdollisuuksiin, koska se on tie vakaaseen ja vahvaan Suomeen.

Aiemmin olemme tehneet jo valtavat satsaukset ja uudistukset peruskouluun. Nyt me t&k-rahoitusta ohjataan sinne, missä sillä on eniten vaikutusta: korkeakouluihin, Puolustusvoimien tutkimukseen, pk-yritysten innovaatioihin ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Korkeakoulujen rahoitus on noin kolme miljardia euroa vuodessa, ja indeksit säilyvät, aloituspaikkoja lisätään. Me mahdollistamme myös avoimen väylän kautta tutkintoon johtavan koulutuksen ja tarjoamme opintoseteleitä niille, jotka eivät pääse opintoihin ensimmäisellä yrittämällä. Me haluamme, että jokainen nuori suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon — ei siksi, että se näyttäisi hyvältä tilastoissa, vaan siksi, että avaamme ovia elämään. Siksi valmistava opetus jatkuu niille, jotka sitä tarvitsevat... [Mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti tuli täyteen, mutta sen vuoksi mikki ei lähtenyt, vaan siihen oli joku muu syy. — Edustaja Nikkanen.

16.17 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En kyllä voi minäkään edelleenkaan lakata hämmästelemästä tätä hallituksen talouspoliittista linjausta ja suunnanmuutoksia, mitä siinä tapahtuu.

Ensimmäiset kaksi vuotta perusteltiin kaikenlaisia leikkauksia velanhoidolla, ja oikein poseerattiin saksat kädessä hymyillen, että nyten ihmisiltä leikataan. Tuossa kun Salon torillakin jo käy ihmisiä tapaamassa, niin ei kuulkaa niitä ihmisiä hirveästi hymyilytä, joilta on ensimmäiset kaksi vuotta tässä leikattu.

No, sitten tuli tämä puoliväliriihi, ja kokoonnuttiin sitten hallituksen toimesta fundeeraamaan sitä, miten tästä mentäisiin oikein eteenpäin ja miten nämä vähän huonot vaalikin saataisiin sitten näyttämään ehkä paremmilta tulevaisuudessa. Fundeeraamisen tuloksena tuli tämmöinen kasvuriihi, jossa otettiin ennätys velkaa, sitten annettiin hyvätuloisille ja rikkaille vähän veronkevennyksiä ja sitten vipataan vielä eläkeläisiltäkin, ettei velka näyttäisi niin pahalta. Kyllä tässä tekee mieli kysyä hallitukselta: [Puhemies koputtaa] mil-tä te arvelette, että niistä ihmisistä tuntuu, jotka saivat kyllä silloin ensimmäisen kahden vuoden aikana ne leikkaukset [Puhemies: Aika!] mutta sitten tässä kasvuriihessä eivät saaneet pennin latiakaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

16.18 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan osaltani kiittää edustaja Zyskowiecia hyvästä puheenvuorosta, jonka käytitte hetki sitten. Viittasitte puheenvuorossanne muun muassa Rehnin ja Vihriälän näkemyksiin parlamentaarisen sovun tarpeesta tiettyjen julkisen talouden reunapulttien osalta. Näin se on. Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

mansuuntaista on muuten esittänyt aiemmin myös presidentti Niinistö ja, kyllä, myös Suomen Keskusta. Useaan otteeseen olemme esittäneet tarvetta sille, että parlamentaarisesti, puolueet yli oppositio—hallitus-rajojen yhdessä pystyisimme sopimaan tietyistä julkisen talouden reunapulteista, miten eteenpäin, jotta tämä suunta aidosti saataisiin korjattua. Toivonkin todella, että tähän ajatukseen nyt viimein tässä koko ajan vakavoituvassa tilanteessa tartuttaisiin myös hallituksen puolella. Toivonkin, että ministerit Multala ja Marttinen myös vievät tätä viestiä pääministeri Orpolle, koska tälle yhteiselle keskustelulle [Puhemies koputtaa] ja sopimiselle todella on tarve.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

16.19 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pieni muistutus, missä Orpon hallitus on toiminut: Orpon hallituksen aloittaessa reaalin talouskasvu oli puuttunut Suomesta 15 vuotta. Inflaatio oli kiihtynyt, EKP oli nostanut korkoja, Euroopan talous oli taantumassa, Venäjä oli hyökännyt Ukraina, Venäjän vastainen raja oli suljettu, suomalaisten ostovoima oli heikentynyt, rakentaminen oli ongelmissa, työttömyys oli kääntynyt kasvuun, julkiset menot olivat 56 prosenttia bkt:stä, kokonaisveroaste 42,4 prosenttia, ja Suomi velkaantui vaarallisesti.

Hallituksen oli aluksi pakko lähteä sopeuttamaan valtion menoja vähentämällä. Orpon hallitus teki päätökset, jotka sopeuttivat julkista taloutta yhteensä yhdeksällä miljardilla eurolla: suoria säästöjä, veronkiristyksiä ja pitkään lykättyjä työmarkkinoiden rakenteellisia uudistuksia. Ja kun nyt Euroopan taantuma pitkittyi, niin kasvuriihessä päätettiin talouden kasvua vauhdittavista toimenpiteistä laajalla rintamalla. [Aki Lindén: Miten joku voi uskoa tuohon yhdeksään miljardiin, kun ei se näy missään?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

16.20 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusmenojen kasvutavoite, viisi prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, tarkoittaa ymmärtääkseni euroissa nykyisen noin kuuden ja puolen miljardin menotason nousua 15,9 miljardiin euroon eli siis lähes kymmenen miljardin euron nousua. Prosentteja on helppo heitellä, mutta kun ne puetaan euroiksi, niin kyllähän tuo hiljaiseksi vetää nykyisen alijäämän päälle. Meillä ei ole siis vielä tietoa siitä, mitä 1,5:een voitaisiin laskea. Kukaan ei kai vielä sitä tiedä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto kyllä hyväksyy tarpeelliset korotukset puolustusmenoihin, esimerkiksi Maavoimien investoinnit, mutta me emme voi kuitata mekaanista viiden prosentin tavoitetta, varsinkaan tietämättä, miten se rahoitetaan, velalla, veroilla vai säästöillä. Kasvu ei tässä auta, koska kun bruttokansantuote kasvaa, niin panostusten pitää kasvaa samassa suhteessa. Tähän odottaisin kaikilta nyt vastausta, että miten me tämän rahoitamme. Jos nämä kaikki miljardit leikataan muualta, niin se rikkoo niin pahasti yhteiskunnan perusrakenteita ja kokonaisturvallisuutta, [Puhemies koputtaa] että en tiedä, mitä se tekisi sitten maanpuolustustahdolle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Suhonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

16.22 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Useat yhteiskunnallisesti vaikuttavat tahot ovat arvostelleet hallituksen päätöksiä syystäkin, ja näin teki myös STTK seuraavasti: ”Työelämää on heikennetty ja sosiaaliturvaa leikattu nopeasti erittäin kehnolla valmistelulla. Vaikutusarviointi on ollut puutteellista ja kolmikantavalmistelu lähinnä irvokasta näytelmää. Tasa-arvoa heikentävät esimerkiksi vientimalli, määräraikaisuusien ja henkilöperusteisen irtisanomisen perusteluiden väljentäminen ja lapsiperheiden etuuksien leikkaukset. STTK toteaa, että Suomeen luodaan nyt tulevaisuuden köyhälistö. Kun leikataan etuuksia ja heikennetään palveluita, vaikutukset näkyvät viiveellä. Hyvinvointivaltion rakenteiden romutus on täydessä vauhdissa. Hallituksen toimien seurauksena yhteiskunnan hyväosaisilla menee entistä paremmin ja heikompiosaisilla entistä huonommin. Turvattomien aikojen keskellä hallituksen tapa rakentaa railo eri kansalaisryhmien välille on ollut epäisänmaallinen teko.” Arvoisa työministeri, mitä vastaatte työntekijöille, jotka kokevat toimenne epäisänmaallisina?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.23 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meiltä pohjoisesta on selkeä viesti tähän saliin: Talouskasvua ei synny pelkästään Etelä-Suomessa. Se syntyy myös Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Suunnitelman rakenneuudistuksilla, kuten luvituksen nopeuttamisella ja liikenneinvestoinneilla, on valtava merkitys myös alueemme elinvoimalle. Investointien vauhdittaminen ja sujuvat viranomaisprosessit ovat avainasemassa, kun rakennetaan uusia tehtaita, matkailun tarvitsemia tiloja tai puhtaan siirtymän hankkeita. Pohjoisessa on potentiaalia, kunhan sitä ei tukahduteta hallinnollisiin esteisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.24 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin tässä tuotiin äsken oikein esille, seuraavalla hallituksella riittää työtä. Tässä lueteltiin syitä siihen — sotemenojen kasvu, puolustusmenojen kasvu — mutta siitä listasta jäi se tärkeä syy, miksi seuraavalla hallituksella riittää töitä, ja se on tietenkin myöskin se, että tämä hallitus tulee epäonnistumaan näissä taloustavoitteissaan ja se 45 miljardin lisävelka, suurin kautta aikojen, tulee sitten siirtymään myöskin seuraavalle hallitukselle.

Kun kysyttiin tässä keskustan verolinjauksista, niin kyllä, veronkevennykset nimenomaan pienituloisille ja keskituloisille, tavallisille suomalaisille, ovat ilman muuta keskustan ohjelmassa. Ja kyllä me olisimme kotitalousvähennyksen säilyttäneet. Kokoomushan esitti ennen vaaleja, että kotitalousvähennystä pitää parantaa, ja nyt he heikentävät sitä. Kyllä nämä ovat niitä linjauksia, mitä me olemme hämmästelleet.

Arvoisa rouva puhemies! Toistan vielä työministerille kysymyksen, jonka aiemmin jo esitin. Toivon, että se ei ollut tarkoituksellista, että unohtui vastata tähän maatalousaiheeseen kysymykseen, ja toistan vielä kysymyksen: miten kilpailulain tarkastelu ja muutokset etenevät nyt hallitusohjelman mukaisesti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä on vielä kymmenkunta sellaista vastauspuheenvuoroa, jotka ehditään tässä antaa, ja sen jälkeen ministereiden puheenvuorot. Ym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

märtäisin, että siinä vaiheessa kaikki ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. [Tuomas Kettunen: Puhemies! Minä en ole saanut vielä yhtään!] — Edustaja Väättäinen.

16.25 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden tilanteesta on huoli yhteinen, ja meistä jokainen haluaa kasvua, mutta arvoisa hallitus, suomalaisten ostovoimasta ja pienituloisten selviytymisestä huolestamme ei ole yhteneväinen. Ajattelen, että usko ja luotto tulevaisuuteen kuuluvat meille kaikille, mutta hallituksen toimilla tämä ei tule nyt toteutumaan.

Pyydän, että istuisitte vielä alas ja miettisitte, mitä kaikkea näitten leikkausten seurauksena tapahtuu ja syntyy. Olisiko mahdollista löytää näihin päätöksiin vähän enemmän inhimillisyyttä? Koska ajattelen, että kaiken pohjalla on kuitenkin kyse arvoista, jotka ohjaavat meidän toimintaa, nyt näyttää siltä, että ainakin sosiaalidemokraattien ja hallituksen arvot ovat kovin kaukana toisistaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.26 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositiossa on kritisoitu velanottoa, sopeutuksia, panostuksia puolustukseen, ja vastustettu lähes kaikkea. Opposition linja on aivan hajallaan, ja minkäänlaista johdonmukaisuutta tai kokonaisuuksien ymmärtämistä ja näkemistä ei näytä löytyvän.

Tässä on kuitenkin pari faktaa. Ensinnäkin meidän geopoliittinen tilanne pakottaa meidät panostamaan enenevässä määrin puolustukseen, ja ilman varteenotettavaa puolustusta ei tätä maata ja kansakuntaa ole olemassa. Toiseksi valtion velkaantuminen on ollut jo vuosikymmenet karmealla tolalla. Kasvua ei ole ollut 17 vuoteen, jolloin te, oppositiopuolueet, olette olleet hallituksessa. [Aki Lindén: Olikos siellä perussuomalaiset?] Sopeutustoimet on pakko tehdä, ja ne on tehtävä nyt. Oppositiolle tämä ei luonnollisesti käy. He pelaavat halpaa populismia tämän kansakunnan tulevaisuudella, ja se jos jokin on väärin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus tekee tarvittavat panostukset puolustukseen ja sopeuttaa valtiontaloutta, koska yksinkertaisesti ei ole muuta vaihtoehtoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

16.27 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on moeneen kertaan noussut esille koulutus ja se, kuinka koulutukseen tällä hallituskaudella on panostettu ja tullaan panostamaan. Nyt täytyy kyllä nostaa muutama asia esille.

Tässähän on kyse siitä, että opiskelijat esimerkiksi siirretään pois yleisen asumistuen piiristä, mikä tarkoittaa sitä, että he siirtyvät toimeentulotuelle, josta on hankala työllistyä, ja työllisyystilanteen ollessa huono on myös hankala sieltä menestyä ja päästä kiinni työelämään hyvinvoivana ja oikea-aikaisesti valmistuneena.

Tki-panostukset: kiva lisä, mutta samalla korkeakoulujen perusrahoitusta heikennetään, joten voi kysyä, mistä saadaan ne osaajat sinne tki-puolelle luomaan sitä kasvua ja kehitystä tulevaisuudessa.

Panostatte myös avoimen korkeakoulun maksullisiin opintoihin. Kysyn: miksi ette lisää aloituspaikkoja sillä rahalla? Lisäksi vielä kysyisin: mitä teette tälle nuorisotyöttömyyden alentamiselle tulevaisuudessa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Ja ministeri Marttiselle vielä nopea kysymys: kertoisitko vielä tarkemmin tästä aikuis-koulutustuen kokeilusta, kun kunnissa ei tästä ole tietoa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

16.29 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Palaisin noihin ryhmäpuheenvuoroihin, joissa keskusta esittää erityistalousaluetta Itä-Suomeen ja syyttää hallitusta Itä-Suomen unohtamisesta. Tämä ei pidä paikkaansa. Hallitus ei ole unohtanut itää, mutta hallituksen tehtävänä on nähdä koko Suomen kokonaisuus. Talouskasvun veturit löytyvät tällä hetkellä kuitenkin Länsi-Suomesta. Vientiteollisuus, uudet investoinnit ja innovaatiot syntyvät erityisesti lännen kasvukeskuksissa. Näihin panostamalla varmistamme ne verotulot, joilla voimme tukea myös niitä alueita, jotka ovat nyt vaikeuksissa, mukaan lukien Itä-Suomea.

Arvoisa puhemies! Meidän ei pidä kuitenkaan rakentaa vastakkainasettelua alueiden välille. Kestävää aluepolitiikkaa on kehittää koko Suomea: itää, länttä, pohjoista ja etelää. Meidän tehtävämme on pitää koko maa elinvoimaisena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

16.30 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston arvion mukaan hallitus ei esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi, ja se toteaa, että puoliväliriihen päätökset heikentävät julkista taloutta ja vievät sitä kauemmaksi hallitusohjelman sopeutustavoitteesta. Eli kyllä edelleen peräänkuulutan sitä, että nyt on syytä arvioida, onko esimerkiksi miljardi suuryrityksille yleisen yhteisöveron laskuun järkevää toteuttaa, kun se ei tuo kasvua. Ja kun se rahoitetaan nimenomaan tällä pikavipillä eläkkeistä, niin se tulee valtiovarainvaliokunnankin saaman selvityksen mukaan vielä kalliimmaksi kuin velka.

Täällä puhutaan edelleen yhdeksästä miljardista, mutta faktat ovat pöydällä, ja tosiasiallisesti, hyvä hallitus, te tulette sopeuttamaan taloutta noin 2,6 miljardilla. Tässä jää kahdelle seuraavalle hallitukselle valtava savotta, ja peräänkuulutan sitä parlamentaarista yhteistyötä, jotta meillä on edes jonkinlainen näkymä siitä, miten näistä tulevista haasteista ja menopaineista selvitään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen.

16.31 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiivistetään hallituksen veropolitiikka: Tällä hallituskaudella kokonaisveroaste laskee hieman, mutta Suomi säilyy erittäin kireän verotuksen maana, jossa on laaja, kattava hyvinvointiyhteiskunta, sosiaaliturva, hyvinvointipalvelut. Se iso muutos, joka saadaan tehtyä, on painopisteen siirto pois työstä ja yrittämisestä kulutukseen ja haittoihin. Eli yrittämisen, talouskasvun, investointien kannustimet parantuvat, ja jokaisen palkansaajan, joka ainoan ansiotuloveroja maksavan palkansaajan, työn verotus kevenee tällä hallituskaudella kaikissa tulo-
luokissa.

Tämä ylenkatse työtä tekeviä suomalaisia kohtaan, jotka maksavat pahimmillaan lisäeurosta melkein 60 prosenttia voudille, on hämmästyttävää. Ei myöskään kaikkien sosiaalidemokraattien mielestä voi olla oikein, että vouti ottaa 60 prosenttia. Siis Suomi tarvitsee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

työtä, ja nyt ollaan tekemässä työnteon kunnianpalautusta. Työnteosta tulee kannattavampaa [Puhemies koputtaa] tämän hallituksen veropolitiikalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.32 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vahvuuksiamme on isoista kriiseistä selviämisessä ollut neljä: Kaikki on pidetty mukana. Toinen asia: koulutukseen ja osaamiseen on aina panostettu, kun on yritetty selvitä. Sitten uutta tekniikkaa ja niitten sovellutuksia on käytetty, se on kolmas. Ja sitten neljäs asia on ollut yhteinen sopiminen. Nämä neljä isoa asiaa ovat olleet kaikkien kriisien jälkeen niitä selviytymisen keinoja, ja toivoisin, että niitä samoja asioita tässä haettaisiin myös esiin.

Sitten täällä tuodaan koko ajan esiin, kuinka paljon tätä velkavuorta on tullut ja paljonko siitä on korkomenoja. Unohdetaan koko ajan, että ennen Sanna Marinin ja Rinteen hallituksia 109 miljardia oli pohjalla valtionvelkaa. Sitä tuli 41 miljardia lisää siinä hallituskauden aikana, ja nyt tämän hallituskauden aikana hallituskauden aloittamisesta kesäkuussa kahden ja puolen vuoden aikana, tämän vuoden loppuun mennessä, tulee 30 miljardia lisää. Katsotaan kaikki peiliin. Joka ikinen hallitus on tässä velkaantunut todella paljon, eikä se ole yhden hallituksen syy. [Puhemies koputtaa] Koko tältä jaksolta tulee korkomenoista kuluja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.34 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen talous on suurten haasteiden edessä. Ilmasto kuumenee, luontokato etenee, väestö ikääntyy, uusia osaajia tarvittaisiin monelle alalle, työttömyys kasvaa. Missä viipyvät hallituksen toimet näihin haasteisiin? Turvallisuustilanne vaatii lisäpanostuksia. Me kaikki näemme kuitenkin lähes kaikki valiokunnan kuulemat asiantuntijatkin, että yrityksille ja suurituloisille tehtävät veroalet ovat tässä kohtaa kestäättömiä.

Yhteiskunnan vakautta eivät myöskään auta heikompiin kohdistuvat leikkaukset. Kasvua ei tule, jos koulutuksen laatua ja osallistumisastetta ei saada nostettua edes OECD-maiden keskitasolle.

Oikeastaan haluaisin kysyä hallitukselta: siellä on pientä panostusta uusiin korkeakoulujen aloituspaikkoihin, mutta mistä se 100 miljoonan rahoitus tulee, kun samaan aikaan sieltä korkeakouluilta tehdään myös isoa leikkausta perusrahoituksesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

16.35 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Kun tässä oppositiota on syytetty halvasta populismista ja tyhjästä papereista, niin halpaa populismia ei ole se, mitä edustaja Mäkinen omassa puheenvuorossaan toi esille tästä Valtion tarkastusviraston arviosta. Eli 1) hallitus ei esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi. 2) Nämä puoliväliriihen tekemät päätökset, mitä teitte, heikentävät julkista taloutta. Ja 3) tälle puolustusmenojen kasvattamiselle on hyvät perusteet. Me kaikki sen hyväksymme, mutta niiden rahoittamiselle ja menojen uudelleenpriorisoimiselle pitää kehittää suunnitelma. Me olemme oppositiosta tuoneet esille sitä, miksi me emme suunnittele yhdessä, parlamentaarisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Ja vielä, rouva puhemies — lyhyt on tämä minuutin puheaika: Tähän maahan tarvitaan kasvua, tarvitaan verokannustimia investointien ja työllisyyden vahvistamiseksi. Miksi hallitus ei katso pienten ja keski suurten yritysten suuntaan näissä verokannustimissa? Te annatte verokannustimia isoille yrityksille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen ja sen jälkeen edustaja Lohi ja sitten ministereille vastauspuheenvuorot. — Edustaja Mikkonen.

16.36 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee varsin heikkoa ilmasto- ja luontopolitiikkaa, ja yksi peruste on ollut se, että rahaa ei ole, nyt niihin ei voi panostaa. Sen takia ihmettelen kyllä suuresti, miksette käytä niitä verotuksellisia keinoja, miksette hyödynnä niitä. Esimerkiksi maankäytön muutosmaksu olisi yksi keino, jolla voisimme niin vähentää luontohaittoja kuin myös huolehtia siitä, että esimerkiksi metsää ei kaadeta liikaa, jotta meidän hiilinielumme ja -varastomme säilyisivät paremmin. Selkeä ilmastotoimi. Miksi te edelleen pidätte yllä teolliselle puunpoltolle veroetua? Miksei sitä vähennetä? Nyt ohjautuu tukkipuutakin polttoon. Aivan järjetöntä. Miksi ette kiertotaloutta edistä veroratkaisuilla, jäteveron laajennuksella, kertakäyttöpakkausten pakkausverolla, neitseellisten maamassojen verolla? Nämä kaikki edistäisivät myös luonto- ja ympäristötoimia ja toisivat rahaa valtion kassaan. Sen sijaan te olette turpeen veroa alentaneet, fossiilisia polttoaineveroja alennatte, metsävähennystä kasvatitte — kaikki keinoja, jotka vievät väärään suuntaan, kun mietitään ilmasto- ja luontotoimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän pitkän ja minusta osittain myös hyvän debatin, voi sanoa, johtopäätöksenä voi todeta, että Suomen velkaantuminen jatkuu. Se on yhteinen ongelma. Sopeutustoimet, joita on tehty, näyttävät riittävän noin kahden ja puolen miljardin tasoon tällä vaalikaudella. Osa vaikuttaa tulevilla vaalikausilla, ja siksi tarvittaisiin nytten edustaja Zyskowiezin mainitsemaa parlamentaarista yhteistyötä, jossa luodaan, kuten edustaja Kalli totesi, ne tietyt reunapaalut kestävän talouden tielle.

Miksi näin on? Sanoisin niin, että Suomelta puuttuu nyt semmoinen yhteinen tarina, näkemys tulevaisuudesta, mikä on Suomi 2030. Yksi, joka voisi olla osa sitä tarinaa, on se, että me lähtisimme Suomesta rakentamaan tekoälyn hyödyntämisen, voi sanoa, kärkimaan maailmassa. Tapasin vasta ikäihmisten hoivayrityksen, joka oli ottanut sinne raportointiin, joka vei aikaisemmin 20 minuuttia hoitajilta joka päivä, tekoälyn käyttöön. Nyt he säästivät 13 minuuttia, ja se voidaan käyttää ikäihmisten henkilökohtaiseen kohtaamiseen sinä päivänä. Tämä on vaan esimerkkinä siitä, että meillä on valtavat mahdollisuudet. Lähdetään rakentamaan yhteistä tarinaa Suomelle ja tehdään siitä totta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala, kolme minuuttia.

16.39 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Nyt on tullut niin paljon kysymyksiä, että en valitettavasti kolmessa minuutissaan kaikkea varmasti ehdi, mutta yritetään jonkun verran.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Täällä on tullut ihan hyviä puheenvuoroja liittyen tähän, että meillä on iso haaste se, että valtionvelka on kasvanut jo pitkän aikaa liian suureksi, ja siitä johtuen, totta kai, meidän korkomenot ovatkin kasvaneet ihan massiivisiksi. Ennustetaan, että korkomenot tulevat olemaan jopa viisi prosenttia valtionhallinnon kokonaismenoista vuonna 29, ja nimenomaisesti korkomenojen kasvu ja toisaalta näiden puolustusmenojen kasvu ovat ne keskeisimmät syyt sille, miksi meidän velkaantuminen tällä kehyskaudella, sinne vuoteen 29 asti, tulee näiden arvioiden mukaan vielä jatkumaan liian voimakkaana, ja se on se suurin syy siihen, miksi tämä tilanne on hankala. Mutta kuitenkin tämä hallitus tekee pysyvien menojen selkeitä alennuksia — se on otettava huomioon — toisin kuin edellinen hallitus, pysyviä menoja lisättiin silloin. Tässä on se suuri ero, että me pyrimme taittamaan kyllä myös pysyvien menojen kasvua, hillitsemään sotea, mistä varmasti ministeri Ikonen tässä puhuu vielä lisää.

Sitten haluan nostaa nyt myös tästä veropolitiikasta sen, että täällä puhutaan kovasti siitä, että verot olisivat ikään kuin vain tällainen staattinen tulonsiirto joltakin ihmisryhmältä toiselle, kun me varta vasten tiedämme, että kyllä näillä veroilla on myös selkeitä kannustinvaiikutuksia. Sen takia on aivan luonnollista, että lasketaan tutkimustietoon perustuen näille myös dynaamisia vaikutuksia. Toisin kuin täällä on väitetty, että nimenomaan nämä niin sanotut rikkaiden veronkevennykset tehtäisiin velaksi, niiden osalta täytyy sanoa, että me näemme naapurimaastamme, että on erittäin hyvää tutkimusnäyttöä siitä, että nimenomaisesti ne maksavat itsensä keskipitkällä aikavälillä takaisin, koska erityisesti siinä ihmisryhmässä nämä korkeammat marginaalit johtavat vähentyvään työntekoon. Ne eivät välttämättä johda lisätyöllisyyteen, mutta lisääntyviin työtunteihin, ja silloin työn kautta maksettavat veroeurot, joita mekin haluamme lisää tietenkin, eli ne verotulot kasvavat samaan aikaan, kun verotusta sinällään kevennetään.

Me haluamme luoda tähän maahan sellaista dynamiikkaa, että yritykset haluavat investoida, saavat uskoa tulevaisuuteen ja sitä kautta haluavat työllistää. Ja nyt kun katsotaan puoliväliriihen jälkeistä vaikkapa yrittäjägallupia, niin puolet yrityksistä kertoo, että puoliväliriihen päätösten ansiosta he aikovat investoida, he ovat lisänneet heidän investointihalukkuuttaan, ja tätä me nimenomaan haluamme tehdä. Eli hallituksen tahtotila on nimenomaisesti luoda tähän maahan kasvua, uskoa tulevaisuuteen, lisää investointeja ja sitä kautta niitä työpaikkoja. Hallitus ei niitä työpaikkoja itse pysty luomaan.

Sitten muutama ehkä semmoinen nopea korjaus, eli nimenomaan muutamia näitä toimia, mitä edustaja Mikkonen täällä nosti esiin: Hallitushan on edistämässä nimenomaan esimerkiksi jäteveron laajennusta. Siitä linjasimme myös puoliväliriihessä, että se tehdään. Yritimme myös saada sitä hiukan nopeammassa aikataulussa toteutettua, mutta siinä on varmasti edettävä hieman vaihteittain, ja se etenee joka tapauksessa. Sillä voidaan edistää kiertotaloutta nimenomaisesti, kuten täällä todettiin.

Sitten ilmastopolitiikasta. — Valitettavasti nyt kolme minuuttia on kulunut. — Sanon ihan vain sen lyhyesti tästä, eli kyllä me edistämme myös kustannustehokkaita päästövähennystoimia, ja sen vuoksi ajamme myös vahvasti sitä, että tämän päästövähennyspolun pitää jatkua. Euroopan unionin tasolla tehdään kaikista kustannustehokkaimmat päästövähennystoimet, ja esimerkiksi päästökaupassa nähdään, kuinka hyvin se on toiminut: kun annetaan yrityksille se signaali, että tämä on se suunta, mihin me menemme, silloin uskaltaaan myös investoida niihin puhtaisiin teknologioihin. [Krista Mikkonen: Laskette fossiilisten veroja!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

16.43 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi näihin kysymyksiin julkisen talouden tuottavuudesta, mitä täällä on noussut esiin. Kävin juuri äsken puhumassa Suomen kuntajohtajille, ja kuntajohtajilta tuli vahvaa viestiä myöskin siitä, että on tärkeää, että jatketaan norminpurkua.

Me olemme tässä hallituksessa tehneet, voi sanoa, historiallista norminpurkua kuntien taloudellisen liikkumatilan lisäämiseksi. Saimme kunnilta — olikohan se 468 — kuitenkin vajaa 500 ehdotusta erilaisiksi norminpurkutekemisiksi. Näistä noin 100 on jo edennyt joko kokonaan tai osittain, ja edelleen meillä on 100 kappaletta työn alla normien purkamiseksi. Pidän tätä kyllä mittakaavana ihan historiallisen kovana. Siellä on toki niitä arvovalintoja, joista haluamme pitää kiinni, mutta ennen kaikkea haluamme luoda liikkumatilaa kuntatalouteen, ja tämä on yksi semmoinen väline saada siellä tuottavuutta aikaan.

Vastaavalla tavalla hyvinvointialueitten puolella meillä on ollut niin sanottu hukkatyöryhmä, joka on siellä hakenut myöskin tällaisia jäykistäviä normeja, joita vapauttamalla voidaan sitten antaa tilaa hyvinvointialueille toimia entistä fiksummin. Kyllähän hyvinvointialueilla on tehty todella paljon töitä. Siellä on myöskin itse haettu uudenlaisia toimintamalleja, liikkuvia palveluita, digitaalisia palveluita, monia tällaisia tuottavuutta lisääviä työtapoja, ja se näkyy esimerkiksi siinä, että hyvinvointialueet ovat saaneet menojensa kasvun painettua sinne pariin kolmeen prosenttiin. Jos ajattelemme, millä kulmakertoimella menojen kasvu on hyvinvointialueilla tapahtunut aiempina vuosina, niin voin sanoa, että tämä on ihan todellinen käänne siinä, miten on saatu kustannuksia hillittyä.

Edelleen valtionhallinnon puolella me teemme myöskin paljon, ja nythän tässä valtionhallinnon puolelle kohdistui vielä uusia säästötoimia. Myöskin siellä haetaan tätä tuottavuustyötä monella tavoin. Investointeja priorisoidaan, mutta ennen kaikkea on tehostettu jo paljon esimerkiksi kiinteistöjen käyttöä. Edistämme yhteiskäyttötiloja valtionhallinnon toimijoitten välillä niin alueilla kuin täällä valtakunnallisestikin. Suomi-pisteistä itse asiassa tiedotimmekin juuri tällä viikolla valtiovarainministeriön osalta. Eli kokoamme myöskin valtionhallinnon alueellisia asiointipisteitä yhteen, teemme asioinnin ihmisille mahdollisimman helpoksi ja samalla saamme myöskin kehitettyä tuottavuutta ja kevyemmin tuotettua näitä julkisia palveluita siellä paikallisesti. Edelleen ovat myöskin nämä hallinnon uudistukset. Aiemmassa puheenvuorossani mainitsin tämän aluehallintouudistuksen, sillä taas haluamme esimerkiksi luvitusta sujuvoittaa, ylipäätään palveluita ja tekemisen tapoja sujuvoittaa. Tuomme viranomaisia yhteen ja haemme tämmöisiä niin sanottuja liinattuja toimintamalleja sen kautta. Se on iso mahdollisuus hakea uudenlaista, sujuvampaa tekemistä.

Julkisen johtamisen kehittämiseen meillä on ihan erityinen työryhmä, koska johtamisellaan me mahdollistamme tätä kaikkea. Myöskin tuottavuuden kehittämistä viemme eteenpäin. Digin esteitä puretaan, viemme eteenpäin ensisijaisesti digitaalista asiointia. Nämä ovat kaikki näitä tuottavuustoimia. Ja kun täällä nostettiin sitten vielä esiin tekoäly, niin meillä oli juuri tällä viikolla pääministerin kutsumana tekoälyn tällainen pyöreä pöytä, ja todellakin me haemme Suomessa edelläkävijyyttä tässä tekoälyn hyödyntämisessä, niin elinkeinoelämän puolella kuin sitten meillä julkisessa hallinnossa. Saimmepa me viime talvena yhden tunnustuksenkin kansainvälisesti, World Governments Summitissa, meidän digitaalisista palveluistamme. DVV:n Suomi.fi sai tunnustusta ihan globaalisti tästä. Jatketaan sitä hyvää kehitystyötä, jota olemme tällä saralla tehneet. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen.

16.46 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, rouva puhemies! Edustaja Siposen kysymykseen nyt ensimmäisenä — käyn tätä listaa eteenpäin: Eli erittäin tärkeä kysymys, joka puhututtaa eduskunnassa paljon. Tällä hetkellä meillä on itse asiassa nyt hankintalakiin valmisteilla erittäin suuri uudistus, jonka on tarkoitus tulla eduskuntaan tulevana syksynä, ja sen yhteydessä käydään nyt erityisesti läpi tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön kanssa nimenomaan elintarvikkeiden hankintoihin liittyviä kysymyksiä. Ne liittyvät aika pitkälti myös huoltovarmuuskysymyksiin, mutta joka tapauksessa me käymme läpi sen, millä tapaa näitä kysymyksiä otetaan huomioon nyt pykälien valmistelussa.

Yhtenä ehkä konkreettisena asiana myös se, että kun lainsäädännössä tullaan esittämään myös muutoksia vaikka hankintojen pilkkomiseen, niin tämän on taas yksi tapa ikään kuin päästä vahvemmin käsiksi tähän kysymykseen. Mutta ennen kaikkea on myös näin, että mikäli kunnissa ei ole riittävän vahvaa omaa hankintaosaamista, niin vaikka lainsäätäjät tekee millaisia temppuja, me emme pääse maaliin. Tässä on tärkeää myös pitää huolta siitä, että kunnat tekevät itse järkevällä tavalla hankintoja, jolloin myös niiltä paikallisilta tuottajilta ja lähialueilta voidaan hankkia niitä puhtaita, hyviä elintarvikkeita vaikka sitten kouluihin tai muualle julkiseen hallintoon. Mutta tämä on yhdessä jaettu huoli, ja tähän voidaan mieluusti palata sitten vielä myöhemmässä vaiheessa.

Edustaja Sarkkinen kysyi pitkäaikaistyöttömyydestä — kysymys ja teema, joka jakaa meitä kaikkia. Ne luvut ovat erittäin huolestuttavan näköisiä tällä hetkellä, ja on totta kai selvää, että ei ole mitään yhtä tiettyä hopealuotia, yhtä nopeaa ratkaisua, vaan tarvitaan ennen kaikkea vahvoja palveluita. Nämä henkilöt tarvitsevat selkeästi enemmän TE-puolelta myös tukea ja neuvontaa. Tämän takia tulen esittelemään eduskunnalle tulevana syksynä myös lainmuutoksen, jolla annetaan myös joustoa näille uusille työllisyysalueille palveluitten järjestämiseen. Toisin sanoen siis painopistettä voidaan siirtää sellaisista henkilöistä, jotka tarvitsevat selkeästi vähemmän neuvontaa, opastusta ja tukea, taas vaikka pitkäaikaistyöttömien tukemiseen ja heihin panostamiseen. Pidän sitä kaikinensa aika perusteltuna.

Meillä on oma työ myös käynnissä ministeriössä pitkäaikaistyöttömyyteen liittyen, ja meidän on tarkoitus viedä eteenpäin näitä toimenpiteitä vielä tämän vuoden aikana kaikinensa. Mutta voin sanoa näin, että kaikki ne toimenpiteet, millä hallitus tähtää siis luomaan vahvempaa talouskasvua tai edellytyksiä Suomeen tai millä tapaa tässä rakennetöitä viedään eteenpäin, kaikki yhtäältä auttavat myös siinä, millä tapaa pitkäaikaistyöttömyyteen päästään kiinni.

Sitten täällä tuli kysymys myös bkt-tasosta puolustukseen liittyen. Sanoisin asian näin, että kun olen paljon päässyt kiertämään myös suomalaista pk-kenttää läpi, niin jos ja kun puolustuspanostuksia tullaan merkittävästi kasvattamaan, niin sehän on merkittävä mahdollisuus myös Suomelle, koska kannattaa muistaa se, että meillä on tietysti myös hyvin laajoja, vahvoja, suuria yrityksiä, jotka toimivat tässä kentässä, mutta sen päälle on valtava määrä myös alihankintaa, jota, voi väittää, tehdään aika monen, myös teidän maakunnan alueella pienemmissä teknologiapuolen yrityksissä. Nämä kaikki yritykset myös hyötyvät siitä, mikäli tämä koko teollisuudenala lähtee nousuun, ja näen tässä myös erittäin merkittävää potentiaalia koko Suomen tason kasvulle.

No, sitten tuli esille tämä epäisänmaallisuus. Hyvät kollegat, minä hyväksyn monenlaisia kritiikkiä tässä salissa, olen sen valmis ottamaan vastaan, mutta sitä minä pidän aika epä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

oikeudenmukaisena ja oikeastaan asiattomana, että tässä salissa käytetään semmoista puhetta, että joku täälläolijoista, kollegoista, veisi eteenpäin näitä päätöksiä viitaten epäisänmaallisuuteen. Ehkä jätän tämän tähän näin, mutta me olemme kaikki isänmaallisia suomalaisia. Meillä on erilaisia poliittisia tavoitteita, mutta joka tapauksessa toivon, että täällä myös voidaan käyttää asiallista kieltä tältä osin. [Timo Suhonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mitä totesitte vientimallista, totean loppuun sen, että itse asiassa tästä huolesta, mikä on noussut esille eduskunnassa aikaisemmin, nyt nähdään liittokierroksen jälkeen, että tämä uhkahan ei ole toteutunut millään tavalla. Siis lainsäätäjä ei ole estänyt tai rajoittanut osapuolten mahdollisuuksia sopia työehdoista vaan on nimenomaan luonut valtakunnansovittelijalle selkänoraa, jota hän on taas vastaavasti toiminnassaan käyttänyt. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] Kuten aikaisemminkin, on näin, että viennin avaus on määrittänyt tämän yleisen palkankorotusten tason. Tämän päälle nyt siis, rouva puhemies, julkisella sektorilla on päätetty neuvotella erillisestä palkkaohjelmasta, joka nimenomaan hyödyttää julkisen sektorin naisvaltaisia aloja. Joten todettakoon tämä myös pöytäkirjaan, että nämä huolet, mitä on tuotu esille aikaisemmin, eivät pidä myöskään paikkaansa.

Rouva puhemies! Jatkan mielelläni tietysti kansanedustajien kanssa vahvempaa yhteistyötä tästä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministereille. — Nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Valkonen.

16.51 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta. On ilmeistä ja jaettu tilannekuva, että Suomen taloustilanne on ehdottoman vaikea ollut viime vuosina, jo pidempään ja on myös tulevaisuudessa. Työtä riittää. Talouskasvun puute on todennäköisesti suurin Suomen hyvinvointia tulevaisuutta uhkaava yksittäinen tekijä. Se on meidän koko yhteiskunnan akilleskantapää. Samoin julkisen talouden kuntoon laittamisessa riittää urakkaa, ja tämä työ tulee kestäväksi. Mikään kansakunta ei ole onnistunut verottamaan tai leikkaamaan itseään vauraaksi. Talouskasvun aikaansaaminen on elintärkeää, oli huolissaan sitten verotasosta, julkisista palveluista tai velkaantumisesta — ja mielellään näistä kaikista.

Tästä syystä Orpon hallitus on tehnyt poikkeuksellisen paljon poikkeuksellisen kunnianhimoisia talousuudistuksia niin työmarkkinoilla, sosiaaliturvassa, investointien luvituksessa kuin uusimpana verotuksessa ja niin edelleen. Lukemattomia toimenpiteitä. Jopa 600 isosta ja pienemmästä toimenpiteestä on päätökset — toimeenpanoa tietenkin riittää. Siis ajatelkaa, että tämän hallituskauden alkaessa Suomessa oli vuosikymmeniä ollut laillista lakkoilla poliittisista syistä työnantajaa vastaan, rajoituksetta. Täysin aikansa elänyt eriskummallinen rakenne, jolle on nyt tehty ajanmukaiset pelisäännöt, [Lauri Lylyn välihuuto] mikä parantaa Suomea investointiympäristönä, mikä parantaa työmarkkinoiden ennustettavuutta ja mikä on ennen kaikkea yksittäisille yrityksille kohtuullisempi tilanne.

Lyhyellä aikavälillä taloussuhdanne tietenkin määrittää, mihin työllisyys, talouskasvu ja julkinen talous kulkevat, ja maailmantilanne on ollut erittäin poikkeuksellinen useita vuosia. Ensin meillä oli koronakriisiä, sen jälkeen tuli inflaatiokriisiä, koronnouksia, päälle Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaan, ja nyt meillä on käsissämme Trumpin aloittama epävarmuuden aikakausi muun muassa kauppapolitiikassa. Vientimarkkinat ovat alavireiset, Saksa on erittäin vaikeassa taloustilanteessa, ja monia muita tekijöitä, kuten vaikkapa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Lähi-idän kriisi. On ilmiselvää, että nämä asiat juuri tällä hetkellä vaikuttavat paljon enemmän kuin mitkään hallituksen toimenpiteet.

Pitkällä aikavälillä taas talousrakenteet ovat ehdottoman tärkeitä, ne poliittiset päätökset, jotka määrittävät pelisääntöjä, joilla meidän yritykset, yksityishenkilöt ja muut taloudelliset toimijat pystyvät Suomessa toimimaan, rakentamaan tulevaisuutta, kasvua. Ja takuuvarmasti nämä rakenteelliset uudistukset, joita nyt tehdään ja joita Suomessa olisi pitänyt tehdä jo vuosikymmeniä sitten, tulevat parantamaan meidän talouden suorituskykyä, Suomen kilpailukykyä ja suomalaisten yritysten pärjäämistä maailmalla [Tuomas Kettunen: No, ei siltä näytä!] ja nostamaan työllisyyttä. Paraneva kansantalouden suorituskyky on ainoa keino, jolla me myös realistisesti saamme aikanaan velkaantumisen taistuttuaan. Toki myöskin menotyökalua varmasti tarvitaan.

Nyt onneksi näyttää siltä, että taloustilanne on kääntymässä myöskin suhdanteen osalta. Kaikki ennustelaitokset lähtevät siitä, että tämä vuosi on jo maltillisen kasvun vuosi: [Tuomas Kettunen: 0,5 prosenttia!] taantuma on takana, ostovoima kasvaa, palkankorotuksista on sovittu, korot ovat laskeneet, laskevat mahdollisesti vielä hieman lisää, inflaatio on taittunut, ja myöskin monessa yrityksessä nähdään selvää investointihalukkuutta. Eli valoa tunnelin päässä on. Tämän päättyvän taantumun ei pidä nyt antaa ollenkaan häiritä sitä pitkäjänteistä työtä, jota ollaan tekemässä.

Arvoisa puhemies! Suomella on valtavat mahdollisuudet monilla toimialoilla. Muun muassa kvanttiteknologiassa, puhtaassa siirtymässä, puolustusteollisuudessa, laivanrakennuksessa, peliteollisuudessa, matkailussa ja monilla, monilla muilla toimialoilla Suomi voi olla ihan maailman kärkeä. Meillä on mahdollisuuksia osallistua tämän koko maapallon ongelmien ratkaisemiseen todella merkittävällä tavalla. Me ollaan turvallinen yhteiskunta. Me ollaan koulutettu yhteiskunta. Me ollaan oikeudenmukainen yhteiskunta. Me ollaan myös tietyillä mittareilla onnellinen yhteiskunta. Tämä yhteiskunta — hieno, pitkään rakennettu Suomi — tarjoaa hyvän pohjan kaikenlaisille yrityksille kasvaa ja mennä eteenpäin, [Puhemies koputtaa] tämän hallituksen talousuudistusten myötä vielä paremman. [Tuomas Kettusen välihuuto] Samoin tämä yhteiskunta tarjoaa ihmisille hyvän ympäristön rakentaa omaa onneaan. Ja vaikka meillä on takana [Puhemies koputtaa] lähes 20 vaikeaa vuotta, niin Suomi pärjää ja menestyy jatkossakin, kunhan me uskallamme uudistua. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Uudistustahan se on sekin, että työsuhteyttä poistetaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

16.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä muistaa, että julkisen talouden suunnitelmalla vahvistetaan Suomen tulevaisuuden selkärankaa — työtä, turvallisuutta ja talouden kestävyyttä. Me perussuomalaiset pyrimme siihen, että lapsemme eivät peri ylivelkaantunutta valtiota, joka ei enää pysty turvaamaan kansalaistensa hyvinvointia. Suomi on elänyt liian pitkään velaksi. Nyt hallitus tekee niitä toimia, joita moni aiempi hallitus on väistellyt. Sopeutustoimien yhdeksän miljardin kokonaisuus ei ole helppo eikä kivuton tehtävä, mutta se on välttämätön. Vaihtoehto olisi hallitsematon ja loputon velkakierre, jossa korkomenot yksin syövät koulutuksen, poliisin ja peruspalvelut alta. Jo nyt korkomenot ylittävät reilusti poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen yhteismäärärahat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden tervehdyttämisen rinnalla on kuljettava työllisyyden polku. Hallitus ei ole jäänyt katselemaan työttömyyden kasvua tumput suorina vaan on toteuttanut rakenteellisia uudistuksia, jotka nostavat työllisyyttä pitkällä aikavälillä noin 90 000 henkilöllä. Mutta tämä ei tietenkään tapahdu yhdessä yössä. Suunta on kuitenkin oikea. Tällä linjalla tulisi myös tulevan hallituksen jatkaa, ja ylivaalikautisesti vielä pidemminkin aikaa. Työnteon kannustimia on vahvistettu, työmarkkinoita joustavoitettu ja yrittämisen esteitä purettu.

Samaan aikaan tuemme heitä, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea. Hyvinvointivaltio kestää vain, jos kaikki kykenevät osallistuvat sen rakentamiseen. Erityisesti haluan nostaa esiin hallituksen päätöksen selvittää nuorten, alle 29-vuotiaiden palkkaamisen helpottamista. Tässä ryhmässä on paljon potentiaalia, joka uhkaa muuten jäädä käyttämättä. Säästövapaiden käyttöön liittyvä päätös taas selkeyttää työnantajan mahdollisuuksia suunnitella lomia työpaikan tarpeen mukaan, ja juuri tällaisia käytännönläheisiä toimia tarvitaan.

Perussuomalaisille turvallisuus on tärkeä arvo. Siksi olemme tyytyväisiä siihen, että puolustusmenot nousevat suunnitelmakauden loppuun mennessä jopa kolmeen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tämä ei ole mikään ideologinen valinta. Se on välttämättömyys muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Myös sisäistä turvallisuutta on vahvistettu muun muassa poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen määrärahoja kasvattamalla. On ymmärrettävää, että ellemme turvaa kaikkein tärkeimpiä asioita, voimme menettää kaiken. Tässä hallitus tekee juuri sitä, mitä kansalaiset toivovat.

Vaikka säästöjä on tehtävä, me perussuomalaiset pidämme tärkeänä, että ne kohdistuvat oikein. On kestävämpiä, että julkisella rahalla ylläpidetään järjestöjä, jotka edistävät ideologisia tavoitteita ja jopa halveksivat suomalaista kulttuuria ja kyseenalaistavat koko suomalaisuuden olemassaolon. STEA-avustusten leikkauksissa on otettava tiukka linja: erilaisista sairauksista kärsivien vertaistukijärjestöjä pitää tukea, mutta verorahoja ei enää ohjata intersektionaalisen huuhaan levittämiseen. [Laura Meriluoto: Leikkaukset osuvat kaikkiin!]

Arvoisa rouva puhemies! Julkinen talous ei ole talousteoreetikkojen harjoituslupa vaan kansakunnan toimintakyvyn kivijalka. Hallituksen linja on selvä: Suomi nousee työllä, yrittämisellä sekä turvallisuudella ja terveellä taloudella. Me perussuomalaiset olemme ylpeitä siitä, että olemme mukana tämän suunnan rakentamisessa. Sitä tulisi jatkaa myös seuraavien hallitusten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.02 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan tämän puheenvuoron kannattamalla edustaja Eskelisen tekemää esitystä, että SDP:n vastalause otettaisiin pohjaksi käsittelyssä. — Tällä on niin monta asiaa, että pitää heti aloittaa tällä, jottei se vain unohdu.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pärjännyt ja rakennettu yhteistyöllä, ja aina vaikeista tilanteista ja tapahtumista huolimatta on yritetty nousta muutamilla sellaisilla asioilla, jotka ovat olleet meille tyypillisiä. Aina kun on ollut isoja kriisejä — itsenäisyyden alkuaikoina, toisen maailmansodan jälkeen, 90-luvun lamasta selvitäksemme, ja ajattelisin, että tänä päivänä on yhtä ison luokan kriisi, kun on tämä taloustilanne ja epävarmuus on aika iso — meillä on ollut neljä sellaista keskeistä asiaa, jotka ovat olleet niissä kaikissa ratkaisuissa yhtenä keskiönä: 1) pidetään kaikki mukana, 2) koulutukseen ja osaamiseen on panostettu, 3) uutta tekniikkaa ja sen sovellutuksia on aina nostettu, ja 4) yhteistä sopimista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

on harrastettu erittäin paljon. Nämä ovat olleet niitä keskeisiä palikoita, joilla Suomea on kriiseistä nostettu ylös, ja tämä aina kannattaa muistaa. Toivon, että tämä nykyhallitus ottaisi näistä kopin, koska nyt näyttää siltä, että tätä eriarvoistamista tehdään liian paljon ja viedään toiseen suuntaan. Näitä neljää peruspilaria ei pitäisi tässä unohtaa.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on monta kertaa puhuttu velan määrästä ja koroista. Tuossa äsken jo muutaman sanan siitä sanoin. Totean vain, että silloin kun Sanna Marinin ja Rinteen hallitukset aloittivat, 109,5 miljardia oli velkaa 30.6.2019 Valtiokonttorin mukaan, ja kun hallitukset lopettivat neljä vuotta myöhemmin, sitä oli 151,2 miljardia, eli 41,7 miljardia oli tullut sinä aikana lisää, ja nyt siitä hetkestä, kun lopetettiin, tämän vuoden loppuun näyttää tulevan 183 miljardiin valtionvelka, eli 31 miljardia on kasvanut tämän Orpon—Purran hallituksen aikana. Eli täällä syytetään koko ajan Sanna Marinin hallitusta, mutta tästä 180 miljardista Sanna Marinin ja Rinteen hallitusten oli noin 40 miljardia. Loppu on sitten myös sellaisten hallitusten, joissa kokoomus on käytännössä koko ajan ollut. Eli pidetään tämä kokonaisuus mielessä.

Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo Suomen talouskehitystä, niin kun tässä käytiin sitä keskustelua, vertasin Ruotsin, Tanskan ja Viron talouskehitykseen, mitä ennustetaan tälle vuodelle ja ensi vuodelle, ja siellä erityisesti Tanskassa on selvästi korkeammat luvut kuin Suomessa ja Ruotsissa ja Virossakin on korkeammat talouskehitysluvut kuin Suomessa, ja ne ovat kuitenkin tässä samassa suhdanteessa toimivia talouksia ja lähellä meitä, niin että kyllä meidänkin pitää pystyä parempiin lukuihin, kun tällä hetkellä puolta prosenttia ennustetaan. Hallitus täällä todistaa, että on tehnyt valtavan määrän kasvupäätöksiä — 600 kasvutoimea, todisti edustaja Paasi — ja tulokset ovat tällaisia. Niitä ei ole tullut. Risto Murron työryhmän työtä laitetaan vasta liikkeelle, ja hallitus on istunut kaksi vuotta näitten kasvutoimiensa kanssa ja ei ole saanut enempää ratkaisuja aikaiseksi. Meillä on kasvu aneeminen, ja se on meidän akilleenkantapää. Se johtaa siihen, että meillä on työttömien määrä yli 320 000:ssa ja jokaista avointa työpaikkaa kohti on vähintään kymmenen työnhakijaa. Meidän pitää saada avoimia työpaikkoja ja tuottavuutta kasvatettua, ja siellä keinovalikoimassa osaamiseen panostamisen pitäisi olla keskiössä. Nyt hallitus tekee tältäkin osin väärää politiikkaa, leikkaa osaamisesta, kun juuri nyt pitäisi osaamiseen panostaa. Niin kuin tuossa aloittaessani totesin, meidän vahvuuksia on ollut, kun osaamiseen ja koulutukseen on panostettu. Niillä kriiseistä on tultu ylös, ja pitämällä kaikki mukana. — Kii-tos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

17.07 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vaalikauden puoliväli on nyt ohitettu. Hallitusohjelman hyvistä kirjauksista huolimatta todellisuus on valitettavasti toinen, asiat eivät ole edenneet toivottuun suuntaan. Sen sijaan Orpon hallituksen talouspolitiikan jäljet ovat karua luettavaa: kasvanut ja edelleen kasvava valtionvelka, ennätyksellinen työttömyys ja ehkä vakavimpana luottamuslama. Tässä todellisuudessa varmasti kaikki toivomme suunnanmuutosta parempaan. Tavoite on yhteinen: ihmisille töitä, toimeentuloa ja tulevaisuuskasvua, sillä ilman luottamusta tulevaan kasvu ei saada aikaan. Valitettavasti hallituksen valitsema tie ei siihen johda, sillä luottamusta ei vahvista politiikka, jossa valoisampaa tulevaisuutta tarjoillaan vain harvoille eli niille, joilla on paksu lompakko. Tämä olisi Orpon ja Purran syytä ymmärtää. Nykylinja ei ole kestävä, ei taloudellisesti eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

inhimillisesti. Hyvinvointiyhteiskunnan tarina pitää kirjoittaa tiukkoinakin aikoina tavalla, jossa kaikki pidetään mukana.

Arvoisa puhemies! Luottamuksen palauttamisen nimissä keskusta edellyttää, että tuloveron kevennykset näkyvät hallituksen esittämää selvemmin tavallisten keskituloisten lompakossa. Ostovoiman ja kotimaisen kulutuksen tukeminen ja sitä kautta talouskasvun vauhdittaminen eivät onnistu, jos kevennykset valuvat vain kaikkein suurimpia työ- ja eläketuloja nauttiville. Toisin sanoen, kun veronalennuksiin on Orpon ja Purran mielestä varaa miljardimittaluokassa, on väärin, että ne eivät riittävästi kohdennu tavallisille suomalaisille. Vaikutus uhkaa olla jopa päinvastainen, kun toisella kädellä hieman madalletaan tuloverotusta, mutta toisella kädellä sitä kiristetään. Lakkautuslistalle joutuvat niin työhuonevähennys, työsuhdepolkupyörän veroetu kuin työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksun verovähennysoikeus. Tämän lisäksi onnettoman työllisyystilanteen johdosta luvassa on kaiken päälle vielä työttömyysvakuutusmaksujen korotukset, jotka uhkaavat syödä tuloveronalennuksen vaikutusta vielä lisää erityisesti keskituloisilta. Ei tämä hyvältä näytä.

Samalla hallitus jätti voimaan jo aiemmin toteuttamansa kotitalousvähennyksen leikkaamisen. Se on isku mikro- ja pk-yrityksille, ja se ruokkii myös harmaata taloutta. Keskusta palauttaisi kotitalousvähennyksen ehdot ennalleen. Siitä hyötyisivät niin tavalliset palveluita tarvitsevat ihmiset kuin palvelualan yritykset. Talouskin kiittäisi kasvavasta kysynnästä.

Arvoisa rouva puhemies! Epäreilun kohtelun sijaan yritykset tarvitsevat tässä maassa osaamista ja osaajia. Siksi keskusta olisi kohdentanut yhteisöveroalennukset paremmin kasvua ruokkivasti. Olisimme madaltaneet yritysten sisään jätettävien voittojen verotusta enemmän kuin ulos jaettavien. Näin olisi parempi kannuste käyttää voittoa kasvua tukevasti yrityksen osaamisen ja innovaatioiden kasvattamiseen. Myös Murron kasvuryhmä ehdotti muuten yhteisöveron rakenteellisempaa uudistamista, ei siis suinkaan yleistä alen tamista, niin kuin hallitus nyt toimii. Yhteisöverotuksen rinnalla keskusta korottaisi myös yrittäjävähennystä. Nyt miljardiluokan yhteisöveroale kohdentuu vain osalle yrityksistä, ja erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset jäävät kasvuporkkanan ulottumattomiin. Lasku on siis varma, kasvu epävarma.

Luottamusta eivät lisää myöskään hallituksen toimet koulutuskentällä. Tämä maa ei nouse ilman osaajia, ei teollisuudessa, ei hoivassa, ei tutkimuksessa. Silti koko koulutusketju on joutumassa Orpon hallituksen säästöjen kohteeksi. Ensin leikattiin ammatillisesta koulutuksesta, sitten poistettiin aikuiskoulutustuki ja heikennettiin myös vapaan sivistystyön rahoitusta. Nyt kohteena ovat korkeakoulut sekä varhaiskasvatus ja peruskoulut, kun valtionosuuksia leikataan kunnissa. Keskustalle tämä ei käy. Meille saavutettava koulutus ja tutkimus koko maassa ovat sydämenasia.

Arvoisa puhemies! Keskusta on vakavasti huolissaan hallituksen politiikan yhteisvaikutuksista. Kun palveluita ja etuuksia leikataan ilman kattavaa vaikutusarviota, osuvat seuraukset erityisen kipeästi lapsiperheisiin. Lapsiperheköyhyys lisääntyy ja alueellinen epätasa-arvo syvenee. Kasvua ei synny taikalamppu kourassa dynaamisia vaikutuksia toivomalla vaan tekemällä viisasta, vastuullista ja oikeudenmukaista politiikkaa, jossa kaikki suomalaiset voivat tuntea olevansa mukana.

Orpon hallituksen julkisen talouden suunnitelma on pitkälti kohdennuksiltaan kestävä. Viisautta olisi ottaa julkisen talouden ison kuvan suunnitteluun viimeistään nyt kaikki mukaan. Siksi kannatan edustaja Hoskosen tekemää kattavaa vastalauseita 2.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.13 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomen talous on suurien haasteiden edessä, ja tähän vedoten Orpon hallitus on julistanut tärkeimmäksi tavoitteekseen velkaantumisen pysäyttämisen. Sitä ei tällä julkisen talouden suunnitelmalla kuitenkaan tehdä. Kestävät ratkaisut julkisen talouden vakauttamiseksi puuttuvat, ja hallitus keskittyi puoliväliriihesään yritysten ja suurituloisten verotuksen alentamiseen, vaikka sen on todettu heikentävän julkista taloutta.

Erityisen huolestunut olen siitä, että julkisen talouden suunnitelma ei tarjoa kestäviä ratkaisuja myöskään ympäristökriiseihin vastaamiseen ja Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseen. Konkreettiset ilmasto- ja luontotoimet loistavat poissaolollaan. Luonnonvarojen ylikulutusta ei pyritä hillitsemään. Todella laiha lohtu — tai ei lohtu ollenkaan — on se, että Suomen ilmastolakiin kirjattua hiilineutraaliustavoitetta ei sentään ryhdytty romuttamaan. Tavoite ei kuitenkaan riitä, jos sitä kohti ei aktiivisin toimin pyritä. Hallitus on potkinut purkkia eteenpäin lykkäämällä ilmastopolitiikkaa ohjaavia dokumentteja, kuten ilmasto- ja energiastrategiaa, yhä uudelleen. Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla lukee, että energia- ja ilmastostrategian odotetaan valmistuvan keväällä 2025. Kesä on jo hyvässä vauhdissa, mutta edelleen odotetaan.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on maankäyttösektorin tilanne. Hallitus ei esitä mitään uskottavaa suunnitelmaa päästöjen vähentämiseksi ja nielujen vahvistamiseksi. Keskeinen keino on hakkuiden vähentäminen, joka auttaisi ratkomaan hiilinielun lisäksi myös metsäluonnon köyhtymistä. Hallitus toimii kuitenkin tässäkin päinvastaiseen suuntaan kasvattamalla hakkuisiin kannustavaa metsävähennystä ja lisäämällä Metsähallituksen tuloutuspaineita. Myöskään ympäristölle haitallisten tukien purkamiseen ei ole valmiutta, vaikka esimerkiksi teollisen mittakaavan puunpolton veroedun poistaminen olisi keskeinen keino ohjata arvokkaan puuraaka-aineen käyttöä kestävämpään suuntaan ja loisi kannusteen vauhdittaa polttoon perustumattomiin energiantuotantomuotoihin siirtymistä. Muistutan, että Suomi on sitoutunut YK:n biodiversiteettisopimuksessa arvioimaan ympäristölle haitalliset tuet vuoteen 2025 mennessä.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa on toki myös joitain askelia oikeaan suuntaan. Kaivosveron korottaminen ja jäteveron laajentaminen ovat tervetulleita päätöksiä. Hallitus olisi kuitenkin voinut olla rohkeampi. Kierrätysteollisuus on esittänyt jäteveron korottamista 200 miljoonaan euroon, 10 miljoonaa on tähän nähden vaatimaton alku. Pienellä kaivosten jäteverolla saisi kerättyä jopa 100 miljoonaa euroa vuosittain. Kun katsoo hallituksen leikkauslistoja vaikkapa koulutuksesta, kulttuurista tai sotejärjestöiltä, näille miljoonille todella olisi käyttöä.

Ilmastokriisin ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi tarvitsemme näiden yksittäisten, sinänsä tärkeiden toimenpiteiden lisäksi laajemman, johdonmukaisen suunnitelman luonnonvarojen ylikulutuksen vähentämiseen ja ympäristöhaittojen hinnoitteluun. Vihreät ovat esittäneet ja esitämme taas syksyn vaihtoehtobudjetissa kiertotalouden veropakettia, joka ohjaisi yhteiskuntaa ympäristön kannalta kestäväan suuntaan. Meidän on siirryttävä krääsätaloudesta kiertotalouteen ja saatava rajallisista neitseellisistä raaka-aineista enemmän irti. Keinoja kiertotalouden vauhdittamiseksi ovat muun muassa sekoite- ja jakeluvelvoitteet kierrätysmateriaaleille, uusiomaa-ainesten käyttö rakennushankkeissa ja fossiililannoitteiden korvaaminen kierrätyslannoitteilla. Tämä vahvistaisi myös huoltovarmuutta ja lisäisi kotimaista työtä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Ilmaston kuumenemisen ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiset eivät ole asioita, jotka voi siirtää odottamaan parempia taloudellisia aikoja. Niissä onnistuminen on kaiken taloudellisen toiminnan perusta. Vihreiden vastalauseen yksi tärkeimmistä kannanotoista on sen edellyttäminen, että hallitus käynnistää parlamentaarisen työn ekologisten reunaehtojen asettamiseksi talouden kehitykselle sekä talouden kestävyysvajeen taittamiseksi. Tarvitsemme tieteeseen pohjautuvaa, oikeudenmukaista ja vastuullista politiikkaa, joka uudistaa Suomea kohti hiilinegatiivista ja luontopositiivista hyvinvointivaltiota.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Saara Hyrkön tekemää esitystä, että käsittelyn pohjaksi otetaan vihreiden vastalauseen mukainen esitys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

17.17 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Täällä yritetään maalata mustaa valkoiseksi, mutta tosiasia on, että Orpon ja Purran hallitus on epäonnistunut kaikissa keskeisissä talouspolitiikan tavoitteissaan ja nyt uusilla päätöksillään todennäköisesti vain kasvattaa valtionvelkaa entisestään, vaikka velkaantumisen lopettamisen piti olla hallituksen kärkihanke. Myös julkisen talouden suunnitelmasta saatu asiantuntijapalaute on ollut murskaavaa, eikä suotta. Näyttääkin siltä, että muun muassa sosiaali- ja terveystalouteen, koulutukseen ja pienituloisiin kohdistuneiden leikkausten yksi keskeinen tavoite on ollut mahdollistaa rikkaille tehtävät veronkevennykset. Alijäämän ja velan kasvattamista hallitus ei ainakaan selvästi pelkää.

Arvoisa puhemies! Samalla, kun hallitus keventää rikkaiden verotusta, se jatkaa leikkauksia sosiaaliturvaan, koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin. Leikkaamalla kuntien valtionosuuksista hallitus leikkaa varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja toisen asteen koulutuksesta. Nämä leikkaukset vaarantavat myös yhden tämän hallituskauden tärkeimmistä uudistuksista eli oppimisen tuen uudistamisen. Korkeakoulujen perusrahoitukseen on tulossa yhteensä melkein 120 miljoonan euron leikkaukset.

Julkisen talouden suunnitelma pitää sisällään 100 miljoonan euron leikkaukset sosiaalihuoltoon, joiden kohdentamisesta ei edelleenkään ole tietoa. Lisäksi hallitus valmistelee leikkauksia muun muassa vammaispalveluihin sekä vanhusten kotihoitoon. Leikkaus on tulossa myös toimeentulotukeen, siis viimesijaiseen sosiaaliturvaan, samalla, kun työttömyys on kasvanut valtavasti ja muut sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät toimeentulotuen saajien määrää. Hallitus siis maksattaa politiikkansa totaalisen epäonnistumisen vaikeimmasa asemassa olevilla suomalaisilla.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa kuulimme lukuisia ansiokkaita asiantuntijalausuntoja julkisen talouden suunnitelmasta. Näistä esimerkiksi vanhusasiavaltuutetun lausunto oli hyytävää luettavaa. Valtuutettu kertoo, että kaikkein pienituloisimpien iäkkäiden määrä Suomessa on kasvanut ja asunnottomia iäkkäitä on pitkän ajan jälkeen jälleen. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan hallituksen päätetyt ja esitetyt leikkaustoimet kasvattavat pienituloisimpien iäkkäämpien määrää. Yhteisvaikutukseltaan arviolta 15 000 uutta iäkästä henkilöä putoaa kaikkein pienituloisimpaan väestöryhmään. Vanhusasiavaltuutettu on huolissaan myös iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouteen kohdistettavista leikkauksista ja toteaa, että säästösuunnitelmat ovat iäkkäiden oikeuksien näkökulmasta huolestuttavia. Kotihoitoa muutetaan nykyistä enemmän etäkotihoitoksi ja ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitusta lasketaan vielä nykyistä matalammaksi. En

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

ymmärrä, miten kukaan hallituspuolueiden edustaja voi pitää tällaista politiikkaa inhimillisenä.

Arvoisa puhemies! Olen lukuisten muiden suomalaisten tavoin hyvin turhautunut ja surullinen siitä, mitä tämä hallitus on tehnyt ja aikoo tehdä Suomelle ja suomalaisille. Pitkäaikaistyöttömyys lähenee lama-ajan tasoa. Lapsia tippuu köyhyyteen, vanhuksia tippuu köyhyyteen. Ihmiset menettävät kotejaan, leipäjonot kasvavat, jopa viimesijaista sosiaaliturvaa heikennetään. Tämä on seurausta hallituksen sokeasta uskosta omaan oikeistolaiseen ideologiaansa, siihen, että jos vain otetaan rahaa köyhiltä ja annetaan sitä rikkaille, niin kyllä se talous siitä lähtee kasvuun; jos vain leikataan sosiaaliturvaa ja ajetaan ihmisiä taloudelliseen ahdinkoon, niin kyllä heille jostain ilmestyy työpaikka; jos leikataan terveydenhuollosta, niin kaipa ihmiset sitten tajuavat olla sairastumatta. Mutta kuten kaikki tiedämme, tämä resepti ei ole toiminut. Hallituksen olisikin viimeistään nyt aika ottaa laput pois silmiltä ja kuunnella — jos ei oppositiota, niin edes asiantuntijoita.

Arvoisa puhemies! Muun muassa edellä mainituin perustein kannatan edustaja Sarkkisen tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

17.22 **Jari Koskela ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkinen talous on vakavassa epätasapainossa. Velka lähestyy 90:tä prosenttia bruttokansantuotteesta, ja alijäämä pysyy yli kolmen prosentin — korkomenoista nyt sitten puhumattakaan, niistä on täällä jo useassa puheenvuorossa käyty keskustelua. Tämä tilanne on enemmän kuin vakava. Hallitus on vastannut tilanteeseen päättäväisesti. Yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelmassa yhdistyvät talouskurin periaate ja järkevät priorisoinnit.

Ruuantuotannon tukiin ei kohdistu leikkauksia, ja se on oikein. Maatalous ei ole pelkkä budjettirivi, se on osa kansallista turvallisuuttamme. Ilman kotimaista ruokaa olemme kriisissä ja muiden armoilla. Maitotilojen määrä on romahtamassa. Kymmenessä vuodessa 4 000 tilasta voi jäädä jäljelle vain kymmenesosa. Investointeja on helpotettava, sukupolvenvaihdosta on tuettava ja nuorille yrittäjille annettava uskoa tulevaisuuteen. Tilanpidon on oltava mahdollisuus eikä taakka.

Ruuantuotannon hyittyminen näkyy jo. Kaupoissa on ajoittain loppunut kotimainen naudanliha. Ruuantuotannon byrokratiaa on kevennettävä, tukien maksun toimittava ajallaan ja tietojärjestelmien pelattava. Hallinto ei saa olla pullonkaulana. Ratkaisu on markkinoilla: tuottajahintojen on noustava ja elintarvikemarkkinalakia uudistettava. Julkisten hankintojen pitää suosia kotimaista ruokaa etenkin niissä keittiöissä, joissa tarjotaan ruokaa lapsille ja vanhuksille. Itä-Suomessa kyse ei ole vain taloudesta. Siellä ruuantuotanto on myös turvallisuuskysymys.

Metsävähennyksen korotus on tärkeä kädenojennus metsänomistajille. Metsien vastuullinen hoito on osa huoltovarmuutta ja taloutta.

Samalla haluan nyt nostaa esiin edustaja Hoskosen innoittamana turpeen, tämän unohdetun ja lähes jo haudatun voimavaran.

Turve ei ole vain energialähde. Se on osa huoltovarmuutta, osa maatalouden toimintaketjua ja osa kansantaloutta. Turvetta tarvitaan paitsi lämmöntuotantoon myös eläinten kuivikkeisiin ja kasvualustaksi puutarhataloudessa. Turve on kotimainen ja varastoitavissa oleva resurssi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Turve on kuitenkin paljon muutakin kuin vain lämpöä ja kuivikkeita. Kasvuturpeeseen istutetaan puiden taimet, joilla rakennetaan tulevaisuuden hiilinieluja. Lisäksi turve toimii biostimulanttina, ja sitä on jo testattu menestyksellä Etelä-Euroopan kuivilla ja köyhillä mailla tuloksena parempia satoja ja parempaa vedenpidätyskykyä. Tämä avaa aivan uusia mahdollisuuksia vientiin etenkin alueilla, joilla ilmastonmuutos uhkaa vakavasti ruuantuotantoa.

Kuiviketurpeella on ratkaiseva rooli kotieläintuotannon antibioottivapauden ylläpidossa. Se vähentää taudinaiheuttajien leviämistä eläinsuojissa ja tukee siten kansanterveyttä. Maailmanlaajuinen antibioottiresistenssi uhkaa korostaa tämän merkitystä ja avaa samalla mahdollisuuksia turveosaamisen ja turvetuotteiden vientiin.

Turpeesta valmistetaan myös aktiivihiiltä veden- ja ilmanpuhdistukseen. Aktiivihiiltä menee kaupaksi niin paljon kuin Ilomantsissa pystytään tällä hetkellä tuottamaan. Vaihtoehtoisesti sitä voidaan tuottaa myöskin kivihiilestä, ja erityisesti kiinalaiset tekevät tätä.

Tietyissä muodoissa turvetta voidaan hyödyntää jopa eläinrehun lisäaineena. Myös äänieristelevy turpeesta on oiva ratkaisu. Nämä innovaatiot ovat vasta alkua. Turpeen potentiaali on paljon suurempi kuin nykyinen keskustelu antaa ymmärtää. Lääketeollisuus tulee tulevaisuudessa hyödyntämään turpeen ominaisuuksia.

Turvetuotantoa ei pidä arvioida pelkkien päästölukujen kautta vaan nettopositiivisuuden näkökulmasta: miten paljon turpeen käyttö tukee ruokaturvaa, vientiä, eläinterveyttä, hiilinielujen syntyä ja kriisinsietokykyä? Kun hyödyt lasketaan yhteen ja oikein, on selvää, että turpeella on tulevaisuus.

Turpeen alasajo on ollut suuri virhe. Sen seuraukset näkyvät paitsi maaseudulla myös energiakustannuksissa ja kotimaisen tuotannon vaikeutumisena. Meidän on korjattava tämä virhe. Hallitusohjelmassa on puoliväliriihen päätökset turpeesta, ja ne pitää myöskin toteuttaa. Katse kääntyy erityisesti ympäristöministeriöön. Turvetta tarvitaan, eikä sen käytöstä pidä rangaista vaan tukea osana huoltovarmuuden ja viennin kokonaisuutta.

Perussuomalaiset tukevat hallituksen linjaa, jossa maatalous, metsätalous ja huoltovarmuus asetetaan etusijalle. Tämä ei ole ideologiaa, tämä on realismia. Suomalainen ruoka, suomalainen metsä, suomalainen turve ja suomalainen yrittäjyys ovat perusta sille, että tämä maa seisoo omilla jaloillaan kaikissa oloissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

17.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt puoli kautta hallituksen talvalta takana, ja valitettavasti tuo tulostaulu ei kovin hyvältä näytä. Meillä on ennätysvelka, suomenennätyksiä hallitus tekee velanotossa, Euroopan huonoimpia työllisyydenhoitoja — tavoite on kymmeniätuhansia miinusmerkkinen — ja kasvua ei vain synny. Talouden sopeuttamisen nimissä on täällä pari vuotta tehty todella rajuja leikkauksia. On leikattu pienituloisimpien toimeentuloa, on leikattu hoitoonpääsystä, ja jopa vanhustenhoivasta on leikattu nyt viimeisimpänä sitten tämä 16 miljoonan säästö. Siihen 16 miljoonaanhan hallituksella ei ollut rahaa, jolla olisi saatu kotihoitoa vanhuksille, vaan hallitushan päätti tätä sitten korvata digillä. Täällä aiemmin edustaja Meriluoto puhui tuosta vanhusasiainvaltuutetun lausunnosta, minkä me valtiovarainvaliokuntaan pyysimme. Minä myös sen luin, ja todella on painavaa tekstiä tästä vanhustenhuollon tilanteesta, ja todella toivon, että jokainen meistä kansanedustajista nyt lukisi muun muassa tämän lausunnon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Leikkauksia on tehty, ja näihin arvokkaisiin palveluihin hallituksella ei kerta kaikkiaan ole ollut rahaa. Ja mikä on ollut tuloksena? Velka kasvaa, köyhyys kasvaa, konkurssit kasvavat.

Puhemies! Minä olisin luullut, että kun tämä on tilanne, niin kyllä siellä puoliväliriihesä sitten oltaisiin lähdetty joihinkin toimiin, joilla nyt sitten suuntaa muutettaisiin. Kyllähän se suunta muuttui, mutta täytyy kyllä sanoa, että mitä vielä, mihin suuntaan. Nimittäin kyllähän tämä rajua tekstiä on, kun tuorein arvio Valtiontalouden tarkastusvirastolta kuuluu, että hallituksen puoliväliriihen toimet heikentävät julkista taloutta, siis heikentävät julkista taloutta. Eli hallitus päätti löytää taikaseinästä miljardin veronkevennykset kaikkein rikkaimmille ja varakkaimmille. Minä olin vähän, puhemies, ajatellut, että eihän tämä enää hullummaksi voi mennä kuin mitä se tämän kaksi vuotta on ollut, mutta kyllä se vaan, hyvät ystävät ja edustajat, hullummaksi voi mennä. Nimittäin nythän hallitus sitten tekee veronkevennyksiä velalla kaikkein varakkaimmille ja rikkaimmille. Eli ilmeisesti tällainen ”rahaa on” on hallituksen uusi normaali aina silloin, kun kyse on kaikkein hyvätuloisimpien ja hyväosaisimpien eduista.

Kun hallituksella nyt näitä veronkevennyksiä varaa oli tehdä, niin olisin todella toivonut, että silloin olisi ollut sen tavallisen suomalaisen vuoro. Nimittäin, kuten täällä on usein todettu, hallitushan on nyt kiristänyt sen tavallisen suomalaisen verotuksen kireimmilleen kymmeneen vuoteen, ja nyt sitten hallituspuolueet kertovat, että nyt tulee veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille. Mutta tosiasiaa käy niin, että toisaalla pieni- ja keskituloisille kohdistuu veronkiristystä, muun muassa tämä järjestäytyneen palkansaajan kostovero, tulee työhuonevähennyksen poisto, ja todellakin siellä kulman takana katsoo ja kurkistaa tämä ikävä työttömyysvakuutusmaksujen korotuspaine, joka tietenkin johtuu hallituksen huonosta työllisyyden hoidosta. Hallituksella on rahaa jopa yhteisöveron laskemiseen, joka maksaa yli 800 miljoonaa, ja toden totta siellä valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa ei juurikaan löytynyt asiantuntijoita, jotka olisivat suoraan puhuneet tämän veronkevennyksen puolesta. Nimittäin tämä on erittäin kallis ja tehoton toimi, ja kyllä minua hirvittää, kun tiedämme, mitä tulevana vuosina meillä on edessä taloudenpidossa, että kuinka meillä kerta kaikkiaan voi nyt olla tällaiseen toimeen varaa.

Tähän asti hallituksen vastaus työllisyydenhoitoon on ollut työttömyysturvan leikkaukset ja työelämän heikennykset, palkansaajien aseman heikennykset, ja siitä huolimatta ei se työpaikkoja ole tuonut, ei niitä työpaikkoja ole ilmestynyt katukuvaan. Meidän työllisyystavoitteemme on miinuksella kymmeniätuhansia. Ja nyt sitten hallituksen vastaus tähän kasvuhaasteeseen on suurituloisten veron ale, jossa ihan tavallinen suomalainen on sitten se maksumies.

Eli hallitus puhuu kovasti kasvutoimista. Niitä ei kuitenkaan oikein näy. Täytyy varmaan sanoa, että puhina kyllä kovasti käy, mutta painot eivät hallituksella nouse.

Puhemies! Sanon tähän loppuun vielä, että SDP on esittänyt joukon omia kasvutoimiaan. Olen aiemmin kertonut muun muassa näistä tuloveron kevennyksistä nimenomaan pieni- ja keskituloisille, arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostosta, joka auttaisi pieniä yrittäjiä, ja kotitalousvähennyksen turvaamisesta. Ja yksi, minkä haluan myös sanoa tähän loppuun: Kyllähän hallitus valtavan virheen on myös tehnyt tässä rakennusalan tilanteessa. Tukitoimia ei tehty, päinvastoin ajetaan alas parhaillaan esimerkiksi Valtion asuntorahastoa. Me menetämme välineen, jolla rakentaa kohtuuhintaisia koteja ja tehdä suhdanne-toimia tulevaisuudessa. Samoin esimerkiksi erityisryhmien avustukset on vedetty täysin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

alas, tarkoittaa siis muun muassa ikäihmisten ja opiskelijoiden asumista. — Tässä, puhemies, terveisiä. Huoli on kova.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola poissa. — Edustaja Mikkonen.

17.33 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Suomen talous on suurten haasteiden edessä: Ilmasto kuumenee ja luonto köyhtyy, mikä uhkaa koko talouden perusteita. Väestö ikääntyy, ja uusia osaajia tarvitaan niin päiväkoteihin ja terveydenhoitoon kuin vihreää siirtymää edistäviin yrityksiinkin. Työllisyystilanne on heikko, ja erityistä huolta aiheuttaa nuorten kasvava työttömyys. Suomi on jäänyt työn tuottavuudessa jälkeen verrokkimaista. Luonnonvaroja käytämme reippaasti yli EU:n keskiarvon. Geopoliittiset jännitteet aiheuttavat epävarmuutta. Velkaantuminen on ennätyskorkealla ja julkinen talous kroonisesti alijäämäinen.

Suomeen siis tarvitaan selkeä ohjelma julkisen talouden vakauttamiseksi, mutta samalla ymmärrys siitä, että heikon taloudellisen suhdanteen aikana toteutetut laajamittaiset ja väärin kohdennetut leikkaukset ovat virhe. Krooninen alijäämä ei myöskään taitu ilman rakenteellisia uudistuksia, jotka lisäävät talouden tehokkuutta ja iskunkestävyyttä. Valitettavasti nyt käsittelyssä oleva hallituksen julkisen talouden suunnitelma ei tarjoa varteenotettavia vastauksia näihin haasteisiin. Lukuisat talouden asiantuntijat ovat kritisoineet hallituksen valintoja, ja VTV arvioi poikkeuksellisen suorasanaisesti, että puoliväliriihen päätökset vievät julkista taloutta entistä kauemmaksi sopeutustavoitteesta eikä hallitus esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Vihreiden tavoitteena on tehdä Suomesta ilmasto- ja luontopositiivinen hyvinvointivaltio, jossa ihmiset ja luonto voivat hyvin ja talous on tasapainossa. Sen saavuttamiseksi Suomeen tarvitaan parlamentaarinen ylivaalikautinen sitoumus ekologisten reunaehtojen asettamisesta talouden kehitykselle sekä talouden kestävyysvajeen taittamisesta. Talouden kestävyyydestä kun ei voida sopia uskottavasti ilman parlamentaarista näkemystä Suomen ilmasto- ja luontopolitiikan kestävästä linjasta.

Arvoisa puhemies! Yksittäisten suurten veronalennusten sijaan vihreät keskittyisivät talouden vahvistamiseksi erityisesti neljään kokonaisuuteen:

1) Suomen tulee panostaa entistä määrätietoisemmin koulutukseen kaikilla koulutusasteilla, sillä vahvaa taloutta ei ole ilman vahvaa osaamista. Pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa vain luovuudella, kekseliäisyydellä ja korkealla koulutus- ja osaamistasolla.

2) Vihreä siirtymä on Suomen talouden suurimpia mahdollisuuksia sekä ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämisen kannalta välttämätön kehityskulku. Vahvemmillä kannustimilla, laadukkailla viranomaisprosesseilla, ennakoitavalla ja markkinaehtoisella ohjauksella sekä kohdennetuilla täsmätoimilla Suomi voi kotiuttaa kymmenien miljardien investoinnit. Luonnonvarojen ylikulutuksesta eroon pääsemiseksi Suomen pitää siirtyä krääsätaloudesta kiertotalouteen, ja on varmistettava, että vihreä siirtymä tehdään todella vihreästi eli luontoa kunnioittaen.

3) Suomi tarvitsee työhön johtavaa maahanmuuttoa. Maahanmuuton edistäminen ja väestökehityksen kääntäminen on yksi hyvinvointivaltion kohtalonkysymyksistä. Suomeen on päästävä nykyistä helpommin tekemään töitä, yrittämään ja rakentamaan elämää. Tämä ei tapahdu itsestään vaan vaatii aktiivisia tekoja työhön johtavan maahanmuuton pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä panostuksia Suomeen jo muuttaneiden ihmisten kotoutumiseen ja työllisyyteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

4) Taloutta on uudistettava ja tuottavuutta parannettava. Suomen ei tule tyytyä alkutuotajan tai raaka-aineviejän rooliin vaan tähdätä siihen, että meiltä lähtee maailmalle korkean jalostusarvon tuotteita. Suomen tulee panostaa uusiin ja innovatiivisiin aloihin, ai-neettomiin tuotantotekijöihin, luoviin aloihin ja teknologian mahdollisuuksiin.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen ilmasto- ja luontopolitiikka on täysin riittämätöntä Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisen huolestuttava on maankäyttösektorin tilanne, jonka korjaamiseksi hallitus ei edelleenkään esitä uskottavia toimia tai riittäviä määrärahoja. Selkeä yksittäinen toimi olisi hakkuumäärien laskeminen, ja siinä hiilinielun elvyttämiseksi olisi puun energiankäytön vähentäminen tärkeä yksittäinen toimi, jota vauhditettaisiin esimerkiksi teollisen puunpolton veroedun poistamisella. Toinen käyttökelpoinen toimi olisi maankäytön muutosmaksu, mutta tätäkään hallitus ei ole ottamassa käyttöön, vaan päinvastoin se on tekemässä toimia, jotka kannustavat lisää-mään hakkuita, kuten metsävähennyksen kasvattaminen ja Metsähallituksen tuloutuksen kasvattaminen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho poissa. — Edustaja Hänninen.

17.39 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tänään käsiteltävä julkisen talouden vuosisuunnitelma vuosille 2026—2029 on laaja ja merkittävä kokonaisuus. Sen ytimessä ovat kolme peruskiveä: vastuu, uudistus ja turvallisuus. Tämä hallitus ei ole jäänyt seuraamaan sivusta. Me olemme tarttuneet vaikeimpiinkin rakenteellisiin ongelmiin, ja se näkyy myös tässä suunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Meillä pohjoisessa on tähän saliin selkeä viesti: Talouskasvu ei synny vain Etelä-Suomessa. Se syntyy myös Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Suunnitelman rakenneuudistuksilla, kuten luvituksen nopeuttamisella ja liikenneinvestoinneilla, on valtava merkitys myös alueemme elinvoimalle. Investointien vauhdittaminen ja sujuvat viranomaisprosessit ovat avainasemassa, kun rakennetaan uusia tehtaita, matkailun tarvitsemia tiloja tai puhtaan siirtymän hankkeita. Pohjoisessa on potentiaalia, kunhan sitä ei tukahduteta hallinnollisiin esteisiin.

Arvoisa puhemies! Kuten on todettu, julkisen talouden tila on vakava. Valtionvelka on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2019, ja korkomenot ovat nousseet neljässä vuodessa 0,8 miljardista 3,2 miljardiin euroon. Se on valtava summa.

Tämä hallitus peri edeltäjältään valtiontalouden, jossa velkarahalla on lisätty budjettiin pysyviä menoja ja jossa kriittiset hallintouudistukset jätettiin tekemättä. Me emme voi jatkaa näin. Olemme jo tehneet päätökset yhdeksän miljardin euron sopeutuksista, ja se on vasta alkua.

Suomen velkalaiva ei käänny yhdessä yössä, eikä sen tulekaan kriisin keskellä kääntyä holtittomasti. Selvää kuitenkin on, että suunta on nyt oikea. Meidän vaihtoehtomme ei ole vain leikkaamista ja säästämistä. Olemme sitoutuneita tekemään samalla historiallisen mit-tavat kasvutoimet. Työn verotusta kevennetään, yhteisövero alennetaan ja pk-yritysten rahoitusympäristöä kehitetään. Kaikki tämä luo edellytykset investoinneille myös Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristön muutokset näkyvät tässä julkisen talouden suunnitelmassa selkeästi. Nyt panostamme turvallisuuteen. Puolustusmenot nousevat vuo-teen 2029 mennessä reilusti. Kriittisille puolustuskyvyn eri osa-alueille on tulossa lisäpa-nostuksia. Se on välttämätöntä, ei vain uskottavan puolustuksen vuoksi vaan myös koko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

yhteiskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi ja varmistamiseksi. Myös arktisen alueen ja Pohjois-Suomen puolustuksella on aivan erityinen merkitys. Meidän on kyettävä huolehtimaan siitä, että Suomi on turvassa joka suunnasta, että alueellisesti merkittävät puolustushankkeet, kuten Ruutikankaan kehittäminen, tulevat toteutetuiksi ja että varautuminen on osa jokaisen arkea.

Arvoisa puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma on vastuullinen. Se ei rakenna hyvinvointia velalla vaan työllä ja uudistuksilla. Lisäksi se ottaa huomioon koko maan alojen erilaiset tarpeet sekä jokaisen meistä. Mielestäni tämä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta tuleville vuosille on hyvä ja oikea-aikainen. Se sisältää toimenpiteet, joita meidän tulee seuraavaksi lähteä toteuttamaan. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.44 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026—2029. Tämä suunnitelma on selkeä suunta kohti tasapainoisempaa ja vastuullisempaa taloutta kaikkien suomalaisten hyväksi. Meillä ja tulevilla hallituksilla riittääkin työtä siinä, miten vastaamme tulevaisuuden haasteisiin. Siihen ei riitä yksi tai kaksi hallituskautta, vaan työ kestää paljon pidempään. Julkisen talouden suunnitelmassa korostuukin mielestäni se viesti, miksi ja kenelle näitä päätöksiä tehdään, eli suomalaisille ja suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa varten. Jokaisen pitäisikin palauttaa mieleen se tosiasia, että jokaisella veroeurolla ja sen käyttökohteella on väliä. Siksi me perussuomalaiset olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että julkisen talouden suunnitelmassa asetetaan suomalaisen veronmaksajan etu ykkössijalle.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä kahta uudistusta, jotka sisältyvät tähän suunnitelmaan.

Ensimmäinen on kotihoidon tuen uudistaminen Norjan mallin mukaisesti. Tämä malli edellyttää, että vanhempien on asuttava Suomessa tai EU- ja Eta-alueella vähintään kolme vuotta ennen kuin he voivat saada kotihoidon tukea. Tällä muutoksella on kaksi vaikutusta: se kannustaa maahanmuuttajia aidosti integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja ehkäisee passivoitumista kotiin erityisesti maahanmuuttajanaisten osalta. Suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä ei saa olla kannustin syrjäytymiselle, vaan sen on oltava järjestelmä, joka osallistaa ja myös edesauttaa kotoutumista.

Toinen uudistus on laittomasti maassa olevien terveystalveluiden rajaaminen. On vain ja ainoastaan oikeudenmukaista, että suomalaisten veronmaksajien rahoittama ja tälläkin hetkellä kovilla oleva terveydenhuolto on ensisijaisesti suomalaisia varten. Sitä ei ole luotu siksi, että voisimme hoidattaa suomalaisten piikkiin muiden maiden kansalaiset, jotka ovat laittomasti täällä. Meidän verorahoillamme tuotettujen palvelujen on ensisijaisesti palveltava heitä, jotka ovat täällä laillisesti ja oikealla asialla. Tämä ei ole epäinhimillisyyttä vaan ainoastaan järkevää resurssien kohdentamista.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille kolme suurta muutosta, joita ei olisi saatu aikaan ilman perussuomalaisia.

Yksi näistä on kehitysapuun tehtävät massiiviset leikkaukset. Kehitysavusta leikataan yhteensä 1,3 miljardia euroa tällä vaalikaudella eli 1 300 miljoonaa euroa. Ne ovat rahoja, jotka nyt ohjataan takaisin suomalaisen hyvinvoinnin rakentamiseen ja ylläpitämiseen eli siihen, mihin ne olisi alun perinkin pitänyt käyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Toinen muutos on pieni- ja keskituloisille suunnatut veronkevennykset. Hallitus keven-tää verotusta juuri niiden ihmisten osalta, joilla rahat ovat muutenkin tiukilla. Se osoittaa mielestäni sen, että tälle hallitukselle on tärkeää, että työnteko on aina kannattavaa ja sitä tuetaan, ja niin sen pitää olla jatkossakin.

Kolmantena nostona mainitsen omaishoitajien minimikorvauksen korottamisen. Omaishoitajien tekemälle työlle annetaan jatkossa myös entistä suurempi rahallinen arvo, kun omaishoidon minimikorvausta nostetaan. Siihen hallitus panostaa vuosittain 16 mil-joonalla eurolla vuodesta 26 eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Hyvistä päätöksistä huolimatta haluan muistuttaa, että ilman vas-tuullista ja kestävä julkista taloutta meillä ei yksinkertaisesti ole hyvinvointivaltiota jat-kossa. Vahva julkinen talous hyödyttää nimenomaan juuri heitä, jotka tarvitsevat yhteis-kunnan tukea eniten. Siksi on äärimmäisen vastuutonta opposition suunnalta esittää väit-teitä siitä, että hyvinvointivaltio oltaisiin romuttamassa hallituksen toimesta. Me nimen-omaan teemme kaikkemme, että tätä maata voidaan jatkossakin kutsua hyvinvointivaltiok-si.

Julkisen talouden suunnitelma on arvovalinta suomalaisten puolesta. Meidän on huoleh-dittava omistamme ja tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka kestävät myös tulevaisuudessa. Edessä on haasteita, kun yritämme löytää ratkaisuja velkaantumiseen, väestön ikääntymi-seen ja veroeurojen riittävyyteen turvata suomalaisten palvelut. Tässä on hyvä suunnitel-ma, jolla edistämme asioita suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Tämä suunnitelma on vas-tuunkannon suunnitelma seuraaville vuosille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.49 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niihin yleisiin näkemyksiin, mitä tässä esimerkiksi edustajat Lyly ja Viitanen ovat aiemmissa erinomaisissa puheenvuorois-saan tuoneet esille, eli en lähde niitä tässä toistamaan. Mutta tuodakseni tähän keskuste-luun toivon mukaan vähän sellaista näkökulmaa, joka on itselleni hyvin tärkeä, käsitte-len tässä hyvinvointialueiden rahoitustilannetta.

Meillä on käsittelyssä nyt valtiovarainministeriön mietintö julkisen talouden suun-nitelmasta, ja siinä mietinnössä aika kriittisesti arvioidaan hyvinvointialueiden tilannetta. Itse siinä julkisen talouden suunnitelmassahan on taulukko siitä, miten arvioidaan rahoi-tuksen kehittyvän suunnitelmakauden aikana eli sieltä vuodesta 26 neljä vuotta eteenpäin. Ja sehän on neljän tekijän summa. Siellä on indeksi, johon vaikuttaa yleinen kustannusta-son muutos ja esimerkiksi sen sisällä sitten palkkaratkaisut. Sitten siellä on jälkikäteistar-kastus, tehtävämuutokset ja sitten sellainen hyvin pieni yleinen palvelutarpeen kasvu. Näistä on sitten laadittu taulukko tuohon julkisen talouden suunnitelmaan. En lähde tässä nyt suullisesti mitään lukuja kertomaan, mutta totean, että kun ensi vuodelle on ajateltu, että se luku, se valtionrahoitus, olisi 27,1 miljardia, niin kuitenkin tämän vuoden rahan ar-volla vuonna 29 se olisi 26,9 eli 200 miljoonaa pienempi. Eli tämä ongelma, mikä hyvin-vointialueilla nyt on ja on ollut siitä vuodesta 23 lähtien, ei tule ratkeamaan nyt tämän kau-den aikana.

Tuossa itse JTS:ssähän, siis julkisen talouden suunnitelmassa, käsitellään ihan hyvin-vointialuekohtaisesti tilannetta ja todetaan, että yli puolella ei edes ole edellytyksiä päästä vuonna 26 talouden tasapainoon. Ja sitten arvioidaan, ihan konkreettisesti mainiten, sitä toista puoliskoa, ja siitä toisesta puoliskostakin puolesta eli neljästä viidestä alueesta mai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

nitaan, että niillä on aivan liian suuret miinusmerkkiset taloussuunnitelmat vuodelle 26, siis epärealistisen suuret, tyyliin vaikkapa miinus kahdeksan prosenttia verrattuna edellisen vuoden tilanteeseen.

Tässä mielessä nyt, kun ihan itse tietoisesti olin valmis lähtemään oman hyvinvointialueeni hallituksen jäseneksi nähdäkseni konkreettisemmin kuin vielä pelkästään valtuuston jäsenenä, mitä vaikutuksia valtion politiikalla näihin asioihin on, näihin kaikkein keskeisiin yhteiskunnallisiin palveluihin, olen todella huolestunut tästä tilanteesta. Joudumme niitä kyllä täällä vakavasti vuosittain käsittelemään, koska nykyinen tilanne ei tule alueilla helpottamaan. Eräillä alueilla on tapahtumassa käännettä parempaan mutta ei kaililla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio poissa. — Edustaja Strandman.

17.52 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Talouden on oltava kunnossa, jotta Suomi ja suomalaiset voivat hyvin. Hallitus tekee sopeutuksia, jotta turvataan hyvinvointivaltion tulevaisuus. Puolustusmenoja kasvatetaan, mikä on pakko tehdä tässä maailman epävakaaassa tilanteessa taataksemme turvallisuutemme.

Vuonna 2029 on tarkoitus käyttää kolme prosenttia bruttokansantuotteesta puolustukseen, mikä tarkoittaa jopa 9,3:a miljardia euroa. Tämä on kymmenen prosenttia valtion budjetista. Tätä panostusta siivittää meidän muuttunut geopoliittinen tilanne. Hallitus on lisäksi tehnyt panostuksia turvallisuuden osalta poliisin, Tullin sekä Rajavartiolaitoksen toimintaan.

Valtiovarainministeriön mietinnön näkymien mukaan bruttokansantuotteen ennakoidaan kasvavan 1,3 prosenttia vuonna 2025, 1,6 prosenttia vuonna 2026 ja puolitoista prosenttia vuosina 2027—2029 vuosittain. Työllisyysasteen ennakoidaan nousevan 73,7 prosenttiin. Alijäämän ennustetaan olevan koko kehyskauden kolme prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Hallituksen tavoitteena on vakauttaa velkasuhde vuoteen 2027 mennessä ja kääntää velkasuhde laskuun pitkällä aikavälillä. Sanomattakin on selvää, että tarkan finanssipolitiikan pitää jatkua myös yli tämän vaalikauden. Jos tämän kauden välttämättömät toimet perutaan, ei Suomen taloutta ja hyvinvointivaltiota pelasta mikään. Suomen mittakaavalla tehty yhdeksän miljardin sopeutuspaketti on historiallinen mutta välttämätön toimi.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt merkittäviä verotukseen liittyviä uudistuksia. Työn ja yrittämisen verotusta on kevennetty mutta haittaveroja nostettu. Tässä on seurattu yleisesti järkeväksi todennettua linjaa, jossa verotetaan vähemmän sitä, mitä halutaan enemmän. Esimerkiksi pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään 650 miljoonalla eurolla vuosina 26—27. [Pia Viitanen: Paljonko jää käteen?] Valtio tekee myös merkittäviä investointeja, kuten tutkimuksen ja kehityksen panostusten nostamisen 3,2 miljardista 4 miljardiin kehyskauden aikana. Lisäksi tulee lähes neljän ja puolen miljardin panostuksia väyliin, raidehankkeisiin ja puhtaaseen siirtymään.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion velkaantuminen on edelleen vakava uhka. On arvioitu, että korkomenojen nousu selittää vuonna 2029 jopa kolmanneksen koko velanoton tarpeesta. Tämä on vuosikymmenten velkarallin tulos. Olemme eläneet yli varojemme, ja yli varojemme eläminen on alkanut nyt realisoitumaan. Viime kaudellakin vielä fläppitaululla luki: ”Rahaa on.” [Pia Viitanen: Hallituksella tuntuu riittävän rikkaille!] Oikeasti ei ole ollut mitään. Valtionvelka on yli 170 miljardia euroa ja julkisyhteisöjen velka yli 226 miljar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

dia. Hallituksen politiikka on askel oikeaan suuntaan, mutta todellinen suunnanmuutos vaatii useiden hallituskausien aikaista työtä Suomen kansantalouden ja kansakunnan tulevaisuuden eteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.56 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026—2029 pohjaa arvioon käynnistyvästä talouskasvusta, ja samaan aikaan suomalaisten huulilla on kysymys, joka askarruttaa hyvin laajasti. Miksi valtiontalous ei parane, vaikka pienituloisilta kuinka leikataan ja hyvätuloisille annetaan? Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi maanantaina finanssipolitiikan valvonnan arvion julkisen talouden hoidosta. Raportissa todetaan selvästi, että julkisen talouden jatkuva velkaantuminen on huolestuttavaa. Hallituksen tavoitteet julkisen talouden vahvistamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi ovat keskiössä, mutta julkisen talouden suunnitelmassa ei esitetä toimia, joilla näihin voisi päästä. Puoliväliriihen päätökset vievät entistä kauemmaksi tavoitteesta.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme kuulleet hallitukselta toistoa toiston perään, että hallituksen leikkaukset esimerkiksi lapsiperheiltä, opiskelijoilta, työttömiltä ja sosiaali- ja terveyspalveluista ovat aivan pakollisia päätöksiä, pakollisia, jotta yhteiskuntamme kestäisi ja velkaantuminen taittuisi. Vaikka säästöpäätöksiä on tehty, julkisen talouden ennusteet ovat edelleen hyvin pessimistisiä. Julkisen talouden alijäämä oli 4,4 prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2024, ja sen odotetaan pienenevän 3,3 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Tämä alijäämä on suurempi kuin hallituksen tavoite ja ylittää EU:n finanssipoliittisten sääntöjen kolmen prosentin rajan. Sen sijaan, että julkista alijäämää pyritäisiin pienentämään, hallitus on päättänyt alentaa verotusta toivoen, että veronalennukset kiihdyttäisivät kasvua niin paljon, että kasvanut verotettavan tulon kertymä riittäisi kattamaan veronkevennyksistä aiheutuvat verotulomenetykset.

Verotus kevenee eniten yli 100 000 euroa vuodessa ansaitsevilla, ja maamme velkaantuminen siis vain kasvaa. Työttömyys, köyhyys ja epätoivoisuus vain lisääntyvät. Työntekijöitä koskevia heikennyksiä on tämä hallitus tehnyt ennätysmäärän, ja hallituksen työntekijöitä kurittavassa putkessa on tulossa lisää päätöksiä. Esimerkiksi työntekijän irtisanomisen helpottaminen ja määräaikaisten perusteettomien työsopimusten teko ovat myös helpottumassa. Hallitus on arvioinut, että kun työntekijä voidaan potkia helpommin ulos firmasta, se lisää työllisyyttä. Toki näille useille lakimuutoksille työelämää koskien ei valtiovarainministeriökään ole pystynyt laskemaan tosiasiallisia työllisyys- ja talousarvioita. Taloutta ja työllisyyttä parantavat arviot ovat valtiovarainministerin mukaan arkijärjellä perusteltavissa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toimet sen velkaantumisen taittamiseen ovat siis olleet kovaa ja tunteetonta, sitä pienituloista suomalaista kurittavaa politiikkaa. Lapsiperheköyhyys lisääntyy, ja tälläkin hetkellä monessa perheessä lasten kesäloma on alkanut varsin synkissä merkeissä. Useassa lapsiperheessä ei ole todellakaan mitään toivoa mihinkään lomareissuun, kun tilanne on taloudellisesti se, että saako perhe edes ruokaa pöytään. Tämän vuoksi on kannatettava talousvaliokunnan sosiaalidemokraattisen ryhmän vastalauseen kannanottoehdotus, jossa todetaan muun muassa seuraavaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa linjaansa ja tasapainottaa julkista taloutta sosiaalisesti oikeudenmu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

kaisemmalla tavalla kohtuullistamalla leikkauksia ja lisäämällä tuloja karsimalla verotuksia ja vahvistamalla veropohjaa.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.00 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Taloudesta on käyty täällä tänään vilkasta keskustelua, ja kyllähän tähän päivän keskusteluun ja erityisesti hallituspuolueiden edustajille aika kylmä suihku oli tämä Valtiontalouden tarkastusviraston raportti Suomen taloustilanteesta. Sen mukaan kyllä ”hallituksen tavoitteet julkisen talouden vahvistamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi ovat perusteltuja, mutta julkisen talouden suunnitelmassa ei esitetä toimia, joilla näihin voisi päästä” — siis tässä julkisen talouden suunnitelmassa Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan ei esitetä toimia, joilla näihin tavoitteisiin voisi päästä. Ja tämä jatkuu vielä puoliväliriihen päätöksiin liittyen: ”Puoliväliriihen päätökset vievät entistä kauemmaksi näistä tavoitteista.”

Arvoisa puhemies! Täällä on tänään myöskin edelleen pidetty esillä tätä yhdeksän miljardin sopeutussummaa, ja tähän liittyen tässä Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa kerrotaan: ”Kevään 2025 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän kokonaisarvion mukaan kaikkien vaalikauden aikaisten finanssipoliittisten toimien suora vaikutus on julkista taloutta vahvistava 2,6 miljardilla eurolla vuodelle 2027. Kokonaisarvion ero julkisen talouden vahvistamiseksi määriteltujen toimenpidekokonaisuuksien mukaiseen yhteissummaan” — eli tähän yhdeksään miljardiin — ”on huomattava. Eron taustalla on suurelta osin se, että kevään 2025 julkisen talouden suunnitelman laskelmissa ei ole huomioitu 2,9 miljardin euron säästöjä, jotka koostuvat hallitusohjelman mukaan rakenteellisten uudistusten mahdollisista työllisyysvaikutuksista, eli kaksi miljardia euroa, ja hyvinvointialueiden toteuttamasta toiminnan tehostamisesta, 0,9 miljardia euroa. Näiden finanssipoliittisten päätösten kokonaisvaikutukset jäisivät silti noin 3,5 miljardia euroa toimenpidekokonaisuuksien mukaisesta yhdeksän miljardin summasta, vaikka nämä työllisyysvaikutukset ja hyvinvointialueiden omat toimet toteutuisivat täysimääräisesti hallitusohjelman mukaisesti.” Siis tästä huolimatta, vaikka nämä toteutuisivat, silti tämä yhdeksän miljardia jää kolme ja puoli miljardia vajaaksi. ”Vuotta 2027 koskevat kuluva vaalikauden finanssipolitiikan kokonaisvaikutukset julkisen talouden tulojen ja menojen erotukseen ovat alentuneet 1,8 miljardilla eurolla vuoden 2024 keväästä. Tämän taustalla ovat erityisesti kevään 2025 päätökset veronkevennyksistä ja investointiohjelman määrärahoista. Nämä vievät finanssipolitiikan vaikutuksia kauemmaksi hallituksen tavoitteista.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

18.03 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! ”Ennusteiden perusteella hallituksen rahoitus-tavoitetta ei saavuteta.” ”Velkasuhteen kasvu hidastuu väliaikaisesti vaalikauden loppuun mennessä, koska velanottotarvetta vähennetään kertaluontoisesti omaisuutta myymällä.” ”Valtiontalouden tarkastusviraston finanssipolitiikan valvonnan arvion mukaan hallitus ei esitä uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi.” ”Julkisen talouden suunnitelmassa ei ole toimia, joilla asetettuihin tavoitteisiin — alijäämän supistamiseen ja velkasuhteen taittamiseen — päästäisiin.”

Arvoisa puhemies! Yllä luetut sitaattit ovat surullista luettavaa. Hallitus lupasi sopeuttaa julkista taloutta yhdeksällä miljardilla eurolla, mutta arvioiden mukaan todellisuus on lä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

hempänä 2,6:ta miljardia. Nykyinen hallitus velkaantuu enemmän kuin edellinen, keskituloisten verorasitus on kovimmillaan kymmeneen vuoteen, työttömyys kasvaa, ja yrityksiä menee konkurssiin ennätysvauhdilla. Samaan aikaan ihmisten palvelut heikkenevät, hyvinvointivaltion peruspilarit murenevät yksityistämisten myötä ja rahan tarve kasvaa geopolitiittisen tilanteen vuoksi puolustussektorilla. Hälytyskellojen pitäisi soida, että jotain tulisi nyt tehdä toisin.

Jokainen täällä pohtii, miten puolustusmenojen lisäys katetaan, koska aivan yhtä tärkeää olisi huolehtia sisäisestä turvallisuudesta, ihmisten taloudellisten edellytysten toteutumisesta ja yhtenäisyydestä. Samoin koulutuksesta, sivistyksellisistä oikeuksista, infrasta ja kuntien toimintaedellytyksistä pitäisi pystyä huolehtimaan nykyistä paremmin, puhumattakaan hyvinvointialueiden rahoituksesta sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamisesta. Selvä viesti hyvinvointialueilta on nyt se, että edes lakisääteisiä palveluita ei enää saada turvattua. Sote-palvelut ovat merkittävä osa huoltovarmuuttamme, ja sen vuoksi alijäämän kattamisajan pidentäminen kahdella vuodella talouden tasapainottamiseksi olisi realistinen. Siihen ei silti jostain syystä hallituksella ole valmiutta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kovat leikkaukset valtionosuuksiin ja hyvinvointialueille osuvat nyt suoraan ihmisten arkeen ja peruspalveluihin, kuten koulutukseen ja työllisyyteen. Eriarvoisuus kasvaa, pahoinvointi lisääntyy, ja samalla ihmetellään, mikseivät oppimistulokset nouse tai miksi ylivelkaantuminen yleistyy. Kännykkäkielto tai henkilökohtaiset lisälainat eivät ole meille ratkaisu.

Hallituksen olisi jo aika myöntää tosiasiat koulutusleikkausten ja lapsiperheköyhyyden kasvun suhteen. Olen tosin huomannut, että näemme hallituksen kanssa tulevaisuuspolitiikan hyvin eri tavalla. Nimittäin meille se ei ole hallituksen tapaan leikkauksia opiskelijoiden toimeentulosta, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen perusrahoituksesta tai perusopetuksesta. Meille se ei myöskään ole ihmisten toimeentulon viemistä työttömyyden, sairauden tai haastavan elämänvaiheen edessä. Me luotamme ihmisiin ja siihen, että jokainen haluaa pärjätä elämässään ja osallistuu yhteiskuntaan kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan — inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen.

Arvoisa puhemies! En voi olla ihmettelemättä, miten hallituspuolueet kaiken jälkeen kertovat talous- ja kasvutavoitteidensa toteutuvan, kaikki ne luvut tehdyistä ja tulevista toimista sekä asiantuntijoiden lausunnot kun kertovat, että tavoite velkaantumisen taittamisesta ei toteudu. Julkisen talouden heikko tila on yhteinen ongelma, joka on otettava tosissaan. On totta, että kasvun heikko toteuma on usean menneen hallituksen tuotos, mutta vastuu on nyt nykyisellä hallituksella. Aiemmat nykyisen hallituksen tekemät leikkaukset lapsilta, perheiltä, yksin asuvilta ikäihmisiltä, sairailta, tukea tarvitsevilta ja opiskelijoilta olivat pakko — nyt rahaa onkin yli 100 000 euroa vuodessa tienaavien veronkevennyksiin ja suurille yrityksille yhteisöveron kevennyksenä, jolle ei muuten asiantuntijoidenkaan tukea löydy.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää usein, että vain heillä on vaihtoehto. Se ei pidä paikkaansa. Meidän vaihtoehdossamme veronkevennykset kohdistuvat pieni- keskituloisille, jolloin ne näkyvät käyttötaloudessa ja hyvinvoinnissa. Meidän vaihtoehdossa panostetaan kasvutoimiin, työllisyyden kasvuun, pk-yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseen ja osaamiseen. Suomi menestyy osaamisella. Me haluamme, että ihmiset voivat rakentaa omannäköistä elämäänsä, löytävät mielekkään työn ja voivat luottaa yhteiskuntaan. Meille ihminen ja toimiva arki ovat päätösten keskiössä myös taloudesta keskusteltaessa. Hyvinvoivat ihmiset luovat kasvun, kehityksen ja menestyksemme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi poissa. Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.08 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Suomi velkaantuu nyt ennätystahtia, kuten olemme tässä salissa tämän kevään aikana useasti todenneet, ja tähän vaikuttavat useat eri tekijät. Osaan hallitus voi vaikuttaa ja osaan ei. On selvää, että nykyinen epävarma maailmantilanne vaatii merkittäviä lisäpanostuksia puolustukseen. Suomen ja suomalaisten turvallisuus on meille monelle tai kaikille aivan keskeinen asia.

Maailman tapahtumat tekevät myös talouden tilanteesta entistä epävarmempaa, mutta jos hallitus olisi jo aiemmin herännyt maamme talouden ja työllisyyden heikkoon kehitykseen, niin emme olisi nyt niin huonossa kasvu- ja työllisyystilanteessa. Kaiken tämän lisäksi vielä hallitus itse heikentää valtion tulopohjaa miljardin veroalella kaikista hyväntuloisimmille. Puolustusmenojen kasvattaminen tässä tilanteessa on välttämätöntä, mutta hallitukselta puuttuu selkeä suunnitelma niiden kustantamiseksi. Hyvä lähtökohta olisi jättää kaikista hyvätuloisimpien veronalennus tekemättä.

Puolustusmenojen kustantamisessa on tärkeää pohtia myös sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja myös sitä, että turvallisuus ei koostu pelkästään sotilaallisesta puolustuksesta. Turvallisuutta rakennetaan myös hyvinvoinnilla, sivistyksellä, kulttuurilla ja yhteisöllisyydellä. Vahva hyvinvointivaltio on paras tae näiden rakentamiseksi. Puolustusmenojen kasvua ei voida kustantaa uusilla leikkauksilla hyvinvointivaltioon.

Arvoisa puhemies! Nyt me tarvitaan aitoja kasvutoimia, jotka tukevat pitkäjänteistä ja kestävästä talouskasvua, ja keskeisiä keinoja voisi löytyä teollisuus-, koulutus-, työvoima- ja ilmastopolitiikasta. Kaikissa näissä asioissa olisi kuitenkin vielä tekemistä, mutta niitä aihealueita olisi syytä kyllä vahvemmin tarkastella.

Teollisuuspolitiikassa hallituksen teollisuuspoliittinen selonteko on valitettavasti jäänyt toimenpiteiltään varsin laihaksi. Toivottavasti se kuitenkin ohjaa hallituksen voimavarat palkansaajien etujen heikentämisestä aidon kasvun luomiseen.

SDP on esittänyt hallitukselle jo viime keväänä ison joukon toimenpiteitä, jotka keskittyvät talouskasvun nopeaan elvyttämiseen ja luottamuksen palauttamiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Eli peräänkuulutan hyvin vahvasti aidon kasvun luomista sen sijaan, että palkansaajan asemaa heikennetään järjestelmällisesti ja ideologisesti. Tämän viestin sain juuri äsken tavattuani paljon Paperiliiton aktiiveja, jotka vahvistivat minulle näkemystä siitä, että palkansaajan asemaa on todellakin tässä maassa liikaa jo heikennetty. Nämä voimavarat tulisikin kohdistaa sen kasvun saamiseksi ja työpaikkojen lisäämiseen.

Mutta vielä ilmastopolitiikasta muutama sana. Ilmastopolitiikassa hallitus on painanut jarrua, vaikka se on meille myös valtava taloudellinen mahdollisuus. Suomen tulee olla vihreämmän teollisuuden suunnannäyttäjä, korkean tuottavuuden ja lisäarvon maa, jossa ihmisillä on työpaikkoja. Molemmissa, teollisuus- ja ympäristöpolitiikassa, Suomi tarvitsee pitkän ja selkeän katseen yli hallituskausien. Meidän tulee myös varmistaa, että nämä tukevat toisiaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulutuspolitiikassa tarvitsemme yhä uusien leikkauksien sijaan panostuksia osaamiseen ja kehittämiseen. Vain korkealla osaamisella voimme Euroopan laidalla pärjätä pieninä maana. Osaamisella on keskeinen osa työllisyyspolitiikassa ja myös kilpailukyvyssämme. Suomi ei kilpaile alhaisilla palkoilla tai työntekijöiden oikeuksia polkemalla vaan korkealla ja laajalla osaamisella. Tähän tarvitsemme niin toisen asteen ammatillista koulutusta kuin myös korkeakoulutettuja. Täällä jo olevien osaajien lisäksi tarvitsemme myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

ulkomailta tulevia osaajia. Hallituksen työllisyyspolitiikka on valitettavasti kuitenkin keskittynyt tähän asti pääasiassa työntekijöiden ja ammattiliittojen polkemiseen, ja toivoisin, että sinne kasvupanostuksiin laitettaisiin voimavaroja enemmän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

18.13 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Yli 35 vuotta sitten olin vastikään aloittanut maatalousyrittäjänä toimimisen. Suomessa oli ankara taloudellinen lama, jonka synkimpinä vuosina vallitsivat toivottomuus ja apatia. Se oli kuoppa, josta piti kiivetä ensinnä ylös. Yhteiskuntana siinä onnistuimme, mutta monien tavallisten yrittäjien ja työntekijöitten kohtalo oli todella karu. Moni menetti kotinsa, rahansa, terveytensä, perheensä, jopa henkensä.

Tilanteemme ei ole nyt yhtä synkkä, mutta heikkenee yhtä kaikki vuosi vuodelta. Kun hallitus aloitti toimintansa, velan suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioitiin nousevan 81,6 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Nyt tuoreessa julkisen talouden suunnitelmassa, jota parhaillaan käsittelemme, tilannekuva on oleellisesti muuttunut. 82,1 prosenttia ohiitimme jo viime vuonna, ja vuonna 27 ollaan arvion mukaan jo 86,7 prosentissa. Tämä näkyy myös velkatilastossa: tänä vuonna Suomi velkaantuu yli 13 miljardia euroa. Lisäksi tulossa on aivan suunnattomat määrät erilaisia puolustushankintoja.

Hyvä hallitus, tässä tilanteessa te päätitte nyt keväällä, että valtiolla on varaa keventää verotusta yli kahden miljardin euron arvosta suurituloisilta ja yrityksiltä, joilla on veronmaksukykyä, kuten Suomen suurimmat yhteisöveron maksajat OP-ryhmä, Nordea, Neste, Fortum, K-ryhmä ja S-ryhmä. Ei siis ihme, että Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan ”puoliväliriihen päätökset vievät entistä kauemmaksi tavoitteesta”, siis tavoitteesta, että velkaantumisen hidastuisi. Samaan aikaan hallitus on kuitenkin leikannut kovalla kädellä esimerkiksi sotesektorilta, lapsiperheiltä ja maakuntien palveluista.

Arvoisa puhemies! On aito vaara, että 90-luvulta tutut toivottomuus ja apatia palaavat. Erityisen suuri tämä vaara on itäisessä Suomessa mutta myös tuolla laajassa maakuntien Suomessa, jota hallitus on muistanut lähinnä kauniin kirjauksin. Nyt pitäisi tehdä päätöksiä, jotka lisäävät tavallisen suomalaisen yrittäjän ja työntekijän tulevaisuudenuskoa koko maassa. Itäinen Suomi tarvitsee erityistalousalueen, jotta se voi nousta jaloilleen. Alueellinen tukeminen on käytössä myös monessa EU-maassa. Siinä hyvinä esimerkkeinä ovat Saksa ja Ranska. Investointiverohyvitys pitää ulottaa myös pienemmille yrityksille, kuten myös useissa EU-maissa on näin tapahtunut. Yritysten sisään jääviä voittoja pitää verottaa kevyemmin kuin ulos jaettavia, osinkojen jakaminen ulos kun ei paranna yritysten taloudellista asemaa. Kotitalousvähennys pitää palauttaa ennalleen, tavallisten perheiden verorasitusta pitää alentaa, ja sotepalvelut pitää turvata myös harvaan asutulla alueella.

Arvoisa puhemies! Elämme synkkien uutisten keskellä, Euroopassa on sota ja maailmalla kauppasota. Epävarmuus on järkyttävän suurta. Tämä näkyy taloudessa joka puolella, eikä pieni Suomi voi vaikuttaa kaikkeen. Mutta samaan aikaan on tosiasia, että kotimainen maatalous on historiansa vaikeimmassa tilanteessa. Naudanlihan tuottamisen kannattavuus on romahtanut, eikä myöskään maitotiloilla ole helppoa. Arvoisat hallituspuolueet, te vaaditte viime vaalikaudella täyskäännöstä maatalouteen. Te annoitte ymmärtää, että pystytte merkittäviin parannuksiin. Hallitusohjelmassa on hyvät kirjaukset. Otan lainauksen: ”Keskeisimmät toimet ovat elintarvikemarkkina-, kilpailu- ja hankintalain tarkastelu ja muuttaminen sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksien parantami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

nen.” Viimeksi mainittu on toteutettu, mutta se ei paranna millään tavalla tuottajien, ruuantuottajien, taloudellista asemaa. Sen sijaan kilpailu- ja hankintalaki on unohdettu kokonaan, vaikka niillä voisi eniten vaikuttaa tilanteeseen.

Kysynkin hallitukselta: Missä ovat konkreettiset teot ruokahuollon parantamiseksi, siis konkreettiset teot? Pystytkö te täyttämään lupauksenne? Me maatalousyrittäjät tiedämme, että asioiden muuttaminen on erittäin vaikeaa. Kauppaa ei kiinnosta mikään muu kuin raha. Euroopan unioni taas ei näe suomalaisen maatalouden arvoa samaan tapaan kuin me. Mutta tilanteen käydessä yhä vakavammaksi nyt pitää kääntää aivan kaikki kivet. Vetoan tässä hallitukseen, että se oikeasti panisi kaupan nyt lopultakin kantamaan vastuunsa.

Lopulta Suomen kohtalon ratkaisee se, onko meillä ruokaa ja lämpöä, siis onko meillä ruokaa ja lämpöä. Jos on, selviämme kaikesta. Uskon, että kotimaisen ruuantuotannon turvaaminen on meidän kaikkien yhteinen tahto. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen on poissa, edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

18.19 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tavalliselle suomalaiselle julkisen talouden suunnitelma voi ehkä kuulostaa sanahelinältä, joka ei herätä tunteita suuntaan tai toiseen. Suunnitelma on kuitenkin tärkeä, koska se kertoo siitä, miten me aiomme käyttää yhteisiä rahojamme tulevien neljän vuoden aikana, mitä painotetaan, mitä priorisoidaan, ja miten menemme yhdessä kohti vakaampaa taloutta ja turvallisempaa Suomea. Tämä suunnitelma on jatkoa linjalle, jota hallitus on toteuttanut viimeiset kaksi vuotta. [Eduskunnasta: Ikävä kyllä!]

Arvoisa herra puhemies! Haluan tehdä muutamia nostoja tästä suunnitelmasta.

Ensin haluan puhua turvallisuudesta. Suurin yksittäinen muutos verrattuna aiempiin suunnitelmiin on puolustusmenojen merkittävä kasvu. Vuoteen 2029 mennessä puolustusmenot ovat kolme prosenttia bruttokansantuotteesta eli noin 9,3 miljardia euroa. Tämähän ei johdu Naton vaatimuksesta vaan muuttuneesta turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Euroopassa käydään sotaa, ja siksi meidänkin täytyy olla hereillä ja huolehtia siitä, että meillä on oman maamme puolustus kunnossa. Puolustuksen laiminlyönti olisi paitsi lyhytnäköistä myös pitkällä aikavälillä paljon kalliimpaa. Vahva puolustus on paras tae siitä, että meidän ei koskaan tarvitse oikeasti käyttää sitä. Olen myös tyytyväinen siihen, että muu Eurooppakin on päättänyt ryhtyä vahvistamaan omaa puolustustaan kuten Suomi.

Toinen nosto liittyy sisäiseen turvallisuuteen. Meille perussuomalaisille on aina ollut selvää, ettei turvallisuus pääty Suomen rajoille. Olemme jo pitkään ajaneet vahvempia panostuksia poliisille, Rajavartiolaitokselle ja Tullille, ja tämä julkisen talouden suunnitelma vie meitä sen suhteen juuri oikeaan suuntaan. Kun takaamme sen, että viranomaisille on riittävät resurssit toimia ja tehdä työtään, koko yhteiskunta voi paremmin. Suomalaiset voivat luottaa siihen, että lakeja valvotaan ja maamme rajoja suojellaan.

Arvoisa herra puhemies! Kolmas nosto, jonka haluan tuoda ilmi, liittyy talouden tilanteeseen ja yksinkertaisiin tosiasioihin. Oppositio on moittinut hallitusta jatkuvasta velkaantumisesta. Tämä on hämmentävää, kun ottaa huomioon sen, että juuri nämä samat puolueet, erityisesti SDP ja keskusta, eivät omalla hallituskaudellaan tehneet mitään merkittäviä ratkaisuja, joilla velkaantumista olisi silloin voinut hillitä. Sen sijaan lisävelkaa otettiin kyllä kymmeniä miljardeja euroja. Nyt he sitten vastustavat kaikkea: ei saa leikata,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

ei saa laskea ansiotuloveroa, ei saa tehdä työmarkkinauudistuksia. Vain toistuva valittaminen tuntuu olevan sallittua.

Haluan muistuttaa, että valtionvelan korkomenot ovat tällä hetkellä historiallisen korkealla. Nyt puhutaan miljardeista, jotka menevät pelkästään korkomaksuihin. Haluan kohdella parhaimmillaan muistuttaa, että viime hallituksen velanoton korot olivat reilusti alle miljardi euroa vuodessa, kun nyt huidellaan lähempänä reilua kolmea miljardia. Eikä tässä vielä kaikki. On arvioitu, että vuonna 2029 korot muodostavat jopa kolmanneksen uudesta velanotosta. Eikö näihin lukuihin pitäisi jo herätä?

Jos laitamme asioita mittasuhteisiin, niin korkomenot ylittävät tällä hetkellä jo esimerkiksi poliisin, Rajavartiolaitoksen ja supon määrärahat yhteensä — siis yhteensä, kuvitella, tai ei tarvitse kuvitella, tämä on täyttä totta. Tämä on seurausta siitä, että edellinen hallitus uskoi, että laina on ilmaista. Me tiedämme nyt, ettei se ole, ja jotkut eivät näköjään vielä tiedä sitä.

Arvoisa herra puhemies! Viimeksi haluan nostaa itselleni henkilökohtaisesti yhden tärkeimmistä teemoista eli työn ja yrittämisen kannustamisen. Hallitus on tehnyt päätöksiä, jotka keventävät työnteon ja yrittämisen verotusta. Totuus on, että veronkevennykset kannustavat työnteeseen, yrittämiseen ja investointeihin, ja juuri näitä asioita Suomi tarvitsee. Vaikka veroja kevennetään, Suomen veroaste pysyy yhä korkealla. Hyvin tienaat maksavat edelleen yli puolet lisäansioistaan valtiolle, eli jokaisesta tienatusta eurosta puolet kilahtaa näillä ihmisillä valtionkassaan. Jos tämä ei ole kohtuullista, niin mikä sitten? Oppositio ei ymmärrä, ettei loputon verottaminen ja verojen nostaminen kannusta työnteeseen vaan päinvastoin.

Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus ei rakenna pilvilinnoja tai kuvitelmia vaan tekee päätöksiä sen pohjalta, mikä meidän taloudellinen todellisuutemme on tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Me panostamme turvallisuuteen, vastuulliseen talouteen ja työhön kannustamaan veropolitiikkaan, ja se kaikki Suomen ja suomalaisten hyväksi. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu on poissa. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

18.23 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kollegat! Tämän päivän keskustelu on varsin merkittävä, nimittäin Suomessa tulee puhua velasta ja Suomessa tulee puhua taloudesta. Meillä on merkittävä kestävyysongelma, jota harva hallitus on kyennyt edes taittamaan, mutta tulisi ottaa mallia Sipilän pääministerikauden saavutuksista, jolloin sentään kyettiin taittamaan tätä voimakasta velkaantumista ja talouden haasteita. Ajattelen, että positiivisiakin esimerkkejä historiasta kuitenkin löytyy.

Valtiontalouden tarkastusviraston finanssipolitiikan valvonnan arvio on mielestäni kuvaava, ja haluan siteerata sitä tähän alkuun Suomen julkisen talouden tilanteesta: ”Julkisen talouden jatkuva velkaantuminen on huolestuttavaa. Hallituksen tavoitteet julkisen talouden vahvistamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi ovat perusteltuja, mutta julkisen talouden suunnitelmassa ei esitetä toimia, joilla näihin voisi päästä. Puoliväliriihen päätökset vievät entistä kauemmas tavoitteesta. Päätökset eivät myöskään ole sopusoinnussa EU-sääntöjen noudattamisen varmistamisen kanssa. Julkisen talouden kestävydestä olisi erityisen tärkeää huolehtia nykyisessä turvallisuusympäristössä.” Tähän sitaattiin kiteytyy mielestäni oleellinen: julkisen talouden vakaus on keskeinen kysymys Suomen turvallisuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

den varmistamisessa, myös meidän tulevaisuuden ja esimerkiksi lasten pärjäämisen varmistamisessa.

Hallitus ei esitä nähdäkseni uskottavia suunnitelmia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Julkisen talouden suunnitelmassa ei ole toimia, joilla asetettuihin tavoitteisiin eli alijäämän supistamiseen päästäisiin. Se on ollut hallituksen ainoa lupaus Suomen kansalle tällä hallituskaudella, ja uskottavia toimia siihen on vaikea löytää. Puoliväliriihen päätökset heikentävät julkista taloutta ja vievät sitä edelleen kauemmaksi hallitusohjelman sopeuttamistavoitteesta. Puolustusmenojen kasvattamiselle on erittäin hyvät perusteet, mutta niiden rahoittamiselle tarvittaisiin parlamentaarista yhteistyötä, sopua ja keskustelua siitä, miten yhdessä rakenteellisesti hoidamme tämän laskun. Tuloihin kohdistuvat lisätoimet vähentävät tuloja nettomääräisesti. Ilman poikkeuslauseketta Suomi ei täyttäisi alijäämä- eikä velkakriteeriä, ja viimeistään sen tiedon tulisi pysäyttää meidät tässä eduskunnan arvovaltaisessa salissa. Kehysmenojen taso ei laske tavoitellusti, mutta kehysjärjestelmä toimii menotason seurannan ja priorisoinnin välineenä.

Tänään on viitattu mittaluokkaan, ja haluan siitä kyllä sanoa, että jos Suomen julkisesta taloudesta on aidosti huolissaan, niin minä en puhuisi pelkistä korkomenoista. Korkomenojen suuruusluokka on kolme miljardia euroa tälle maalle, ja pelkästään tänä vuonna, siis tänä vuonna 2025, me otamme 13 miljardia euroa velkaa. Voitte hahmottaa nopeasti mittaluokan. Mielestäni tulisi olla kiinnostunut tästä isosta mittaluokasta. Kahden miljardin euron lisävelka puoliväliriihessä oli mielestäni selkeä virhe tilanteessa, jossa olemme kaikki huolissamme Suomen velkaantumisesta. Tämän hallituskauden aikana Suomi tulee tekemään velkaantumisen ennätyksen, ja se luku tulee olemaan suurempi kuin viime hallituskauden aikana.

Puoliväliriihen tuloksista vielä loppuun muutama sana.

Hyvää oli tietenkin tutkimus- ja kehittämisresurssien löytyminen, tämä yhteinen sopimus siitä, että tutkimukseen ja kehittämiseen halutaan satsata. Me tarvitsemme sellaista 1990-luvun Ahon hallituksen politiikkaa, jossa pitkäjänteisyyttä haettiin yhdessä, ja sellaista tunnistan tutkimus- ja kehittämisrahoituksessa.

Myös yksityistä pääomasijoittamista tehdään kannattavammaksi. Se on järkevää. Toki Tesin pääomittaminen oli epämääräinen lupaus, ja kysyn, onko sillä katetta.

Yhteisöverojen alentamiseen laitetaan paljon rahaa, mutta Taloustutkimus todistaa, että sillä ei tule olemaan merkitystä kasvun kannalta. Yli kymmenen vuotta sitten tehtiin kuuden prosentin alennus yhteisöverokantaan, eikä siitä ole tullut kasvua tälle maalle. Miksi tilanne olisi nyt erilainen? Keskustan keinot: Olemme esittäneet muun muassa Viron veromallia. Voisimmeko käyttää yhteisöveron kahden prosentin alennukseen kuuluvat korvaukset mieluummin pienten ja keskisuurten yritysten kasvun jouduttamiseen, tai voisimmeko esimerkiksi hakea ratkaisuja siihen, että keskituloiset pärjäisivät paremmin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.— Edustaja Bergbom poissa, edustaja Kettunen poissa. [Lauri Lyly: Paikalla!] — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.28 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Kun Orpon—Purran hallitus aloitti, niin silloin he puhuivat 100 000 uudesta työpaikasta. Syksyllä 2023 tässä salissa talousarviokäsittelyssä, joka käsitteli vuoden 24 talousarviota, luvattiin, että vuonna 24 siitä tulee 60 000—65 000 uutta työpaikkaa ja työllistä. Sitten viime vuonna, vuonna 24, puheet muuttuivat niin, että niitä työpaikkoja tulee keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä ja suhdanne on nyt sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

lainen, että niitä ei tule. Ja nyt tänä vuonna puhe on muuttunut niin, että niitä työpaikkoja tulee pitkällä aikavälillä. Siihen varmasti on vaikuttanut se, että kun VM on julkaissut näitä taloudellisia katsauksia ja keskeisiä tunnuslukuja, niin siellä työllisyysaste näyttää siltä, että vuoden 2023 työllisyysaste saavutetaan vasta vuonna 2029, kuusi vuotta hallituksen aloittamisesta. Eli tässä on tullut kuoppaa koko ajan siihen asti, ja siinä mielessä ollaan todella huonolla työllisyyskehityksellä. Sitten kun kasvuluvut VM:n ennusteen mukaan ovat yli prosentin ja nyt Suomen Pankki ennusti puolen prosentin kasvua tälle vuodelle, niin voidaan arvata, että nuo työllisyysluvut eivät tuosta tule paranemaan. Kotitalouksien reaalitulojen kehitys on aika hidasta, ja voi sanoa, että kotimainen kulutus ei kasva, ja työllisyystilanne ja sosiaaliturvan leikkaukset ja veronkorotukset vaikuttavat niin, ettei siihen tule parannusta. Tässä mielessä uusien työpaikkojen synnyttäminen tuntuu todella huonolta.

Eli Suomen työllisyyskehitys on ollut tällä hetkellä Euroopan heikointa, ja tässä hallitus vetoaa vain huonoon suhdanteeseen. Tosiasiassa muissa maissa on pystytty parempaan tilanteeseen. Heikon työllisyyskehityksen syynä ovat myös hallituksen omat leikkaustoimet. Hallitus ei ole puuttunut rakentamisen romahtamiseen, jonka seurauksena taantuma on levinnyt tekniseen kauppaan, rakennusteollisuuteen ja palvelualoille. Heikon talouskasvun takia työvoiman kysyntä on pientä ja avoimia työpaikkoja on todella vähän. Jokaista avointa työpaikkaa kohden on noin kymmenen työtöntä työnhakijaa. Hallitus ei saavuta siis tätä tavoitettaan 100 000 uudesta työpaikasta hallituskauden aikana, vaan jää arvoitukseksi, milloin siihen päästään.

Työttömiä työnhakijoita on tällä hetkellä 320 000, pitkäaikaistyöttömiä on jo nyt 117 000, ja määrän ennustetaan nousevan hallituskauden loppuun mennessä 1990-luvun lama-ajan lukemiin eli yli 140 000:een. Työttömyys on kasvanut joka kuukausi verrattuna aikaisempaan kuukauteen vuotta ennen koko hallituskauden ajan, eli yhtään sellaista kuukautta ei ole vielä tullut, että hallitus olisi saanut paremman työllisyystilanteen kuin vuotta aiemmin on ollut.

Samaan aikaan työllistymispalveluissa olevien henkilöiden määrä on vähentynyt ja aktivointi on laskenut. Nämä osoittavat, että hallitus ei ole toiminut työntekijöiden palveluiden turvaamiseksi riittävällä tavalla. Aikaisemmin tällaisessa työttömyystilanteessa olisi tehty erityisiä työllisyyspanostuksia ja työllisyysrahoja olisi nostettu. Nyt meillä on 45 työllisyysalueesta 22 keskeyttänyt tukien ja korvausten, kuten palkkatuen, myöntämisen tänä vuonna, ja 14 arvioi todennäköisesti joutuvansa keskeyttämään tukien myöntämisen myöhemmin tänä vuonna. Eli melkein kaikissa on tällainen tilanne, ja juuri nyt kun pitäisi panostaa työllistämiseen, ei ole panoksia. Toisaalta avoimia työpaikkoja ei ole, kun ei ole kasvua, ja sen takia kasvuun pitäisi panostaa erityisen paljon. Sitten pitäisi katsoa, miten tämän työvoiman, joka on työttömänä, osaamistasosta pidetään huolta, ja myös katsoa, ovatko kaikki työttömät työnhakijat enää oikealla sosiaaliturvan tasolla, kun ovat työttömyysturvassa, vai pitäisikö heidän olla jossain muualla. Tarvittaisiin Lex Taipaletta tai Lex Lindströmiä tältä osin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.34 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen riveistä on kerta toisensa jälkeen kerrottu, etteivät sen maa- ja metsätaloussektorille osoittamat leikkaukset ole kohdentuneet pääosin ruokaa tuottavaan maatalouteen. Tämä usein toistettu hokema on pääosin totta. Mutta viime vaalikaudella nykyiset hallituspuolueet kritisoivat silloista hallitus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

ta maatalouden heikosta kannattavuudesta ja lupasivat kääntää maatalouden kannattavuuden kasvuun, ja aloittaessaan ministerinä nykyinen maatalousministeri lupasi täyskäännöksen maatalouspolitiikkaan ja maatalouden kannattavuuteen ja nimenomaan parempaan suuntaan. Aika kuluu, eikä käännöstä näy. Aika kuluu, eikä maatalouden kannattavuuden paranemista näy.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelma maa- ja metsätalouden osalta on hyvä, mutta hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet sektorin kannattavuuden kasvusta ovat huomattavasti julkisen talouden suunnitelmaan kirjattuja kunnianhimoisempia. Miksi näin? Maatalouden kannattavuustilanne on edelleen erittäin heikko. Hallitus vetoaa kannattavuuskysymyksessä elintarvikeketjun vahvempien osapuolien, ennen kaikkea kaupan vastuuseen. Valitettavasti pelkät vetoomukset oikeudenmukaisemmasta tulonjaosta eivät riitä.

On erittäin huolestuttavaa, ettei hallitus ole riittävällä tavalla edistänyt oman ohjelmansa kirjausten mukaisia elintarvikemarkkina-, kilpailu- ja hankintalakien uudistuksia. Elintarvikemarkkinain lain uudistamisen niin sanottu kakkospaketti on vasta ministeriön asettaman työryhmän valmistelussa, hankintalain uudistusten painopiste on valmistelusta kantautuneiden tietojen mukaan aivan muualla kuin elintarvikehankinnoissa, ja markkinoiden tasapainottamisen kannalta tärkeimmän eli kilpailulain uudistamisen osalta ei ole käynnissä minkäänlaista valmistelua, eikä kehysriihen ja julkisen talouden suunnitelman viestinnässä ja asiakirjoissa ole enää mainittu kilpailulain uudistamista ollenkaan. Hallitus onkin mitä ilmeisimmin luopunut oman ohjelmansa kirjauksista elintarvikemarkkinoiden tasapainottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kerta toisensa jälkeen linjannut, että ratkaisun maatalouden kannattavuusongelmiin on löydettävä markkinoilta. Tämä linjaushan on sinänsä kohdillaan. Jokainen suomalainen tuottaja haluaa saada toimeentulonsa nimenomaan maailman laadukkaimpien tuotteidensa tuottamisesta suomalaisen ruuan oikean tuottajahinnan kautta. Ikävä kyllä hallituksen tähänastiset toimet ja esitykset eivät tue tämän tavoitteen toteutumista, eivätkä nyt käsittelyssä olevan julkisen talouden suunnitelman kirjaukset tule täyttämään hallitusohjelman kirjauksia, eikä niillä turvata suomalaisen ruuan ja tuottajien tulevaisuutta.

Me keskustassa vaadimme, että hallitus noudattaa omaa hallitusohjelmaansa ja sen kirjausta aloittaa välittömästi valmistelut kilpailulain uudistamiseksi, jotta pelisäännöt ja eurojen jakautuminen elintarvikeketjussa saadaan oikeudenmukaiseksi ketjun kaikille osapuolille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

18.38 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! ”Nyt on aika lopettaa velaksi eläminen”, totesi pääministeri Orpo ennen edellisiä vaaleja. Sen sijaan tällä hetkellä tilanne on se, että suurituloisten veronalennukset tässä maassa on toteutettu velaksi. Eli rahaa on. Sitä tuntuu olevan, ja sitä tunnutaan nyt käytettävän nimenomaan niin, että heikommassa asemassa pienituloisimmat osallistuvat kaikkiin talkoisiin, mitä hallituksesta esitetään, ja sen sijaan sitten suurituloisimmille sitä rahaa on jakaa entistä enemmän.

No, tällä kaudella yllätyksenä ei ole myöskään tullut se, että taloudellisissa vaikeuksissa on oltu. Muun muassa rakennusteollisuus varoitti jo kauan aikaa sitten mahdollisesta sukkeluksesta. Me sosiaalidemokraatit taas varoitimme siitä, että nyt olisi aika tukea rakennusteollisuutta. Hallitus ei kuunnellut. Nyt meillä on rakennusyhtiöitä ennätysmäärä kon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

kurssissa, ja samaan aikaan työt ovat loppuneet tuhansilta suomalaisilta rakennusmiehiltä. Kun tähän yhtälöön liitetään vielä paikallisen sopimisen vapauttaminen, niin tässä on pysytty vapauttamaan työperäinen maahanmuutto käytännössä täysin EU- ja Eta-alueilla. Eli siinä vaiheessa, kun toivottavasti tämäkin taloudellinen tilanne paranee, meillä tulevat työntekijät voidaan tuoda ihan mistä vain paikallisesti sopien satamassa, ja sen jälkeen edelleen suomalaiset rakennusmiehet, muun muassa, ovat työttöminä.

Samaan aikaan hallitus on leikannut aikuiskoulutustuen, eli jos työttömyys kohtaa, niin ainakaan uudelle alalle ei voi kouluttautua. No, jos sattuu olemaan niin, että onkin nuoria ammattiin kouluttautumassa, niin myös ammatillisesta koulutuksesta on leikattu. Viime päivinä ollaan saatu lukea enemmän kuin yksi artikkeli siitä, miten ammatillisessa koulutuksessa tällä hetkellä menee, ja lopputulos on, että sekin tunnutaan romuttavan. Jos kävisi kuitenkin niin onnellisesti, että sieltä ammattikoulusta sitten pääsisi vaikkapa sinne rakennukselle töihin, niin koeaika on pitkä kuin nälkävuosi. Ja jos se työpaikka sattuu vielä olemaan toisella paikkakunnalla — mikä muuten on rakennusalalla todella normaalia, se voi olla jopa toisella puolen Suomea — niin hallitus on suuressa viisaudessaan myös leikannut työmatkavähennykset. Eli sitten ajellaan omakustanteisesti toiselle puolelle Suomea minimi-TESillä ja ilman edes työmatkavähennystä. No, tähän tarkoittaa sitä, että työvoima ei myöskään liiku työn perässä, varsinkin kun ne asunnot menettävät nyt muun muassa itäisessä Suomessa arvoaan sen takia, että hallitus ei ole tehnyt mitään itäisen Suomen hyväksi.

No, tähän kun vielä lisätään sitten se lakko-oikeuden rajaaminen alkukaudesta, niin ei-hän käytännössä voi edes kertoa, mitä mieltä on siitä, että leikkuri on laulanut kaksi vuotta, koska lakko-oikeutta on rajattu. Ansiosidonnainen on romutettu, elikkä työttömyyden kohdatessa se vähäinenkin mahdollisuus taloudellisesta turvasta on viety, ja joka ikinen ihminen ja edustaja tässä salissa tietää, että se ei lisää yhtään työpaikkaa Suomessa, että sosiaaliturvasta leikataan. No, aikuiskoulutustuesta jo sanoinkin, se poistettiin. Sitten ne viimeisimmät rakennusalalla työskentelevien miesten puolisoihin, yleisesti ehkä naisiin, kohdistuvat leikkaukset ovat vuorotteluvapaan poisto — kummallakaan vanhemmalla ei ruuhkavuosina ole enää mahdollisuutta työelämäjoustoihin, koska tämä hallitus leikkasi myös vuorotteluvapaan — ja sitten tuli vielä tämä vientimalli, joka vei ne viimeisetkin ropokset, jotka ehkä saattoivat tuoda turvaa perheelle.

Kaiken tämän osasin kyllä kuvitella kokoomukselta, mutta perussuomalaiset tämän kaiken mahdollisti kuittaamalla nämä toimet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.43 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on ollut hyvin mielenkiintoinen päivä monella tapaa niin täällä salissa kuin tuolla muutenkin, erilaisia uutisia on ollut. Tänään on ollut muun muassa Harrastajateatteriliiton tapahtuma meille kansanedustajakummeille, jotka toimimme näiden harrastajateatterien kummeina. Täällä on jo tietysti pidemmän aikaa huomannut, että aikamoisia lahjakkuuksia meitä täältä salista varmasti myös löytyisi sinne monenlaisille näyttämöille.

Vähän muutin sitä, mistä ajattelin puhua, koska edustaja Mehtälä ja edustaja Malm ja muutkin ovat täällä hyvin tuoneet esille tätä itäisen Suomen tilannetta, ja sitten edustaja Viljanen puhui tästä maatalouden tilanteesta, joten ehkä keskityn hieman muihin asioihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Olin äsken erään järjestön hallituksen ensimmäisessä kokouksessa. Sen järjestön toimintaperiaate kuuluu näin: Toimimme lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden kanssa. Autamme erilaisissa elämäntilanteissa olevia ja mahdollistamme tuen turvallisiin lähisuhteisiin. Järjestötoiminnassamme rinnakkain kulkevat vahva ammatillinen osaaminen sekä vapaaehtoistoiminta. Tuossa kokouksessa tuli hyvin ilmi näiltä työntekijöiltä ja hallinnonkin jäseniltä, kuinka joka päivä enemmän ja enemmän he kohtaavat näitä surullisia tarinoita ihmisistä, joihin ikävä kyllä nämä hallituksen monet leikkauspäätökset ovat osuneet, kun samaan aikaan heidän tilanteensa heikkenee sen takia, että näiden järjestöjen toimintaedellytyksiltä on pohja menossa pois. Tässä on vähän semmoinen tilanne, että jos dynamiitissa olisi lanka molemmissa päissä, niin se palaa nyt sieltä.

Täällä sanottiin myös jossain vaiheessa, kun ennätin välillä käymään, että pitää katsoa totuutta silmiin. Meillä on tietysti jokaisella vähän erilaisia totuuksia, ja kyllä ehkä katsoisin niitä ihmisiä silmiin, joihin koviten tämä politiikka sattuu.

Arvoisa puhemies! Tänään on myös saatu kuulla uutisia, että Turun tunnin juna on työnnetty taas uudelleen liikkeelle, ja eilen saimme ministeri Ranteelta terveisiä itäiseen Suomeen, ettei itäisestä Suomesta tarvita poikittaista rataliikennettä, koska sillä ei ole sen enempää huoltovarmuuden kuin sotilaallisen liikkuvuudenkaan kannalta mitään merkitystä hänen mielestään. Ministeri Ranne on vastannut myös Väyläviraston päätöksiin siitä, että Väylävirasto on päättänyt siirtää itäisestä Suomesta tiestön kunnossapidon rahoja muualle Suomeen, että se on ihan ok. Nyt näyttää siltä, kun tämä länsiratahanke kestää näin kauan ja etenee hitaasti, että taitaa mennä enemmän johdon palkkoihin ja palkkioihin rahaa kuin mitä Savonlinnan Laitaatsalmen ratasilta tulisi maksamaan, sitä enemmän, mitä kauemmin tätä hanketta pidetään elossa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra on ilmoittanut ajavansa Suomeen pienempää valtiota. Tämä pienempi valtio näyttää pahimmillaan tämmöiseltä yövartijavaltiolta, jonka prioriteettina on tarjota vain oikeudelliset ja järjestyspalvelut, joilla valvotaan lakien toteutumista ja suojellaan valtiota. Kaikki muu on tälle alisteista.

Täällä on tämän VATTin tulokset mainittu moneen kertaan. Ne ovat aika selkeät, mitä mieltä VATT on näistä hallituksen päätöksistä, samaten tämän Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV:n mukaan. Näistä molemmista tuleekin semmoinen analogia ja ajatus, että onko nyt tosiasiallinen tarkoituskin pienentää tai aiheuttaa semmoisia taloudellisia päätöksiä, jotta tämä pienempi valtio voitaisiin toteuttaa.

Mutta mitä tämmöinen pienempi valtio käytännössä tarkoittaisi? Se tarkoittaisi sitä viitaten tuohon alkuunkin, että jokaisen on tultava toimeen omillaan ja varsinkin jokaisen vähänkään heikommassa asemassa olevan ihmisen on tultava toimeen omillaan. Ja erityisesti mitä kauempana olet näistä meidän harvoista kasvukeskuksista tässä maassa, sitä todennäköisemmin sinä jätät omillesi. Hallituksen saksilla Suomesta ollaan leikkaamassa pienempi valtio, jonka ulkorajat säilyvät, mutta niiden sisällä meillä on vain valikoitu joukko alueita, joilla on tulevaisuutta.

Tässä on viime päivinä käyty kiivasta keskustelua maatalouteen liittyen perinnebio-
toopeista, ja siellä puhutaan mosaiikkimaisista alueista. Onko Suomesta tulossa myös valtiona tämmöinen mosaiikki, ja siellä välissä on sitten näitä perspektiivittömiä kyliä entistä enemmän? Joku, joka Neuvostoliiton historiaa tuntee, varmaan tuntee tämän termin. [Jaana Strandmanin välihuuto] Pienempi valtio on hyvinvointivaltion vastakohta. Pienempi valtio on vastakohta kaikelle sille, minkä varaan itsenäinen Suomi on rakennettu. Pienempi valtio on vastakohta sille, että kaikki suomalaiset olisivat arvokkaita tai samanarvoisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Perussuomalaisille kaikki suomalaiset eivät ole samanarvoisia. [Jaana Strandman: Ei pidä paikkaansa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.48 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Jäi pari asiaa toteamatta. Kuntien tilanteesta sen verran, että kun tämä on julkisen talouden suunnitelma, niin kuntien ja kuntayhtymien lainakantaa ja rahavaroja kun tilastoista katsotaan, niin vuodesta 2023 vuoteen 2027 kuntien velkakanta nousee vajaalla kuudella miljardilla eurolla, ja jos katsotaan vuoteen 2029, niin kahdeksan miljardia euroa. Se nousee sieltä 20 miljardista 28 miljardiin, eli kuntien taloudellinen tilanne ei välttämättä ole niin ruusuinen kuin täällä aina välillä annetaan ymmärtää.

Sitten kun katsotaan isoja lukuja, jotka kuntataloutta tulevat nyt heilauttamaan, niin 100 miljoonaa euroa alimittaisesti siirrettiin TE-uudistuskunnille, ja se tarkoittaa, että kuntien työllisyyspalveluissa on liian vähän rahaa ja ne sakkaavat. 75 miljoonan leikkaus on tulossa nyt juuri myöskin VOSin kautta, tuolta Adlercreutzin alueelta. Ja sitten se, mistä ei ole puhuttu juuri ollenkaan täällä, on se, että perustoimeentulotuen menot kasvavat tämän hallituksen leikkauspolitiikan johdosta noin 300 miljoonaa euroa, mistä puolet tulee kuntien maksettavaksi. Sieltä tulee 150 miljoonaa kuntien maksettavaksi tällaisessa tilanteessa, ja tämä heilauttaa myöskin kuntataloutta semmoiseen tilanteeseen, että ollaan miinukselle menossa. Siellä on veronkorotuspaineita ja muita vastaavia.

Mutta sitten joitain hyviäkin uutisia tietenkin on tässä taloudessa:

Ostovoima kasvaa, ja siitä täytyy kiittää tätä hallituksen murjomaa ay-liikettä. Se neuvotteli palkankorotukset, 7,8 prosenttia, ja myös piti kiinni ja piti huolen siitä, että myöskin ne muut alat, jotka eivät meinanneet päästä siihen, saivat sen 7,8 prosenttia. Nyt kun inflaatio on vähän rauhoittunut ja korkokanta laskenut, niin ostovoima tulee tätä kautta kasvamaan, ja siinä mielessä on jotain valonmerkkiäkin näkyvissä. Mutta siitä täytyy kiittää myöskin tätä palkansaajaliikettä.

Sitten voi sanoa myös tästä, kun ministeri Marttinen puhui tästä neuvottelutilanteesta, että tosiasia on, että kun tuli tämä vientivetoinen palkkalainsäädäntö, jolla rajoitettiin niitä sovittelijan työmahdollisuuksia, niin tosiasiasa neuvottelut ovat pitkittyneet. Tiedän myöskin sellaisia sopimusaloja, jotka ovat olleet sovittelijan luona yli 20 kertaa, ja sovintoesitystä ei ole voitu antaa, kun on yläraja vastassa. Ne eivät pysty tekemään sitä sovittelutyötä niin kuin se pitäisi tehdä. Eli siellä on myöskin tullut tosi paljon ongelmia, ja tämä kierros on pitkittynyt myös tästä syystä. Nyt kun katsotaan ilmailualan tilannetta, niin se osaltaan kertoi siitä tilanteesta, mutta on myös muita aloja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.51 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Olemme keskustassa huolissamme vapaaehtoiseen luonnonsuojeluun osoitettujen määrärahojen niukkuudesta. Historian ja maamme tekemien sitoumusten valossa näyttää selvältä, että luonnon suojelemiseen liittyvät yhteiskunnalliset vaateet eivät ole vähenemässä, halusimme sitä tai emme. Ja jos kotimaassa vaateet vähenisivätkin, niin EU:n suunnalta tulevat velvoitteet tuskin poistuvat meidän kotimaisen julkisen talouden niukkuuden paineesta. Historiassa tapahtuneiden hallinnollisten virheiden, ylilyöntien ja sanelupolitiikan johdosta meillä oli suuri joukko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

maanomistajia, jotka suhtautuivat kaikenlaiseen suojelutoimintaan vähintäänkin epäluuloisesti, heistä monet, ja aivan syystä, suorastaan vihamielisesti.

Olemme kulkeneet pitkän tien tuosta historiasta, ja monien maanomistajien luottamus julkiseen valtaan on pala palalta parantunut. Tästä meidän on kiittäminen esimerkiksi hyvin toimineita vapaaehtoisia, oikeudenmukaiset korvaukset sisältäneitä ja määrääjäksi laadittavia ympäristöohjelmia. Nyt luotettujen ja hyviä tuloksia tuottaneiden Metso- ja Helmi-ohjelmien rahoitus ei riitä kattamaan niihin kohdistuvaa kysyntää. Tämä on sinänsäkin valitettava tilanne, mutta erityisen ongelmalliseksi tämän tekee se, että silloin kun korvauseuroista on pulaa, uhkana on erilaisen korvauksettoman normiohjauksen lisääntyminen.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei todellakaan kannata pakottavaa korvauksetonta suojelua. Vapaaehtoisuus ja oikeudenmukaiset korvaukset ovat olleet merkittävä tekijä siinä, että nykyisistä suojeluohjelmista on tullut suosittuja, ja tällä mallilla on jatkettava myös mahdollisissa uusissa suojelukohteissa. Ikävä kyllä nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma ei pysty takaamaan riittäviä resursseja vapaaehtoiseen suojeluun. Kasvavana vaarana onkin, että määrärahojen niukkuus kasvattaa riskiä erilaisen hallinnollisen, niin sanotun harmaan suojelun lisääntymiseen. Me keskustassa haluamme turvata maanomistajien mahdollisuudet vapaaehtoiseen suojeluun, jossa asianmukaisesti korvataan suojelusta aiheutuneet taloudelliset menetykset. Vapaaehtoisen suojelun määrärahojen turvaamisen lisäksi hallituksen on syytä jouduttaa yksityisen kompensatiomarkkinan syntymistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

18.55 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Otan vielä tässä keskustelun mahdollisesti ollessa jo päättymässä esille tämän Valtiontalouden tarkastusviraston arvion finanssipolitiikan toteutumisesta.

Olen ollut tässä nyt pari vuotta tarkastusvaliokunnan jäsen, se on hyvin mielenkiintoinen tehtävä. Olemme saaneet kuulla johtavien ekonomistien ja näitä asioita arvioivien tutkijoiden näkemyksiä. Tässä kevään aikana käsitelimme joulukuussa ilmestynyttä VTV:n vuoteen 24 kohdistuvaa finanssipolitiikan arviointia, ja siinä oli maininta siitä, että todellisuudessa siitä yhdeksästä miljardista, josta paljon puhutaan, voi toteutua noin 4,5 miljardia. Se suurin ero on tietenkin se, että se kaksi miljardia, joka oli laskettu niin sanottujen työllisyystoimien pohjalta syntyväksi toisaalta niin, että se säästää tiettyjä sosiaaliturvamenoja, toisaalta niin, että kun ihmiset työllistyvät enemmän, se kasvattaa sitten verotuloja, on jäänyt käytännössä toteutumatta. Sitten siellä oli se arvio noin yhden miljardin suuruisista niin sanotuista hyvinvointialueiden vapaaehtoisista säästöistä, joka myös näyttää jäävän toteutumatta.

Täällä keskustelussa koko aika toistetaan sitä yhdeksää miljardia kokouksesta toiseen. Sehän on suunnitelma paperilla, mutta nyt tässä tuoreimmassa, toissa päivänä ilmestyneessä VTV:n arviossa tältä keväältä suoran sitaatin mukaan lukee seuraavaa, se on täällä ymmärtääkseni jo kerran tai kaksi tänään siteerattu, mutta otan sen vielä esille: ”Kevään 2025 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän kokonaisarvion mukaan kaikkien vaalikauden aikaisten finanssipoliittisten toimien suora vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan eli tulojen ja menojen erotukseen on julkista taloutta vahvistava 2,6 miljardilla eurolla vuodelle 2027. Toimet kohdentuvat merkittävimmin valtiontalouteen. Kokonaisarvion ero jul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

kisen talouden vahvistamiseksi määriteltyjen toimenpidekokonaisuuksien mukaiseen yhteissummaan yhdeksän miljardia on huomattava.” En siteeraa sen pidemmälle.

Nyt toivon, että keskustelussa olisi kuitenkin sillä tavalla toistemme kuuntelua, että kun me mainitsemme tämän, siihen ei tarvitsisi aina vastata, että no mikä se on se teidän vaihtoehtonne tai mitä sitten edellinen hallitus teki. Meillä olisi kypsempi keskustelu, jos me voisimme jakaa sen yhteisen tilannekuvan, että se yhdeksän miljardia ei oikeasti ole toteutumassa vaan joku muu luku, neljä tai 2,8 tai joku muu. Siltä pohjalta me voisimme sitten arvioida toistemme toimenpiteitä suhteessa siihen, miten tätä tilannetta voitaisiin parantaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Valtakunnallisen laajakaistaohjelman rahoitus on turvattava. Hallitus lakkautti aika lailla ensi töikseen Laajakaista kaikille -ohjelman — näin siitä huolimatta, että maaliskuussa 2024 julkaistun asiantuntijaselvityksen perusteella vuonna 2010 käynnistetty ohjelma oli onnistunut yli odotusten. Hankkeesta tehdyssä selvityksessä tähdennettiin, että ilman valtion tukitoimenpiteitä laajakaistaverkkoja ei nouse koko Suomeen markkinaehtoisesti. Selvitys siis kertoi faktan, joka on totisinta totta jopa täällä Uudellamaalla. Verkot eivät rakennu edes Uudenmaan kyliin markkinaehtoisesti.

Laajakaista kaikille -ohjelma lakkautettiin hallituksen toimesta, ja 3G-verkot on ajettu alas vuosina 23—24 uuden sukupolven laajakaistaverkkojen tieltä. Meillä on käsissämme tilanne, jossa hallitus on ohjelmassaan luvannut toimivat laajakaistayhteydet sekä edistävänä palveluiden digitalisoitumista. Palveluiden digitalisoitumisen eteneminen taas on edellytys esimerkiksi niiden vaateiden toteutumiselle, mitä hallitus edellyttää muun muassa hyvinvointialueilta sotepalveluiden kehittämisen suhteen.

Arvoisa puhemies! Tässä julkisen talouden suunnitelmassa ei kuitenkaan laajakaistayhteyksien kehittämiseen osoiteta rahoitusta. Hallituksen suunnitelmissa on löyhä viittaus TUUTTI-hankkeeseen, joka on maaliskuussa 2025 perustettu hanke luoda digitalisaatiosta kestävää ja turvallista kasvua sekä kilpailukykyä vuoteen 2037 asti. Ikävä kyllä kyseinen hanke ei vastaa varsinkaan maaseudulla ja harvan asutuksen alueilla jo vallitsevaan akuuttiin ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen on turvattava rahoitus, joka mahdollistaa toimivat yhteydet joka puolella maataamme. Tämän pitäisi olla täysi itsestäänselvyys, eikä sen toteutumisen pitä olla löyhien sivuhuomautusten varassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

19.00 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallituksen veropolitiikka kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Painopistettä siirretään työn ja yrittäjyyden verotuksesta kulutuksen ja haittojen verottamiseen. Tämä on viisas linja, koska työntöön ja yrittämisen täytyy olla aina mahdollisimman kannattavaa, ja on hyvä, että ihmisillä on mahdollisimman suuret mahdollisuudet päättää siitä, mihin he omat rahansa käyttävät, eikä niin, että joku muu päättää, miten rahasi käytät.

Arvoisa puhemies! Kyllä näitä vaihtoehtoja on hyvä aina tarkastella, ja siksihän oppositio nytkin on näitä vastalauseitaan tänne jättänyt, että ne ovat kaikkien luettavissa, ja myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

kin kansalaisten on hyvä niistäkin tietää. On kaikille varmaan varsin selvää eikä tule kovinkaan yllätyksenä, että tästäkin sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenten tekemästä vastalauseesta tulee esille se, että vasemmisto ylipäättäänkin haluaisi verottaa lisää ja käyttää ihmisten rahat erilaisiin ideologisiin menoihinsa, kuten vaikkapa ilmastofanatismiin ja sateenkaariaatteen levittämiseen. Tämähän näkyy niin valtion tasolla kuin kunnisakin. [Inka Hopsu: Ja terveydenhoitoon ja koulutukseen!]

Vastalauseessaan sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä jopa hamuaa lisää rahaa ilmastopolitiikkaan. Tässä tilanteessa valittelette, että hallitus ei osoita riittäviä määrärahoja ilmastotoimiin. Toki olemme nähneet, mitä vasemmiston ilmastotoimet tarkoittavat. Olette sen julkistaneet moneen kertaan. Ne tarkoittaisivat lisäkuluja Suomen kansalaisille: kalliimpaa bensaa, kalliimpaa asumista, kalliimpaa ruokaa ja kansalaisten ruokalautasen suoranaista kyttäämistä. Liha pois, maito pois, ja tilalle ei tulisi maitoa eikä lihaa, vaan sinne tulisi esimerkiksi soijaa ja tofua. Samaa vanhaa turhuuksien turhuutta, eikä ilmasto pelastu eikä mikään tässä maailmassa muutu kuin se, että suomalainen köyhtyy ja kärsii tällä demareitten linjalla.

Vaaditte tässä vastalauseessanne esimerkiksi maankäytön muutosmaksun käyttöönottoa. Eikö riitä se, että EU yrittää aivan jatkuvasti rajoittaa suomalaisten metsien käyttöä ja kieltää uusien peltojen raivaamisen suomalaista, kotimaista maataloutta varten? Ilman suomalaista ruokaa olemme hukassa. Suomessa tehdään maailman laadukkainta ruokaa, ja se on ympäristöystävällistä. Tarvitsemme lähellä tuotettua hyvää suomalaista ruokaa. Emme tarvitse vähemmän peltoja ja maataloutta vaan enemmän peltoja ja enemmän suomalaista ruokaa, paremmat olosuhteet suomalaisille viljelijöille, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamista. Siksi tällaiset maankäyttömaksut ovat jo aivan lähtökohtaisestikin täysin turhia.

Arvoisa puhemies! Ilmastotavoitteet ja etenkin vasemmiston voimakkaasti ajama vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite ovat osoittautuneet aivan järjettömiksi. On tullut selväksi, että niihin yltäminen tarkoittaisi esimerkiksi metsien hakkuumäärien rajua romahdusta ja autoilun kustannusten hurjaa kasvua. Suomen viennin ja talouden perusta, metsäteollisuus, kärsisi, ja menettäisimme jopa kymmeniätuhansia työpaikkoja. Tämä ei perussuomalaisille käy, ja siksi tällaiset toimet on jo hallitusohjelmassa suljettu pois. Siksi niitä ei hallituksen keinovalikoimasta löydy, ja juuri siksi nyt olemme kuulleet tätä vasemmiston valitusta. Tämä teidän vaihtoehtonne ei, sosiaalidemokraatit, suomalaista kyllä talvipakkasella lämmittäisi.

Arvoisa puhemies! Otan vielä esille tämän, että keskusta toteaa omassa vastalauseessaan, että yhtenä konkreettisena keinona perheiden tukemiseen voisi olla lapsiperheiden verotuksen keventäminen ja että tätä olisi syytä selvittää. Mietinnössään, johon keskusta siis tämän vastalauseen jätti, valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallitus keventää pienen- ja keskituloisten työn verotusta ja nostaa työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta. Hallitus tosiaan jo aikaisemmin päätti lapsiperheiden verotuksen keventämisestä tällä lapsivähennyksellä, ja se tuli voimaan tämän vuoden alussa, ja nyt sitä siis entisestään korotetaan. Se kaksinkertaistetaan, ja summa nousee yhden lapsen osalta 100 eurosta 210 euroon. Esimerkiksi kolmen lapsen perheelle jää rahaa reilut 600 euroa vuodessa enemmän, ja tämä on todella hieno ja tärkeä asia. Lapsiperheet ovat yhteiskunnalle tuottoisia sijoituksia, ja mitä enemmän lapsia suomalaisille syntyy, sitä parempi meidän yhteiskunnalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2025 vp

Arvoisa puhemies! Monet suuret ongelmat yhteiskunnassamme johtuvat alhaisesta syntyvyydestä. Tarvitsemme vahvaa perhepolitiikkaa, ja yhdyn tähän keskustan ajatukseen siitä, että tämä lapsivähennys on erittäin tärkeä, ja ei muuta kuin kehitetään sitä edelleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

19.06 **Markku Siponen kesk:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia edustaja Aittakummulle tuosta lopetuksesta, että jatketaan yhteistä kehittämistä. Tämä varmasti meille käy.

Painotan vielä tuohon keskustan vaihtoehtoon liittyen, että näihin veronkevennyksiin liittyen olisimme nimenomaan painottaneet näitä veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille tavallisille suomalaisille. Nythän näistä veronkevennyksistä aika mojova potti menee sinne suurituloisten pussiin, ja tässä kohtaa keskusta olisi vetänyt hieman erilaista linjaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.